

**PROGRAMA
DE PODEMOS**
per al Govern de les
Illes Balears

Versió en català
(para leer la versión en castellano dirígete a la página 78)

Us presentam aquí el programa autonòmic de Podem per al govern de les nostres illes durant els pròxims quatre anys. Els resultats de les passades Eleccions Generals demostren que la gent de Mallorca, Eivissa, Menorca i Formentera aposta decididament per un projecte ecologista, social i feminista, i a partir d'aquests tres eixos plantegem propostes valentes per fer de l'arxipèlag un exemple de cohesió social, igualtat i sostenibilitat del medi ambient i de la nostra terra.

En la passada legislatura, la presència de Podem a les institucions i el treball de les nostres diputades i diputats al Parlament de les Illes Balears van impulsar una transformació que no ha fet més que començar. Qüestions com l'accés a l'habitatge, la millora de les condicions laborals, mesures per a mitigar el Canvi Climàtic, la situació de la nostra pagesia, l'equitat i la conciliació, el benestar de les famílies i de la infància, la cura del territori, el canvi decidit cap a una mobilitat sostenible, la diversificació del model econòmic i tantes altres, estan ara al centre del debat polític. En aquesta legislatura, la nostra voluntat és impulsar i liderar aquests canvis des del Govern, i per a això no només comptem amb un equip excel·lent encapçalat per Juan Pedro Yllanes, sinó amb el programa que aquí us presentem.

Hem parlat amb multitud de col·lectius: petites empreses, treballadores i treballadors, grups ecologistes, joves, col·lectius d'educació i sanitat, pensionistes, feministes, sindicats, organitzacions agràries i ramaderes, veïnals, representants de col·lectius culturals, artistes i artesans, migrants... Amb les seves aportacions hem teixit un programa per a les Illes que no és més que un projecte de vida en comú en el qual una majoria immensa de la població gaudeixi de drets socials, respectant la bellesa del territori i la sostenibilitat del medi ambient.

Comptem amb la vostra confiança per a aquests pròxims quatre anys. Quatre anys en què es decideixen moltes coses. Quatre anys imprescindibles per continuar amb les tasques empreses en la passada legislatura, però també per anar més enllà. Hem après molt des de la nostra arribada a les institucions, i estem desitjant demostrar des del Govern de les Illes Balears tot el que es pot fer amb voluntat política quan es posa la vida en el centre, pensant sempre en la bellesa de les nostres illes i en la felicitat de les seves gents. Amb el vostre suport, es pot. Clar que es pot.

Índex

Horitzó verd	7
Energia i transició energètica.....	7
Mobilitat	9
Sector primari	12
Benestar animal.....	16
Medi ambient i biodiversitat.....	17
Territori i litoral.....	19
Aigua	20
Horitzó morat: Benestar de les persones	22
Serveis socials	23
Infància i família.....	24
Persones majors	26
Dependència i diversitat funcional	27

La integració social.....	28
Migració.....	30
Educació.....	32
Sanitat.....	36
Habitatge.....	41
Igualtat i lluita contra les violències masclistes.....	44
LGTBI.....	48
Esports.....	50
Joventut.....	54
Cooperació internacional.....	56
Horitzó digital i nova economia.....	57
Model productiu.....	57
Economia productiva i innovadora.....	58
Economia social, solidària i cooperativa.....	61
Economia ecològica.....	63

Economia diversificada	65
Funció pública	66
Horitzó democràtic	68
Participació ciutadana i transparència	69
Patrimoni històric	71
Cultura	73
Normalització lingüística	75
Memòria històrica	76

HORITZÓ VERD

Cuidar, valorar i protegir el medi ambient és una obligació que tenim com a partit polític, però a més, és un deure moral que ens lliga enfront de les properes generacions, que no es poden trobar un entorn cada vegada més deteriorat i on cada cop sigui més difícil viure.

No som propietaris de les nostres illes, sols usufructuaris, amb l'obligació de deixar-les per les generacions futures.

Protegir el medi ambient és molt més que preservar els espais naturals més ben conservats, que tot i així han de seguir augmentant, sinó treballar i controlar els factors ambientals: aigua, energia, residus i mobilitat, que actualment estan fora de control i amenacen amb el col·lapse o la destrucció de l'entorn on vivim.

Millorar la lluita contra el canvi climàtic, la producció d'aliments sostenibles i ecològics, el reaprofitament de l'aigua o una producció energètica 100% renovable han de ser objectius cap a on hem d'anar-hi, tot i essent conscients que si no ho aconseguim estarem posant en risc el futur del planeta.

A més d'aquest gran objectiu global, no podem deixar de treballar en les coses més nostres, com afavorir el sector primari i l'agricultura i fer créixer la xarxa d'espais naturals protegits, de tal forma que aquesta xarxa pugui arribar a estar interconnectada, tant a terra com a la mar, assegurant així uns espais segurs i ambientalment preservats on les espècies més emblemàtiques de les Illes tinguin assegurat el seu futur.

ENERGIA I TRANSICIÓ ENERGÈTICA

Lluitarem contra la pobresa energètica.

Democratitzarem la producció i l'accés a l'energia, incentivarem un model descentralitzat de producció.

Assolirem l'horitzó de producció d'energia elèctrica 100% renovable a les Illes el 2035.

Quan xerram de democratització energètica, parlem d'accés a l'energia, un accés universal que ens allunyi de la pobresa energètica. Aquesta és una realitat que per desgràcia està molt present als nostres dies, i s'ha endurit durant la crisi-estafa, afectant greument a les llars amb

menys poder adquisitiu. Però sobretot parlem de democratitzar la producció. Aquesta és l'única manera de que la ciutadania estigui empoderada enèrgeticament i que com a societat deixem de dependre de l'oligopoli actual per cobrir les nostres necessitats energètiques. A més, és l'única via per tal que tots siguem conscients de què costa produir energia.

El consum energètic que suporten actualment les nostres Illes està molt lluny de l'autoconsum i del que és sostenible; a més, any rere any l'augmentem. En aquest context de creixement exponencial de la demanda, tot està encarrilat perquè el canvi del model actual d'oligopoli basat en combustibles fòssils sigui cap a un nou oligopoli on les mateixes empreses generin energies renovables. Si això succeeix, haurem perdut la possibilitat de democratitzar l'energia.

És el moment de definir un camí que, un cop encetat, serà molt difícil de revertir, i per això cal fer-ho considerant tots els factors i amb una visió àmplia de futur. La llei autonòmica de canvi climàtic i transició energètica és una eina en aquest sentit que no es pot desapropiar. Hem d'apostar fermament perquè les nostres Illes siguin un exemple de transició energètica i ser agents actius contra el canvi climàtic.

Ens comprometem a:

1. La iniciativa pública serà l'eix central de la nostra política energètica mitjançant l'institut Balear de l'Energia i la participació a societats mercantils, sempre reservant una participació majoritària pel sector públic.
2. Fomentarem el cooperativisme, l'associacionisme i l'autoconsum. Aprofitant les cooperatives ja existents per crear àmbits de col·laboració entre l'administració i aquestes cooperatives.
3. Posarem en marxa instruments fiscals per tal d'ajudar a les persones físiques i jurídiques que vulguin contribuir a la transició energètica de manera més ràpida.
4. Fomentarem el consum de productes locals per tal de generar manco consum energètic.
5. Instaurarem una delegació de l'Institut Balear de l'Energia a cada illa per tal d'assessorar als ajuntaments, diferents institucions, col·lectius i persones en matèria de transició energètica.
6. Oferir ajudes i subvencions per a la instal·lació d'energia fotovoltaica a cases, edificis i empreses.

7. Tots els aparcaments públics i els edificis públics de les Illes han de produir energia fotovoltaica. Els edificis públics han de ser exemples de sostenibilitat generant la seva pròpia energia amb plaques fotovoltaiques i tèrmiques per ser energèticament suficients. També els aparcaments s'han de cobrir amb marquesines fotovoltaiques per produir energia a la vegada que protegeixen els vehicles aparcats del sol o la pluja.

MOBILITAT: fent realitat el dret a un transport sostenible

Durant el primer any de legislatura implantarem un marc tarifari que contempli la gratuïtat del transport públic per a menors de 26 anys i majors de 65 anys (com ja hem fet a Eivissa), i també la gratuïtat del transport públic per a tots i totes les usuàries freqüents.

Ampliació de la xarxa ferroviària a Mallorca. Increment dràstic del servei d'autobusos interurbans a totes les illes.

Les Illes Balears tenen un model de mobilitat bàsicament fallit. El seu fracàs ha estat determinat per les polítiques de curt termini dels diferents governs locals, especialment del PP, però també per la passivitat dels governs progressistes i per la manca d'inversions de l'Estat. La seva aposta pràcticament única ha estat pels vehicles privats, la qual cosa ha provocat una pèrdua progressiva de traçats de ferrocarril durant l'últim segle.

Paral·lelament, s'ha impulsat l'ampliació constant de carreteres per a donar cabuda a cada vegada més cotxes, provocant un consum cada vegada major de territori, alteració del paisatge tradicional, contaminació, remors i embussos.

Per a revertir aquest model, proposam un model alternatiu que premii el transport públic i potencii aquest ús per sobre del vehicle privat. Les nostres carreteres estan excessivament pensades per als cotxes particulars. Hem d'abandonar aquest model i avançar cap a un altre de més eficient i ecològic.

L'objectiu ha de ser que cap resident a les Illes es vegi obligat a disposar de transport particular per a poder-se desplaçar al seu lloc de treball o per accedir als principals serveis com, per exemple, hospitals que haurien d'estar perfectament connectats amb el transport públic.

És també de vital importància assegurar aquesta connectivitat en la

Part Forana de Mallorca, així com a les illes més petites, sobretot amb els petits nuclis costaners o de l'interior que moltes vegades queden aïllats en temporada baixa. El transport públic s'ha d'entendre com el que és, un servei a la ciutadania, i a les Illes, un servei bàsic de vital importància si volem aconseguir els reptes que ens hem marcat en termes de protecció del territori, de qualitat de vida, de medi ambient i de canvi de model productiu.

En coherència amb tot el que s'ha dit, consideram innecessària la construcció de carreteres de nou traçat. En canvi, cal reforçar la xarxa secundària ja existent. Aquesta xarxa secundària necessita d'un bon manteniment i de millores que la facin útil i segura per a tots els usuaris i usuàries, com poden ser ampliacions de vorals, elements de drenatge i carrils segregats habilitats per a bicicletes i vianants.

Ens comprometem a:

8. Reclamar a l'Estat una inversió equitativa respecte a altres comunitats per a la xarxa ferroviària que ens permeti realitzar els projectes previstos en el Pla de Mobilitat del Govern de les Illes Balears.
9. Traspasar la competència de transport terrestre al Consell de Mallorca per poder realitzar uns plans de mobilitat d'acord amb la realitat de cada illa.
10. Fer un pla d'inversions a 8 anys per a impulsar una flota d'autobusos energèticament eficient i una xarxa de parades còmodes i amb pantalles informatives.
11. Repensar les rutes d'autobús per a fer-les més eficients i millorar-ne les freqüències.
12. Dissenyar un marc tarifari integrat del transport públic que faci econòmicament competitiu el transport públic respecte del vehicle privat.
13. Impuls al transport públic i, una vegada creada una alternativa real i competitiva amb el transport privat, posar fre a la proliferació de vehicles privats.
14. Aposta ferma pel tren a Mallorca, ampliant i modernitzant la xarxa ferroviària i fent-la útil i assequible per a les persones usuàries.

1. Ampliació del ferrocarril a Artà

2. Tramvia a Platja de Palma i Aeroport

3. Metro a Son Espases

4 Connexió per ferrocarril a Alcúdia

5. Incorporació del tren de Sóller al sistema de transport públic, revisant-ne la concessió.

6. Ampliació del tren fins a Felanitx.

15. | A les illes de Menorca i Eivissa proposarem convenis entre el Govern de les Illes Balears i els respectius consells insulars per estudiar la instal·lació de tramvies entre Maó i Ciutadella a Menorca, i entre l'Aeroport d'Eivissa i el Port de la ciutat d'Eivissa.
16. | Impuls als vehicles de zero emissions, especialment elèctrics, vinculant-ho a l'expansió de la generació d'energia renovable, especialment fotovoltaica.
17. | Impuls a la mobilitat no motoritzada (bicicletes convencionals o amb assistència elèctrica) i a la mobilitat per als vianants.
18. | Progressiva conversió en zona de vianants dels nuclis urbans, sobretot de les seves zones més antigues.
19. | Evitar, en la mesura que sigui possible, ampliar aquelles infraestructures, com a ports, aeroports o carreteres, que afavoreixen un tipus de mobilitat insostenible i contaminant i que consumeixen territori.
20. | Controlar els vehicles de lloguer i regular-los perquè siguin 100% elèctrics en terminis iguals o menors que els previstos en la Llei de Canvi Climàtic.
21. | Demanar la co-gestió d'aeroports i ports per a la Comunitat Autònoma.
22. | Impulsar la producció local d'aliments i un sistema de distribució d'aigua potable que redueixi dràsticament la necessitat de portar de fora aquests productes, reduint així els residus i envasos i la contaminació associada al transport de mercaderies. Al mateix temps impulsant la producció local, especialment ecològica, que crea llocs de treball, recupera el paisatge rural tradicional, evita emissions contaminants i és beneficiós per a la salut de la nostra població
23. | Tenir molt en compte, en cada reforma o obra nova que sigui necessari realitzar, els aspectes paisatgístics i estètics, apostant sempre per materials o acabats tradicionals, per minimitzar l'impacte, per in-

corporar carrils bici, aparcaments de bicis, sengles per als vianants, i aprofitant tota reforma per a soterrar totes les línies elèctriques i telefòniques aèries que discorren al costat de la via.

- 24.** - Cal incentivar l'ús de transports alternatius com la bicicleta, facilitant-ne el lloguer amb la creació de serveis públics de lloguer de bicicletes municipals o fins i tot insulars (en les illes més petites), oferint opcions segures per al seu aparcament, facilitant el seu trasllat en el transport públic i dotant les nostres carreteres d'un espai segur per a la circulació d'aquests vehicles. En tot cas, s'estudiarà fer-ho amb el menor impacte possible i de la forma més convenient, adaptada al tipus de via i al perfil d'aquells que l'utilitzen.

SECTOR PRIMARI

Establirem un programa d'incentius cap al sector de restauració i hoteleria que estableixi acords amb productors agraris i agroindustrials per introduir aliments locals, preferentment ecològics, en els seus serveis.

Treballarem perquè la majoria de la població accedeixi a aliments saludables (la qual cosa implica menors problemes de salut). Sobretot que a aquests aliments saludables hi accedeixin els sectors més vulnerables: nens i nenes, gent gran i gent amb malalties (el que implica que el sector públic que compra aliments a menjadors infantils, residències i hospitals es nodreixi d'aliments locals i especialment dels ecològics).

Crearem la Universitat del Camp, amb un Programa Permanent d'Emprenedors Rurals dirigit a les zones rurals de les Illes, amb titulació reconeguda institucionalment, amb un enfocament holístic, que formi a actuals agricultors o habitants de la part forana cap a la implementació de la producció alimentària, l'agroindústria i les activitats complementàries sota formes associatives usant tot el saber acumulat en les diferents organitzacions existents (cooperatives, associacions, etc).

Com a societat necessitam unes illes sostenibles, que incrementin la producció i fomentin el consum d'aliments locals i ecològics, uns boscos ben manejats, una diversificació econòmica cap a l'agroindústria d'aliments saludables i un turisme desestacionalitzat de naturalesa i cultura local. Necessita una pagesia amb futur i esperança, amb con-

dicions de vida dignes i que es renovi generacionalment.

La societat balear i les seves institucions han de reconèixer i valorar la labor que la pagesia realitza en favor del medi ambient i que no és reconeguda, tals com el manteniment de paisatge, la lluita contra l'erosió, la protecció de patrimoni cultural i físic, la reducció de risc d'incendi i la conservació de varietats locals.

Per això, proposam una sèrie de mesures legals i institucionals que trenquin amb la dinàmica de desaparició progressiva de la producció local d'aliments, convertint als pagesos en els "jardiners" de les finques d'oci. Hem d'unir a totes les forces de Balears i de l'Estat per a fer efectiu un Règim Especial Agrari per Balears, de forma que la Política Agrària Comunitària compensi els costos d'insularitat dels nostres productors i productores, incrementi els recursos dedicats a l'agricultura balear i permeti polítiques adaptades a les nostres necessitats, donant seguiment a l'aprovat per la Comissió d'Agricultura, Pesca i Alimentació en el Congrés dels Diputats a proposta de Unides Podem l'any 2018.

Creiem que el paper de les institucions balears és clau per a facilitar informació oportuna, assistència tècnica i ajudes a temps a la nostra pagesia, eliminant en la mesura del possible l'excessiva burocràcia que ofega als i les productores.

Per tant, ens comprometem a:

25. | La urgent simplificació administrativa en tràmits, permisos i ajudes a la producció, disminuir la burocràcia que impliquen les ajudes i que aquestes arribin en el menor temps possible per a evitar l'endeutament dels productors i productores.
26. | Oferir atenció pública als productors i productores en horari de tarda.
27. | Agilitzar i reduir els tràmits per a la instal·lació de producció d'aliments i activitats agràries, pecuàries i forestals, especialment les indústries artesanals, la venda directa i les activitats complementàries.
28. | Facilitar l'assistència tècnica pública per a la formulació, gestió i execució de projectes agraris i d'activitats complementàries, especialment a l'agricultura familiar i professional.
29. | Implementar la tramitació electrònica i no presencial de permisos i sol·licituds.

30. | La informació i comunicació puntual i directa a la pagesia.
31. | A adequar les normatives per a igualar en drets a la pagesia balear respecte als productors d'altres comunitats autònomes.
32. | Volem que les nostres institucions (Consell, Govern i ajuntaments) i les conselleries involucrades (Medi Ambient i Agricultura, Sanitat, Treball, Educació) treballin de manera coordinada i eficient en favor d'aquests objectius.
33. | Treballar per assegurar el relleu generacional al nostre camp, assegurant l'accés a la terra, a l'aigua, la formació i l'assistència tècnica necessària per a la gent jove que vulgui dedicar-se a la producció d'aliments.
34. | Fomentar la transició cap a la producció ecològica certificada i regenerativa de la producció agropecuària balear, implementant programes d'accés a inputs i a la tecnologia apropiada i desenvolupant, al costat de les institucions pertinents, projectes d'innovació i recerca aplicada a aquest tipus de producció.
35. | Promoure un banc de terres que estiguin a disposició dels nous i els actuals agricultors i agricultores i ramaders i ramaderes a partir de les finques públiques i aquelles privades que voluntàriament vulguin participar, concedint avantatges fiscals als propietaris cedents.
36. | Promoure les inversions en el tractament terciari de les aigües de depuradores amb destinació prioritària a l'agricultura de reg.
37. | Facilitar els intercanvis de finques d'explotacions disperses per a l'agrupació parcel·lària, fent més eficient el seu conreu.
38. | Facilitar l'accés dels productors i productores locals als mercats municipals i l'obertura d'espais diferenciats de productes ecològics.
39. | Balears necessita un programa d'infraestructures per al processament de la producció adaptat a la grandària i dispersió de les explotacions (mini-escorxadors mòbils, sales d'especejament, plantes d'extracció mòbils, obradors d'ús públic, etc.).
40. | Ampliar el programa "Coneix als productors" de l'empresa pública SEMILLA a major rang d'edats i incorporar el coneixement del món rural (agricultura, medi rural, etc) als currículums educatius.
41. | Realitzarem campanyes permanents de conscienciació de la població de Balears sobre la importància del món rural en la provisió de

| productes saludables i serveis ambientals.

42. | Ampliarem el programa de joves agricultors i de programes d'incorporació d'agricultors de sectors sensibles (dones, aturats de llarga durada, etc) i assegurarem una renda agrària mínima fins a la seva instal·lació.
43. | Es formularan projectes amb participació pública per a la valorització de la biomassa generada per boscos, explotacions agràries i platges i la seva conversió en fertilitzants naturals, material de construcció, matèries primeres energètiques i altres usos industrials.
44. | S'asseguraran les condicions laborals dels treballadors i treballadores agràries i el respecte als seus drets, per a això desenvoluparem un programa de compres públiques d'aliments locals i/o ecològics per al proveïment de menjadors públics (escoles, hospitals, residències), directament o a través de les licitacions. Tindrem en compte la capacitat real de producció i la seva ampliació gradual.
45. | Per a proveir aquest mercat públic necessitarem incrementar la producció local d'aliments i si pot ser, ecològics (la qual cosa generarà un mercat local per a la pagesia, nous llocs de treball, joves agricultors i agricultores, i treballadors i treballadores agrícoles, etc).
46. | Crear un programa de suport a la transformació de la producció primària a través de la producció agroindustrial i artesanal d'aliments locals, reactivant infraestructures productives abandonades o infrautilitzades.
47. | Desenvolupar un programa d'informació sobre consum alimentari saludable cap a tota la població, enfortint la difusió dels punts de proveïment i venda directa.
48. | Recuperar aquelles experiències pilot o innovadores que ja es donen a les Illes en mans d'entitats de la societat civil per a donar-les suport, replicar-les i millorar-les.
49. | Ordenar els usos d'oci de les finques forestals i agràries de manera que s'equilibrin els drets particulars i la necessitat d'oci saludable de tota la població.
50. | Fomentarem la disponibilitat de llavors i planters de varietats locals i ecològiques a la disposició del sector.
51. | Fomentarem l'autoconsum energètic en les finques agrícoles i l'eficiència en l'ús dels recursos.

- 52.** Fomentar l'ús compartit de maquinària agrícola entre agricultors ampliant les subvencions a inversions per la compra de maquinària que considerin l'opció d'ús col·lectiu.

BENESTAR ANIMAL

Endurirem les sancions previstes per maltractament i abandonament d'animals.

Donarem ruport i incentivarem les campanyes de castració, vacunació i d'implantació de xips gratuïtes.

D'acord amb la Declaració Universal dels Drets dels Animals, aquests són éssers vius sensibles. Hem de procurar el màxim nivell de protecció i benestar dels animals i per a això proposem les següents mesures.

Ens comprometem a:

- 53.** Establirem les condicions per a la protecció dels animals i per evitar que els seus interessos puguin negar-se per raons econòmiques, polítiques o culturals. Les nostres propostes legislatives a favor de la protecció animal fomenten la cultura del respecte, alhora que l'estenen més enllà de les fronteres de la nostra pròpia espècie.
- 54.** Desenvoluparem una llei de protecció animal avançada, i adaptarem l'enfocament i la regulació de la protecció animal a la nova situació plantejada per l'actual marc europeu i internacional. Endurirem i farem efectives les sancions previstes per maltractament i abandonament d'animals.
- 55.** Els animals no són mercaderies, per la qual cosa incentivarem campanyes i programes d'acollida, adopció i esterilització davant la compra-venda d'animals.
- 56.** Obrirem el transport públic als animals de companyia, normalitzant, com passa en la majoria de les ciutats d'Europa, l'accés d'aquests animals a autobusos, tren i metro.
- 57.** Permetrem l'estada d'animals en centres com residències de gent gran, cases d'acollida i albergs per a persones sense recursos.
- 58.** En cas que els ajuntaments no comptin amb Centre Municipal per acollir animals, prioritzar la gestió d'aquest servei a les ONG de protecció animal de la zona. Si això no és possible, considerar prioritari

- el benestar dels animals i la proximitat al municipi per a la seva contractació, per sobre dels criteris econòmics.
59. Garantirem l'existència de l'opció de menús sense ingredients d'origen animal en els menjadors de centres escolars, administracions públiques i hospitals seguint les recomanacions de Nacions Unides en aquesta matèria.
  60. Donar suport i difondre l'alimentació de proximitat i respectuosa amb els animals. Informar a la ciutadania sobre els processos de les indústries d'alimentació que utilitzen animals.
  61. Inclourem l'educació en valors en la proposta curricular: cal conscienciar sobre la importància de la protecció, el respecte i la defensa dels animals i el medi ambient com a elements de valor en el desenvolupament ètic de l'alumnat de col·legis i instituts.
  62. Dissenyarem programes educatius per a escoles i instituts públics amb xerrades i visites als refugis i centres de protecció animal on se'ls protegeix i se'n respecta la manera de vida, evitant les visites a zoològics i aquaris.
  63. Promourem accions de sensibilització per afavorir l'empatia, el respecte i la participació de la ciutadania en iniciatives solidàries de protecció dels animals des d'altres institucions públiques (biblioteques, museus, escoles bressol, escoles de música, associacions de lleure, casals, teatres, centres cívics, etcètera).
  64. Fomentarem l'oferta i posada en marxa de cursos de capacitació específica de tracte ètic a animals per a tots aquells col·lectius que, de manera remunerada o voluntària, hi treballen.

MEDI AMBIENT I BIODIVERSITAT

Exigirem al Govern central la creació d'una Zona de Control d'Emissions al Mar Balear per tal de millorar la qualitat del aire i limitar les emissions de contaminants dels vaixells.

El compromís amb el manteniment del medi ambient i la protecció de la biodiversitat és i serà un dels eixos sobre els que es mourà qualsevol actuació que tingui efectes sobre l'entorn en el qual vivim.

L'aigua, la generació d'energia, els residus, la mobilitat, la contaminació de l'aire i la protecció dels ecosistemes naturals i la biodiversitat, són

els 6 factors ambientals claus no tan sols per el propi valor d'algun d'ells, si no perquè en conjunt són els que proporcionen la qualitat de vida i l'entorn en el que tots hem de viure.

L'accés a la natura d'una forma fàcil, sostenible i no destructiva ha de ser un dret bàsic que ha d'estar a l'abast de tota la ciutadania, i les polítiques i criteris de sostenibilitat han de marcar de forma clara i contundent totes les polítiques, siguin o no directament relacionades amb la natura, des de la gestió del cicle complet de l'aigua fins al reaprofitament i valorització dels residus o la mobilitat, prioritzant nous elements de mobilitat i no les carreteres.

Ens comprometem a:

65. | Ampliar la xarxa d'espais naturals de les Illes:

Ampliarem el parc natural de sa Dragonera amb una part marina, i redactarem un nou PORN de la Serra de Tramuntana que millori la seva protecció.

Tornaran a ser a parc natural les superfícies desclassificades de la part terrestre del parc natural de Llevant.

A Menorca estudiarem l'idea de crear dos nous parcs naturals, el de Fornells - El Toro al nord i el de la Costa Sud de Ciutadella al sud.

Incrementar la superfície marina protegida en el mar balear mitjançant i la creació d'un nou parc natural marítim al canal de Menorca.

Protegirem també altres àrees com la zona marina entorn a l'Illa de l'aire a Menorca.

Incrementar personal de brigada en tasques de prevenció d'incendis, i renovar el material obsolet. Cal millorar la coordinació entre prevenció i extinció d'incendis.

66. | Millorar les ajudes a particulars per fer prevenció d'incendis i recuperar terrenys agrícoles.

67. | L'Institut balear de la natura (Ibanat) necessita un significatiu augment de la inversió, tant en personal de reforç per a les brigades en tasques de prevenció d'incendis, com en renovació d'uns mitjans materials obsolets i insuficients. També millorarem la coordinació entre prevenció i extinció d'incendis.

68. | Reconeixement de la categoria de bomber forestal a les persones

- | que treballen en extinció d'incendis en l' Ibanat.
- 69.** | Controlarem les espècies exòtiques i invasores. Augmentarem les inversions per a la lluita contra aquestes espècies de fauna i flora. Elaborarem un pla especial de control d'espècies exòtiques i invasores, en el qual s'inclogui la vigilància de ports i aeroports. Calen mesures d'educació ambiental i informació sobre els avantatges de fer servir espècies autòctones per als jardins i sobre els perills que comporta per al medi natural la sembra d'espècies exòtiques i invasores.
- 70.** | Posarem en marxa ajudes a la modernització d'empreses forestals balears, per que puguin millorar i modernitzar la seva maquinària.
- 71.** | Implantar un sistema públic de gestió de biomassa que es pot desenvolupar amb finançament de l'Impost de Turisme Sostenible.
- 72.** | Intensificar la vigilància i fer efectiu el decret de posidonia.
- 73.** | Reduir l'esforç pesquer que produeix la pesca d'arrossegament sobre les espècies sobreexplotades, per garantir-ne així la recuperació i conservació als nostres mars. Prohibirem de manera immediata aquesta pesca sobre fons protegits. Difondrem la qualitat de la pesca local i en promourem el consum.

TERRITORI I LITORAL

Les Illes Balears es caracteritzen per un entorn únic; un territori que malgrat 50 anys de procés de destrucció del seu litoral i part de l'interior, encara conserven un equilibri natural que hem de preservar, no només per els seus valors únics, sinó també perquè no podem passar a les generacions futures unes illes malmeses per l'especulació urbanística i l'espòli turístic on només es treballa per millorar els comptes de resultats de les empreses

I és que a les nostres illes, a més d'aquests valors ambientals del territori, ens trobem també amb que el territori és limitat, i tots i totes les que vivim aquí som conscients de la saturació que vivim cada estiu al llarg de més mesos. El nostre territori, Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, és petit, molt petit i cal protegir el que tenim.

Per tant i per tal d'aconseguir salvar el futur de les Illes, cal dotar-nos d'una ordenació territorial que prioritzi la conservació front a l'especulació, que ens permeti salvar el que resta de territori i per això hem d'eliminar totes les normes legals i urbanístiques que facilitin l'especu-

lació i la destrucció del territori. Tot i que les competències en matèria de política territorial estan transferides als consells, des del Parlament i el Govern cal establir el marc legal per afavorir aquesta protecció del nostre territori

Modificar les lleis encara vigents afavoridores del procés d'urbanització del sòl rústic.

Modificar les Directrius d'Ordenació Territorial, rebaixant els límits de creixement via sòl urbanitzable de cadascuna de les quatre illes.

Assegurar que es compleixi que un mínim del 30% dels habitatges resultants a cada nova urbanització com a reserva per a habitatges de protecció oficial.

Limitarem per llei la instal·lació de nous grans centres comercials, els grans "malls" americans, que generen un consum desmesurat de sòl rústic i generen problemes de trànsit i necessitat de nous enllaços. Ni un gran centre comercial més a les Illes.

Impedir l'ampliació dels ports que són competència de la comunitat autònoma. Tornarem a una gestió pública i eficaç d'aquests espais.

Sol·licitar la transferència de competències sobre el litoral, ja que la insularitat ens converteix en una comunitat amb uns límits naturals i administratius que depenen del Govern de l'Estat.

AIGUA

Ens comprometem a fomentar i treballar perquè la xarxa d'aigua dels municipis sigui potable i de gestió municipal si governam a les Illes.

Millorarem les infraestructures de depuració d'aigües residuals per tal d'evitar situacions tan lamentables com les viscudes els darrers anys de contaminació de platges per aigües fecals, amb el desastre ecològic que això suposa pel nostre litoral i en concret per les praderies de posidònia.

El 2010, les Nacions Unides van reconèixer de forma explícita el dret a l'aigua potable neta i al sanejament com un dret essencial per a la realització de tots els drets humans. Malgrat això a les nostres Illes hi ha localitats on l'aigua que surt de l'aixeta no és apta pel consum humà. La pressió humana és tan intensa que no permeten als aqüífers recuperar-se ni regenerar-se. La contaminació per químics i la sobre-explotació dels aqüífers fan que el 57% d'aquests a les Balears estiguin en tan mal estat que l'aigua de la nostra comunitat és la de més baixa qualitat de tot l'Estat.

L'aigua és un bé escàs i a la vegada imprescindible per a la societat i cal que tinguem present que com a conseqüència del canvi climàtic, no sabem quin règim de precipitacions podem esperar. El que sí que sabem és que les pluges seran més intenses, però els períodes de sequeres més llargs i severes. Això suposarà un agreujament del problema, i aquesta és una variable que no podem controlar.

L'objectiu és fer arribar l'aigua potable a tots els municipis, i també recuperar la titularitat municipal del servei, ja que és la garantia que la qualitat d'aquesta es mantingui.

Per altra banda les infraestructures de gestió de les aigües residuals ha resultat insuficient i s'han vist saturades i superades davant el volum a tractar, els abocaments d'aquestes aigües al mar han suposat platges tancades per contaminació fecal i una greu afectació de les praderies de posidònia amb les irreparables conseqüències per l'ecosistema marí afectat.

Ens comprometem a:

74. Introduïrem, progressivament, la depuració alternativa i natural de les aigües residuals, començant per les fases de terciaris i transformant depuradores convencionals de baixa càrrega i cabal en parcs de depuració.
75. Gestionarem l'aigua de forma sostenible. Incentivarem mesures de reducció del consum d'aigua com a cobertors per a les piscines, cosa que redueix l'evaporació en un 70%. A més s'estalvia en productes químics i en energia.

HORIZÓ MORAT: BENESTAR DE LES PERSONES

Defensarem i garantirem la revalorització de les pensions.

Augmentarem el personal i la despesa dedicada a prestar els serveis vinculats a l'Estat del Benestar: Salut, Educació i Serveis Socials. Mitjançant una oferta pública de treball, convergint amb la mitjana d'ocupació social i la despesa de la UE.

Les dones majors, majoria a Balears han de tenir programes específics per a la detecció, estudi i intervenció sobre les seves necessitats específiques, visibilitzant una discriminació que s'agreuja en aquesta etapa de la vida.

L'Estat de Benestar està conformat per sistemes de protecció com la sanitat, l'educació i el sistema de pensions, a més, s'ha volgut incloure el Sistema Públic de Serveis Socials en el quart pilar del Benestar però aquest depèn encara de la voluntat dels governs de torn.

La primera característica que defineix l'Estat del Benestar espanyol és el seu escàs desenvolupament. Tant si s'utilitzen indicadors com el percentatge del PIB en despesa social (20,2% del PIB), com si mirem el percentatge de la població adulta que treballa en els serveis de l'Estat del Benestar, com la sanitat, l'educació i els serveis d'ajuda a la família (5,6%), els números són molt més baixos que les mitjanes de la UE (que són el 28% del PIB de despesa social i el 10% de la població adulta que treballa en aquells serveis). Aquest escàs desenvolupament de la protecció social és un dels majors problemes a Espanya, del qual l'establishment espanyol no n'és conscient, cosa que dificulta enormement la seva resolució. A més, en els últims anys, les polítiques socials apunten cap a nous camps essencials d'anàlisi com és l'accés a l'habitatge.

Les polítiques del Benestar són un instrument per organitzar una determinada forma de societat i el seu Estat. Els poders públics han de governar atenent les necessitats de la ciutadania, cuidant d'ella. L'actual sistema de cures genera perjudicis importants en tota la població i col·loca en situacions dramàtiques a alguns col·lectius especialment vulnerables. El nostre sistema de protecció social està incomplet, i en l'actualitat la situació s'ha tornat insostenible. En l'àmbit del benestar de les persones situem l'atenció sanitària, els serveis socials, l'atenció a la dependència i, per descomptat, l'atenció a les persones menors d'edat amb especial èmfasi a l'etapa de 0 a 3 anys.

Considerem que la salut és un dret bàsic de les persones. Des de Podemos defensam la sanitat pública, accessible, universal i de qualitat. Una sanitat per a tots i totes, sense discriminacions de cap mena. És prioritari que el sistema sanitari es reinventi per a atendre millor les necessitats de les persones a totes les etapes de la vida. L'Atenció Primària ha de comptar amb els mitjans necessaris per a dur a terme programes de Promoció de la Salut, una de les problemàtiques més prevalents a la nostra comunitat autònoma. Pel que fa a l'àmbit hospitalari, és fonamental que sigui àgil i resolutiu, deixant enrere les llargues llistes d'espera i els col·lapses en diferents serveis.

L'etapa de 0 a 3 anys requereix una atenció especial. Són anys fonamentals, quant al desenvolupament cognitiu però també psicològic-relacional de nins i nines. En aquest sentit, Podem Illes Balears ha signat el Pacte per l'equitat a l'educació 0-3 presentat al Parlament Balear al març d'aquest any. Defensam que tots els nens i nenes han de tenir accés a una plaça de 0-3 pública, afavorint un accés a l'alimentació adequada, i amb programes potents de detecció precoç i atenció específica a aquells que presenten algun trastorn del desenvolupament o amb Necessitats Educatives Especials.

SERVEIS SOCIALS

Reforçar la coordinació interna del sistema de Serveis Socials i promoure la coordinació amb altres sistemes que conformen el sistema de benestar social.

Ampliar i consolidar mesures d'ingressos bàsics (Renda Bàsica Universal).

Assegurarem menjar de qualitat, producte local i de proximitat tant a les residències de gent gran, com als centres de dia, als recursos d'atenció residencial per persones menors d'edat i en general a tots els espais on l'administració doni servei de menjador.

Tot i que les polítiques socials es consideren clau per a garantir la igualtat d'oportunitats i la qualitat de vida del màxim de la població, encara no s'han aconseguit constituir els Serveis Socials com el quart pilar del Benestar. I es presenten els Serveis Socials com a polítiques dependents dels governs de torn. A la legislatura d'en Bauzà va desaparèixer aquesta conselleria i la van haver de rescatar en la segona part de la legislatura. Hem d'entendre els Serveis Socials com a serveis d'interès general.

Els serveis socials tenen com a finalitat assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida i s'adrecen especialment a la prevenció de situacions de risc, a la compensació de dèficits de suport social i econòmic i de situacions de vulnerabilitat i de dependència i a la promoció d'actituds i capacitats de les persones com a principals protagonistes de llur vida. I tot això mitjançant les actuacions, els programes transversals, els projectes comunitaris i les prestacions de serveis, econòmiques i tecnològiques que estableix la Cartera de serveis socials.

INFÀNCIA I FAMÍLIA

Prioritzarem la dotació econòmica necessària perquè els ajuntaments puguin assumir programes de prevenció i detecció de situacions de risc. És essencial que avancem cap a un model de prevenció, detecció i abordatge de situacions de risc social a la infància i l'adolescència dins l'entorn comunitari.

Ampliar i garantir el servei d'ajuda a domicili a mares i pares monoparentals amb fills a càrrec.

Les administracions han de desenvolupar les accions necessàries per prevenir les situacions que puguin perjudicar el benestar i el desenvolupament saludable de la infància. La pobresa a la infància és, per si mateix, traumàtica. És també la cara visible de la desigualtat que a Espanya ha augmentat principalment en el segment de la població infantil i només es modera amb l'actuació dels serveis públics universals. La protecció a la infància ha de ser una prioritat. El nostre és un Estat que dedica una proporció petita del PIB per a prestacions directes a les famílies i específicament per a la infància, menys d'un terç de la mitjana europea, gairebé la meitat de la mitjana dels 28 països de la Unió Europea (UE) i tres vegades menys que els estats del Nord d'Europa.

Les dades apunten cap a les conseqüències a llarg termini d'aquesta situació, que afecten la salut i als ingressos de generacions pròximes, però sobretot destrueix capital humà i minva la riquesa de la nostra comunitat.

A les Illes Balears, observem un escenari socialment complex determinat per altes taxes de població estrangera amb orígens molt diversos, elevats preus de l'habitatge i inestabilitat residencial. Sota una taxa de risc de pobresa elevada, observem com més de la meitat de les llars manifesta problemes per a arribar a fi de mes i declaren la seva inca-

pacitat per a fer front a despeses imprevistes. Tot això emmarcat per una conjuntura econòmica caracteritzada per un elevat nivell d'estacionalitat, baixa intensitat i precarietat laboral, i un elevat percentatge d'atur de llarga durada lligat a insuficients transferències en educació, salut i serveis socials.

Ens comprometem a:

- 76.** Fomentar el treball socioeducatiu i comunitari amb les famílies i els centres educatius amb la finalitat de promoure actuacions per prevenir l'abandó prematur i el fracàs escolar, incorporar de forma definitiva educadors socials i altres professionals que puguin oferir oportunitats a l'alumnat amb més dificultats, amb la coparticipació de les famílies com a part important d'aquest procés.
- 77.** Fomentar i reforçar lideratges positius des dels serveis socials comunitaris per consolidar programes i serveis d'intervenció socioeducativa capaços d'afavorir processos de resiliència tant amb les famílies com amb els infants i joves.
- 78.** Impulsar de forma decidida l'Observatori de la infància i l'adolescència de les Illes Balear.
- 79.** Impulsar serveis i programes d'atenció, prevenció i abordatge primerenc en l'àmbit de la infància i l'adolescència vinculats a situacions de desestructuració familiar a causa de les desigualtats econòmiques.
- 80.** Ens comprometem a implantar el Pacte Balear per a la Infància i el pacte per a la Inclusió Social, participant en la comissió mixta de seguiment i establint propostes de millora.
- 81.** Ens comprometem a implantar els programes de competències parentals basats en l'evidència. Els programes basats en l'evidència científica garanteixen l'eficàcia de les accions i són una eina bàsica per la tasca preventiva.
- 82.** Donarem les màximes garanties d'atenció a aquelles persones menors d'edat que hagin sigut víctimes d'abusos sexuals, disposarem tots els recursos necessaris per a la celeritat dels processos judicials i evitar la seva revictimització.
- 83.** Campanyes de sensibilització en la prevenció i detecció d'abusos sexuals.
- 84.** Campanyes de sensibilització i prevenció de totes les violències cap a les persones menors d'edat.

PERSONES MAJORS

Revitalitzarem els espais per a la gent gran amb recursos per fomentar l'intercanvi de coneixement entre gent gran i joves, l'accés a activitats culturals i lúdiques, envelliment actiu i vida saludable.

Impulsarem un nou tipus de residències on es mantengui la independència i s'eviti el màxim la institucionalització de la gent.

Implantarem la gratuïtat del transport públic per la gent jubilada.

La gent gran ha de tenir una vida digna, independent i autònoma el màxim de temps possible. La seva atenció ha de girar entorn de la persona. A Suècia, tenen dret a tenir cinc visites dels serveis domèstics al dia: una, al matí, ajuda a aixecar-se, renta a l'usuari o usuària, li prepara i li dona l'esmorzar; altra persona li fa el menjar al migdia; una altra va a la tarda per fer-li companyia i portar-li llibres; una altra, a la nit, li prepara el sopar i l'ajuda a anar a dormir, i una altra li porta al lavabo a les dues de la matinada. Això és un exemple a on hem d'arribar.

Ens comprometem a:

- 85.** Potenciarem l'atenció domèstica en totes les seves possibilitats que s'ofereixen avui en dia (incrementant-se el nombre d'hores, invertint en tecnologia en detriment de les residències).
- 86.** Impulsar la reconversió dels espais públics per fer-los accessibles.
- 87.** Repensar els nostres pobles, ciutats i barris per cobrir les necessitats de la infància i la gent gran. Així abordarem els nous projectes d'infraestructures i apostarem per la descentralització dels recursos i serveis.
- 88.** Treballar pel bon estat de les cases, on visquin persones majors, a través de subvencions per millorar l'accessibilitat, condicionar la instal·lació elèctrica, millorar l'eficiència energètica i la impermeabilitat de les façanes...
- 89.** Impulsarem un nou model de residència dins els barris on es garanteix la independència i autonomia de les persones el màxim de temps possible.

- 90. | Implantar el servei de menjador als espais i casals de la tercera edat, amb preus reduïts i menjar saludable amb productes de proximitat. L'objectiu és que a tots els barris hi hagi garantit un servei de menjador per a la gent gran.
- 91. | Establir un Programa de Detecció de Maltractament de Persones Majors.
- 92. | Crear la figura del Defensor del Major.
- 93. | Impulsarem la creació de centres de dia i de nit per a persones majors i dependents a tots els municipis (i localitats).
- 94. | Coordinar els diferents serveis públics per garantir la qualitat de vida de les persones majors, tant de les que viuen a ca seva com de les que ho fan en les institucions. Impulsarem el treball en xarxa de forma cooperativa en l'àmbit municipal, insular i autonòmic en matèria de tercera edat.

DEPENDÈNCIA I DIVERSITAT FUNCIONAL

Implantarem la gratuïtat del transport públic a totes les persones en situació de dependència o amb diversitat funcional, assegurant-ne la seva accessibilitat.

Assegurarem l'atenció i intervenció primerenca pública de qualitat durant totes les etapes de la vida i amb la intensitat que ho necessiti la persona.

On les insuficiències de l'Estat del Benestar són més grans, és en els serveis d'ajuda a les famílies, principalment en aquelles a on hi ha persones dependents o amb diversitat funcional o llars amb infants.

Són insuficients els serveis d'atenció domiciliària per a persones grans i persones amb diversitats funcionals i altres serveis per a aquests grups especialment vulnerables. Sabem de la falta de places a les residències o centres de dia i de les llargues llistes d'espera que menyscaben la qualitat de vida de les persones que necessiten atenció immediata.

Des del sector públic, cal avançar cap a un model de veritable planificació, per respondre a les necessitats reals, com també, per avaluar la qualitat dels serveis prestats, que tinguin en compte la satisfacció de les persones dependents i de les seves famílies.

Ens comprometem a:

95. Potenciar els processos d'inclusió laboral (treball protegit) dirigits a persones amb dificultats d'integració a causa de la seva diversitat funcional i al mateix temps, vigilar les condicions en què es desenvolupen aquests processos, implantant i fent efectius els serveis de vigilància i inspecció.
96. Pel que fa a les persones amb discapacitats significatives, que necessiten rebre un suport especialitzat, ens comprometem a facilitar la seva inserció laboral i que als Centres especials de treball, es garanteixi el suport necessari amb una ràtio de professionals adequat per grup de persones beneficiàries.
97. Garantir l'atenció i la protecció a les persones en situació de dependència, agilitzant les valoracions per l'obtenció del grau de dependència, en funció de les necessitats específiques de cada persona.
98. Ens comprometem a treballar activament per la supressió de barreres arquitectòniques, per millorar l'accessibilitat, i afavorir la igualtat d'oportunitats, especialment per les persones amb diversitat funcional, i evitar la seva discriminació. Per tal d'aconseguir una societat inclusiva i accessible que permeti avançar cap a la plena autonomia de les persones, s'ha de complir la Llei d'accessibilitat autonòmica 8/2017 en tots els seus aspectes.
99. Eliminar els copagaments dels serveis.
100. Garantir plans de vida independents promovent i facilitant l'autonomia personal.
101. Treballar per oferir serveis orientats a reduir l'estrès familiar i donar suport als cuidadors informals, per tal d'oferir atenció de qualitat en els primers moments de pèrdua d'autonomia, potenciant cercles de suport comunitari.

LA INTEGRACIÓ SOCIAL

Articularem la carpeta social única que gestioni i informi la ciutadania sobre tots els recursos, prestacions econòmiques i serveis públics disponibles per atendre les seves necessitats.

Els elements principals que afavoreixen la integració, són el dret a la

participació ciutadana, l'accés al treball de qualitat i el dret a l'educació, gaudir de l'herència social, del que aporta el desenvolupament i la modernitat en un sentit ampli. No podem entendre aquest procés d'integració, si aquesta normalització no es configura dins el marc de l'exercici de la ciutadania.

Tots els ciutadans de les Illes Balears tenen dret a participar de forma individual o col·lectiva en la vida política, econòmica, cultural i social de la comunitat autònoma. Els poders públics promouran la participació dels agents econòmics i socials del conjunt de la societat civil en els assumptes públics. El dret al treball justament remunerat, garanteix la cobertura de necessitats de vital importància per les persones com ara, la protecció, la seguretat, l'habitatge, l'alimentació i sobretot la continuïtat dels projectes de futur. Ens enfrontem al repte de generar, de forma solidària i inclusiva els instruments per a assumir els canvis del nou mil·lenni, canvis que suposen la formació d'una nova ciutadania, on l'educació, és l'element universal clau per a la integració, la superació de situacions de pobresa.

Ens comprometem a:

- 102.** | Obrirem els Serveis Socials a la població en general, com un sistema clau en l'estructuració del benestar social a les Illes, constituint un element preventiu, inclusiu i de cohesió. Volem passar d'un model assistencialista a un altre fonamentat en l'apoderament de la ciutadania.
- 103.** | Agilitar l'administració. Tenim els instruments, coneixements i capacitat econòmica, falten els recursos humans per gestionar els recursos econòmics i donar resposta a les necessitats immediates. S'han d'agilitar les contractacions públiques.
- 104.** | Reorganitzarem un sistema de serveis socials donant més importància al treball en xarxa i al treball comunitari, per poder promoure plans integrals de desenvolupament comunitari que permetin avançar cap a la convivència, la interculturalitat, igualtat de gènere i la ciutadania plena, amb la participació de la gent i dels moviments socials arrelats en el territori.
- 105.** | Articularem mesures clares d'interrelació entre les administracions per tal de possibilitar processos integrals a famílies i persones que contemplin a més dels serveis socials: salut, educació, formació, ocupació, habitatge, transport...
- 106.** | Consolidarem plans d'Inclusió social (en clau de drets), sistemes d'in-

formació, seguiment i acompanyament, que hauran d'assumir com a polítiques transversals la reducció de la pobresa, la integració social i laboral dels grups en risc d'exclusió i la garantia que les polítiques econòmiques no generaran més pobresa i més desigualtats.

- 107.** Dignificarem la prestació de serveis públics com ara els menjadors socials i implantarem modalitats alternatives d'atenció en coordinació amb els serveis socials d'atenció primària, amb l'objectiu de garantir assistència digna especialment a nens, nenes i persones grans i, sobretot, per a persones sense llar.
- 108.** Modificació de la Llei de Renda Social Garantida per apropar-la a una Renda Bàsica Universal.

MIGRACIÓ: DRET A MOURE'S I CERCAR UNA VIDA MILLOR

Crear una Direcció General de la diversitat dependent de la conselleria de Presidència, per orientar les polítiques d'immigració cap a una visió més integradora.

La història de la humanitat és la història de les migracions. Totes les persones han emigrat i la nostra genètica així ho demostra. És per tant, necessari, fer polítiques per a immigrants.

Fins ara, els plans per a la immigració estan basats en l'ideari de les polítiques de dretes. Podem neix amb l'objectiu de ser una eina al servei de la ciutadania per construir una societat més justa i inclusiva en la qual el respecte i la defensa dels Drets Humans siguin una realitat. Pensem que és la residència (i no la nacionalitat) la base de la ciutadania i, per això, proposem centrar-nos en la igualtat efectiva de drets, la convivència, la lluita contra les discriminacions i la valoració de la riquesa sociocultural de la qual gaudim a Balears.

Actualment ens trobem amb una població estrangera amb llarga estada a Balears. Amb aquesta realitat, hem de proposar mesures que ens permetin gestionar positivament la diversitat de la qual gaudim.

Les polítiques que exclouen les persones migrants i les criminalitzen només trenquen la cohesió social i dificulten el progrés del conjunt de la societat. Creiem que les polítiques públiques migratòries han d'estar orientades a afavorir l'equiparació de drets entre nacionals i persones migrades i, per tant, s'han d'emmarcar en un enfocament de Drets i de

normalització.

És per això que les mesures que proposem estan dirigides a informar i assessorar la població migrant (immigrants i emigrants retornats / ades) en els àmbits social, jurídic i laboral, facilitant la seva regularització i la seva plena integració mitjançant un institut de la Immigració; i informar i sensibilitzar la societat balear d'acollida sobre la situació de la població migrant, les seves necessitats i reptes per aconseguir la seva plena integració des d'un punt de vista bidireccional, d'aquí la necessitat d'un observatori.

Ens comprometem a:

- 109.** | Crear un Institut Balear de la Immigració (IBIM). Aquesta institució tindrà com a tasques i objectius prioritaris:

Lluitar contra la xenofòbia i el racisme amb totes les mesures jurídiques i polítiques, de manera transversal, en tota la societat i en l'administració pública.

Reactivar, dotar de contingut i desenvolupar el fòrum per a la integració i participació social de les ciutadanes i ciutadans Immigrants a les Illes Balears.

·Desenvolupar i enfortir un servei balear de la convivència intercultural i de gestió de la diversitat.

Impulsar una xarxa dins el departament d'ocupació i polítiques socials del Govern Balear per lluitar, de manera transversal, contra la discriminació per origen racial, ètnic o de nacionalitat. Una xarxa conformada per diverses i diferents organitzacions socials que treballen en l'àmbit de la immigració perquè intervenguin en el disseny i l'avaluació per avaluar i planificar de les polítiques públiques destinades a la d'integració de les persones immigrants.

Donar suport a la creació d'associacions i espais col·lectius de participació entre la població migrant, així com d'intercanvi cultural i de construcció de per tal de garantir el dret a la ciutadania noves formes de ciutadania per part de totes les persones que conviuen a les Illes balears.

Reforçar els equips d'orientació educativa per garantir la igualtat i la inclusió social en l'educació, posant especial èmfasi en els equips de professors d'audició i llenguatge, d'educació compensatòria, i en els educadors socials i especialistes en diversitat.

Formar el personal docent en drets humans, per fer de la inclusió educativa una realitat.

Identificar i eradicar les diverses formes de guetització. Calen accions decidides per possibilitar la integració de grups minoritaris en el context escolar entre població immigrant i les persones d'ètnia gitana.

Garantir la protecció efectiva de les persones menors d'edat migrants sense referents familiars no acompanyats. Desenvolupar tota la normativa i els protocols necessaris per a la seva màxima cura i la seva estructuració en la societat d'acollida.

Elaborar i estructurar una Xarxa d'acollida Integral que atengui les víctimes del tràfic d'éssers humans i tracta de persones.

110. | Crear un Observatori dels drets Humans independent:

Instarem, denunciarem, incentivarem i treballarem perquè el Govern Central o el de la Comunitat Autònoma eliminin el certificat d'«esforç d'integració», pel tancament dels CIE's i per a l'agilització de les convalidacions dels títols de les titulacions acadèmiques.

Les escoles, els instituts, els barris, els centres de salut, les oficines d'ocupació han de ser un lloc de referència per analitzar i identificar les necessitats dels col·lectius, per desenvolupar i aplicar les polítiques més adients cap a la integració social i laboral.

Incorporarem la mediació social intercultural i la perspectiva de gènere i de la diversitat com a metodologia i eina de treball.

Exigirem a l'Estat Espanyol el compliment de tots els acords referits a l'asil i a les persones refugiades.

- 111.** | Desenvoluparem i ampliarem els plans de retorn de les Illes Balears. Fins ara s'ha treballat sobre el retorn dels joves i volem ampliar-lo a totes aquelles persones que van haver d'abandonar les Illes Balears a causa de la situació de precarietat que s'oferia en l'àmbit laboral i social.

EDUCACIÓ PÚBLICA, INCLUSIVA, SALUDABLE, SOCIAL I DE QUALITAT

Escola pública 0 a 3 amb places suficients per a tots els

nins i nines.

Implementarem de manera gradual els llibres de text gratuïts a l'educació pública obligatòria.

Treballarem per la implementació de les matrícules universitàries gratuïtes a la UIB.

Escola inclusiva que fomenti la integració de l'alumnat dins l'escola atenent a les seves característiques individuals.

Escola saludable, és a dir, una escola segura físicament i mental, per a tota la comunitat educativa.

Implantarem la coeducació en totes les etapes formatives.

Volem una escola viva, social, pública, feminista, inclusiva i saludable que afronti de manera crítica i constructiva els reptes d'una educació de qualitat. En aquests darrers anys hem vist com s'ha atacat el model d'escola pública des de molts sectors, intentant desprestigiar els seus resultats i el seu professorat i afavorint un model d'escola privat i majoritàriament religiós. És necessari defensar una educació pública, laica, equitativa, gratuïta en totes les seves etapes i en català que empoderi novament el professorat, on participin plenament les famílies i es fomenti la inclusivitat com a eina per atendre la diversitat la qual té com a objectiu el desenvolupament integral dels alumnes d'acord amb les seves potencialitats, és a dir, les seves capacitats educatives en cada una de les etapes educatives, amb l'objectiu de crear persones socials, crítiques i plenament democràtiques. Una educació basada en la construcció de la igualtat i el respecte als drets humans, que ensenyi a rebutjar el sexisme, l'assetjament i la violència masclista.

Ens comprometem a una educació pública, feminista, inclusiva, saludable, social i de qualitat mitjançant les següents actuacions:

- 112.** Augment de l'escola pública de qualitat en totes les etapes educatives, des de 0-3 fins a l'educació d'adults que tenguim en compte el benestar físic i psíquic de tota la comunitat educativa. Ens comprometem a augmentar l'oferta pública en totes les etapes educatives i en especial la de 0-3, a construir nous centres educatius i que aquests tinguin unes infraestructures segures i de qualitat, els quals han de mirar pel benestar físic i psíquic de tota la comunitat educativa.
- 113.** Foment de l'escola inclusiva en contraposició a l'escola segregadora. Ens comprometem a baixar la mitjana d'alumnat segregat i dotar

als centres que tenen una major població NESE de totes les ajudes que necessitin, ja siguin professionals (orientadors, ptsc, educadors socials...) com econòmiques, i sobretot ajudar-les per causes sobrevingudes.

- 114.** Disminuir els barracons dels centres educatius públics. Ens comprometem a disminuir els barracons dels nostres centres públics a partir de la construcció/creació de nous centres en totes les etapes educatives i en aquells centres que per causes sobrevingudes necessitin augmentar les aules, es dotaran aules prefabricades amb totes les garanties de qualitat i tenint en compte la normativa vigent.
- 115.** Disminució de les ràtios. La qualitat educativa ha de venir per una disminució de ràtios. Ens comprometem a disminuir la ràtio per aula i assegurar que tots els alumnes puguin seguir el procés educatiu amb la qualitat, espai i dedicació que necessiten.
- 116.** Baixes per malaltia comuna o accident remunerades amb el 100% del sou. Ens comprometem a què les baixes per malaltia comuna o accident es remunerin amb el 100% del sou indistintament del període de baixa, sempre que hi hagi un justificant mèdic.
- 117.** Un orientador per cada 250 alumnes seguint les recomanacions de la UNESCO. Tenim unes ràtios que quadrupliquen les recomanacions d'organismes internacionals. Ens comprometem a reduir la ràtio/orientador fins a arribar a les recomanacions de la UNESCO.
- 118.** Augmentar la plantilla de professors tècnics de serveis a la comunitat. Juntament amb els orientadors, els professors tècnics de serveis a la comunitat permeten la inclusió de l'alumnat NESE per condicions personals/historial escolar o incorporació tardana. Malgrat la importància del seu treball, tenen unes ràtios pitjors que la dels orientadors. Ens comprometem a baixar les ràtios d'alumnes per PTSC.
- 119.** Augment de les beques NESE i NEE. La inclusivitat depèn també de la reeducació que poden rebre els alumnes NEE i NESE dins i fora de l'aula, mitjançant organitzacions externes. Moltes vegades aquesta reeducació queda a mitges per la manca de recursos. Ens comprometem a augmentar les beques NEE i NESE.
- 120.** Fomentarem una escola social. Molts dels nostres centres són escoles poc flexibles, fortament jerarquitzades, burocràtiques, on es fomenta la cultura individualista. Ens comprometem a desenvolupar una escola social, és a dir, una escola crítica amb ella mateixa, flexible, no burocràtica, igualitària, que cerca l'harmonia entre els docents, ja que tots aporten el seu granet de sorra, la seva dedicació,

per aconseguir dels seus alumnes persones lliures que puguin canviar un món cada vegada més insostenible.

- 121.** Pacte d'estabilitat per als funcionaris interins. La qualitat educativa, ve determinada també per l'estabilitat del professorat que pot emprendre projectes per millorar els processos d'ensenyament/aprenentatge dels seus alumnes, degut a que té una estabilitat laboral i sap que no haurà de canviar any rere any de centre. Ens comprometem a fomentar un pacte d'estabilitat de 4 anys per al professorat interí.
- 122.** La família com a fonament de l'escola pública. L'activitat educativa necessita de les famílies com un dels fonaments principals que incidiran en el procés d'ensenyament/aprenentatge dels alumnes. Les mares i pares dels alumnes han de tenir el dret de poder interactuar amb l'escola de forma flexible i amb recursos suficients. En comprometem a fomentar i augmentar la relació entre mares i pares, AMPAS i l'escola.
- 123.** Ens comprometem a empoderar al professorat, dotar-lo d'autoritat a nivell legal, respectar i fomentar la seva importància dins la nostra societat i protegir-lo de les amenaces que dia a dia es poden donar als centres educatius.
- 124.** Foment de la formació permanent del professorat i reciclatge de les directives. La formació del professorat i el reciclatge de les directives són factors essencials per fomentar i mantenir una escola de qualitat. Ens comprometem a fomentar la formació permanent del professorat, a enfortir la relació amb aquelles entitats socials que estan habilitades per desenvolupar cursos de formació permanent del professorat a formar noves directives en base a projectes inclusivament i reciclar i no permetre que les directives s'enquistin en els centres educatius
- 125.** Foment dels equips de suport a totes les etapes educatives. Els Equips d'Atenció Primerenca, els Equips d'Alteració del Comportament i els Equips d'Orientació Educativa i Psicopedagògica, els qual treballen amb els orientadors i PTSC són la clau per poder desenvolupar una bona orientació de qualitat. Ens comprometem a mantenir-los i augmentar-los.
- 126.** Escola saludable. Desenvoluparem els plans de prevenció dels riscos laborals en educació i en especial els riscos psicosocials. Per tenir una escola saludable, és a dir, segura física i mentalment, i evitar problemes d'estrès, ansietat, depressió, burnout o mobbing, així com per fomentar la perspectiva de gènere, ens comprometem a

crear un equip de valoració de les problemàtiques psicosocials més importants que afecten al professorat i minimitzar les incidències segons la Llei de Prevenció de Riscos Laborals, Seguretat i Salut.

- 127.** Enfortiment de les beques per a Formació Professional, estudis superiors i escola d'adults. Ens comprometem a enfortir i augmentar les beques per tal que els nostres alumnes que vulguin desenvolupar una formació professional, estudis superiors o escola d'adults tinguin les ajudes necessàries per poder desenvolupar-les amb igualtat d'oportunitats que la resta d'alumnes, indistintament de la seva classe social o econòmica.
- 128.** Foment de l'autonomia de centres. L'escola no és el lloc on s'ensenya sinó el lloc on els alumnes aprenen. Ens comprometem a que els centres puguin triar una matèria curricular (assignatura) en base a les seves necessitats (socials, culturals, lingüístiques) depenent de la zona, amb l'objectiu de fomentar la inclusivitat i desenvolupar persones socials i democràtiques.
- 129.** Baixes per malaltia comuna o accident remunerades amb el 100% del sou. Actualment les baixes per malaltia o accident que no suposin una baixa mèdica, suposen una injustícia molt gran per als docents, ja que provoca que el professorat vagi a treballar malalt per por a que li llevin el 50% del sou el segon i tercer dia de baixa i un 25% el quart. Ens comprometem a que les baixes per malaltia comuna o accident es remunerin amb el 100% del sou indistintament del període de baixa, sempre i quan hagi un justificant mèdic.
- 130.** Substitucions immediates del professorat de baixa. Ens comprometem a que les substitucions de professorat de baixa siguin immediates i no es faci esperar al centre 15 dies.
- 131.** Formació en igualtat al professorat de totes les etapes educatives. Posarem en marxa Plans d'Igualtat en els centres i fomentarem la creació de la figura d'agent d'igualtat.

SANITAT

Per millorar l'atenció que es dona als centres de salut, i a instàncies de les reivindicacions dels professionals, augmentarem el temps de consulta de cada pacient a atenció primària dels 7 minuts actuals a 9 de mitjana.

Incorporarem el servei d'al·lèrgologia a la sanitat pública.

Augmentarem els serveis de salut mental, especialment en atenció a infants i joves, especialment en la lluita contra la ludopatia.

Millorarem l'accés amb transport públic als centres sanitaris.

Augmentarem el nombre d'infermeres a la sanitat pública fins assolir la mitjana espanyola.

Actualitzarem el llistat de vacunes infantils gratuïtes incloent-hi totes aquelles que són recomanables.

Impulsarem mesures per fer més agradable l'estada hospitalària, com per exemple la gratuïtat del servei de televisió als hospitals públics.

El sistema sanitari de Balears va patir fortes retallades al mandat del PP, amb l'intent inclús de tancar dos hospitals: el General de Palma i el Joan March. L'Atenció Primària també va patir fortes retallades, tant en personal com en l'horari de funcionament dels centres de salut. Aquesta legislatura, i gràcies en part a l'impuls de Podem, s'han augmentat les plantilles i reobert els centres de salut d'horabaixa. Tot i així, les llistes d'espera són excessives. La desigualtat de gènere és un determinant de la salut establert per l'OMS, pel que és imprescindible integrar la perspectiva de gènere en totes les polítiques sanitàries. Per aquest motiu, plantegem una bateria de mesures orientada a una adequada dotació de personal i a la provisió de cuidats de qualitat que la població de Balears mereix.

Pel que fa a atenció primària, ens comprometem a:

- 132.** | Augmentar el temps destinat a cada pacient dels 7 minuts de mitjana actuals a 9 per poder atendre els i les pacients amb les seves famílies com mereixen.
- 133.** | Augmentar el nombre de pediatres en els centres de salut per oferir una atenció de qualitat a la població infantil i juvenil de les nostres illes.
- 134.** | Impulsar la fisioteràpia a nivell comunitari.
- 135.** | Millorar la coordinació amb els hospitals, especialment en l'atenció a persones ancianes i pacients crònics. A tal efecte, impulsarem les infermeres gestores de casos.

- 136. | Mantenir l'actual finançament de mètodes anticonceptius segurs i eficaços, i de manera especial, els reversibles de llarga durada (DIU i implants subdèrmics).
- 137. | Garantir la cobertura de la interrupció voluntària de l'embaràs en la xarxa d'hospitals públics.
- 138. | Implementar de manera ràpida la profilaxi preexposició del VIH en centres comunitaris amb atenció integral mèdica i psicosocial.
- 139. | Fer obres de millora en els centres de salut que han quedat obsolets per fer-los més accessibles. També cal fer inversions per millorar la sostenibilitat energètica d'aquestes infraestructures.
- 140. | Augmentar el nombre de PACs i facilitar l'accés als mateixos a la població de municipis colindants.
- 141. | Garantir que als centres de salut es pugui arribar adequadament en transport públic des de totes les barriades que atenen.
- 142. | Que els i les pacients rebin cita amb el seu metge/metgessa infermer/infermera en un màxim de 48 hores des de que la sol·licitin.

Pel que fa a l'atenció hospitalària, ens comprometem a:

- 143. | Disminuir les llistes d'espera per intervencions quirúrgiques.
- 144. | Escurçar el temps d'espera per aconseguir consultes d'especialistes.
- 145. | Agilitzar els terminis per a la realització de proves diagnòstiques i procediments.
- 146. | Evitar els col·lapses dels serveis d'atenció d'urgències dels nostres hospitals.
- 147. | Millorar les infraestructures existents i ampliar els serveis disponibles d'acord a les necessitats i evolució de les nostres illes.
- 148. | Finançar i implementar atenció psicològica a les dones que ho requereixin després de processos d'avortament o de mort perinatal.
- 149. | Incorporar el servei d'al·lèrgologia a la sanitat pública.
- 150. | Impulsar la presència de nutricionistes i incrementar la dotació de personal tècnic-sanitari i zeladors als centres sanitaris i sociosanitaris.

- 151.** Dur a terme les obres de millora a Son Dureta, Verge del Toro i Can Misses, garantint que els serveis que tinguin siguin de gestió 100% pública.

Pel que fa a la gestió pública i la transparència, ens comprometem a:

- 152.** Fer una gestió pública de l'atenció sanitària, amb el compromís de no ampliar l'externalització i la privatització de serveis que existeixen actualment i valorar la conveniència i la factibilitat de la reversió dels serveis externalitzats.
- 153.** Donar transparència a la informació sobre les empreses adjudicatàries de serveis externalitzats, amb la justificació d'aquesta externalització i el detall de la quantia de les partides que s'hi destinen.
- 154.** Publicació mensual de les llistes d'espera per a primeres visites, revisions, proves diagnòstiques i intervencions quirúrgiques de totes les institucions hospitalàries públiques, desglossades per especialitat, hospital, servei i procediment.
- 155.** Adquirir un compromís de transparència en l'atenció i la gestió dels serveis externalitzats d'atenció socio sanitària, salut mental i residències d'ancians.
- 156.** Recuperar o implantar la participació real de la població i de les persones professionals mitjançant els consells de salut (o altres estructures equivalents) que preveu la Llei General de Sanitat de 1986.
- 157.** Potenciar una gestió responsable de medicaments i de tecnologia, que reforci la capacitat de negociació i els sistemes corporatius de compres del Servei de Salut.
- 158.** Posar en marxa un sistema de transparència i de rendició de comptes que permeti seguir al detall la despesa farmacèutica dels hospitals i de les receptes.
- 159.** Potenciar les comissions i les estructures tècniques del Servei de Salut responsables de l'avaluació, selecció i posicionament terapèutic del medicament i de la tecnologia.
- 160.** Desenvolupar la transparència, visibilitat i difusió d'aquests elements als professionals sanitaris i a la ciutadania.
- 161.** Implantar sistemes de seguiment de les prescripcions de medicaments i de productes tecnològics per ajustar-los a les recomanacions i guies clíniques elaborades amb criteris científics, d'eficiència i

| cost-oportunitat, independents dels interessos promocionals.

- 162.** | Aprovar un programa de participació activa de la Comunitat Balear en organismes estatals vinculats a la regulació i assignació de preus dels medicaments.

Pel que fa al sistema de salut, ens comprometem a:

- 163.** | Consolidar a Balears la derogació del Reial Decret 16/2012 i establir normatives autonòmiques per eliminar possibles barreres com l'exigència d'empadronament.
- 164.** | Proporcionar una atenció sanitària universal, de qualitat i gratuïta per a totes les persones que habitin de manera estable a la Comunitat Autònoma, incloent-hi les que han arribat per un procés de reagrupament familiar.
- 165.** | Ampliar el servei de salut bucodental de manera que inclogui els empasts, neteges, endodòncies, ortodòncies, pròtesis i fèrules.
- 166.** | Augmentar els serveis de salut mental, especialment en l'atenció infantil i juvenil. La ludopatia és un problema que creix amb força i cal fer-li front contundentment. És imprescindible també augmentar la dotació de professionals de psicologia clínica en l'atenció especialitzada hospitalària i no hospitalària.
- 167.** | Crear un Observatori de la Desigualtat que documenti el seu impacte en la salut de la Comunitat i promogui polítiques per corregir-les.
- 168.** | Desagregar en el Servei de Salut les malalties per gènere, ja que la investigació, el diagnòstic i el tractament d'aquestes malalties són diferents en homes i en dones.
- 169.** | Mantenir l'anul·lació del copagament de medicaments als pensionistes, i programar l'anul·lació del copagament farmacèutic a persones no pensionistes, treballadores o no, en situació contrastada de pobresa.
- 170.** | Aprovar una normativa autonòmica, similar a la que hi ha a altres CCAA, sobre el detall de conflictes d'interessos, per a tots els professionals implicats en decisions que afectin la despesa sanitària en medicaments o en tecnologia: components de comissions clíniques o de compres, directius sanitaris, caps de servei, etc.
- 171.** | Garantir la formació dels equips professionals del sistema de salut mitjançant les capacitats i els recursos del mateix sistema, i allun-

- yar-la del finançament o de la intervenció interessada de la indústria farmacèutica.
- 172.** | Aprovar una normativa sobre l'accés i les intervencions dels comercials de la indústria farmacèutica en els centres assistencials del Servei de Salut.
- 173.** | Incorporar la sanitat penitenciària al Servei de Salut de les Illes Balears.
- 174.** | Elaborar una Llei de prevenció de l'obesitat i sedentarisme que inclogui un impost a la comercialització de begudes ensucrades similar al ja existent en altres països i comunitats autònomes.
- 175.** | Millorarem l'accés en transport públic als centres sanitaris. Cal garantir transport públic als mateixos també en horari de tarda i nit.
- 176.** | Incorporarem més infermeres a la sanitat pública passant de 5,5 per mil habitants fins arribar a la mitjana autonòmica de 8,8 per garantir una sanitat pública de qualitat a les nostres illes.
- 177.** | Impulsarem l'autonomia dels i les pacients en la presa de decisions sobre el final de la vida.
- 178.** | Assegurarem l'accés a la reproducció assistida de dones que el requereixin. Transparència del registre de donació d'òvuls i tècniques de reproducció assistida.
- 179.** | Rebutgem l'anomenada maternitat subrogada, que no és sinó lloguer de ventres de dones en necessitat o vulnerabilitat.
- 180.** | A acabar amb la violència obstètrica, reducció de cesàries, parts induïts.
- 181.** | Oferir formació i recerca en salut amb perspectiva de gènere i obligatòria en prevenció i atenció a la violència de gènere.

VIVIENDA

L'objectiu serà defensar que el Govern gestioni, com a mínim, 6.000 habitatges socials al final de la legislatura.

Augmentarem la capacitat d'inspecció sobre el lloguer turístic il·legal, per tal que el servei tingui autèntica capacitat

de detectar les infraccions. Aconseguirem així que els habitatges surtin al mercat de lloguer residencial. Proposem també la condonació d'una part de la multa si l'habitatge surt al mercat residencial.

Ens comprometem a aplicar la llei d'habitatge que s'ha aprovat aquesta legislatura gràcies a la feina de Podem i que suposa un autèntic canvi, per primera vegada en la nostra comunitat, en política d'habitatge.

Establirem l'obligació de que els promotors privats destinin un 30% dels habitatges que construeixin a habitatge assequible.

La crisi econòmica, la turistització i les seves conseqüències fan patent la necessitat d'intensificar esforços en noves línies d'actuació pel que al dret a l'habitatge es refereix. L'esclat de la bombolla immobiliària, la precarietat laboral, l'alt preu dels lloguers i els greus efectes que estan produint sobre la població fa que hi hagi la necessitat urgent d'incorporar, com a línia estratègica prioritària per a Podem i el pròxim Govern que es constitueixi, l'atenció a la població mancada d'habitatge, i també a les persones que es troben en risc de pèrdua d'aquest bé de primera necessitat.

La delicada situació que travessa una part important de la societat, juntament amb altres factors com el creixement desmesurat del preu dels lloguers, conseqüència directa de l'especulació immobiliària, la pressió que el turisme exerceix sobre el preu de l'habitatge com a conseqüència de la seva comercialització com a estades turístiques, la manca de l'ampliació del parc públic d'habitatges i la disminució dels ingressos de les famílies han provocat l'anomenada «situació d'emergència habitacional», per la qual moltes persones i famílies que gaudien d'un habitatge han deixat de tenir-lo.

El contingut de la Llei d'Habitatge de les Illes Balears, aprovada en aquesta legislatura, ha estat proposat per la societat civil organitzada i incorporat a la llei per Podem. Aquesta llei proporciona les bases legals per desmercantilitzar el dret a l'habitatge a Balears i fer que sigui un dret reclamable davant els jutjats en casos de vulnerabilitat habitacional si el Govern no compleix la seva obligació de donar alternativa habitacional o ajuda econòmica perquè les famílies puguin tenir sostre.

El proper Govern s'ha de comprometre amb el dret a l'habitatge, ha de fer-lo efectiu aplicant les diferents mesures legals des de tots els punts de vista possibles per tal de racionalitzar el mercat de l'habitatge i que l'accés a un habitatge sigui assequible i adequat.

Ens comprometem a:

- 182.** | Fomentar altres formes de tinença d'habitatges diferents a la compra. El títol habilitant de tinença d'un habitatge no ha de ser necessàriament el de compra perquè aquest model d'endeutament hipotecari de les famílies és el que ens ha portat fins a la crisi econòmica i precarietat que patim.
- 183.** | Foment de la formació de cooperatives en cessió d'ús. Cooperatives amb les què es pot fer servir un habitatge des de 75 a 99 anys per un preu assequible.
- 184.** | Cessió del dret de superfície de sòl públic i cessió del sòl, si pertoca, a les cooperatives en cessió d'ús per tal que puguin dur a terme la construcció dels seus habitatges.
- 185.** | Desenvolupar el reglament per tal de fer efectiu el dret subjectiu a l'habitatge. Això vol dir que en cas que l'Administració no doni solució habitacional o ajuda econòmica per a habitatge tenint dret a percebre-ho, es podrà demandar judicialment a aquesta perquè compleixi amb la seva obligació.
- 186.** | Desenvolupament efectiu amb dotació de recursos econòmics i personal, de l'oficina d'habitatge buit creada a la Llei d'Habitatge. La seva funció principal serà la detecció i captació d'habitatges buits per llogar-los per part de l'Administració i posar-los a disposició de les famílies en modalitat de lloguer social.
- 187.** | Actuacions sobre habitatges buits de grans tenidors perquè siguin cedits a l'Administració per posar-los en lloguer social. Actuacions sobre habitatges de petits tenidors que siguin susceptibles de contractar-se per llarga durada a canvi de la seva rehabilitació.
- 188.** | A les illes on no es disposi de sòl públic cedit per a la construcció d'habitatges públics o hi hagi un nombre escàs de pisos buits de grans tenidors, es fomentarà tant la compra de sòl com d'habitatges.
- 189.** | Adaptació de la Llei d'Habitatge per tal de possibilitar el dret de l'Administració del Govern de les Illes Balears al tanteig i retracte, en el cas de transmissions dels habitatges adquirits en un procés d'execució hipotecària, o mitjançant la compensació o el pagament del deute amb garantia hipotecària, o les transmissions de grans tenidors d'habitatge, sempre situats en àrees amb emergència habitacional.
- 190.** | L'habitatge ha de complir la seva principal funció: ser habitat per

unitats de convivència i no servir com mercaderia d'especulació tant al mercat immobiliari com al turístic.

- 191.** Establir un preu de referència o raonable de lloguer per zones a les distintes illes.
- 192.** Implantació de l'estàndard d'edifici de consum gairebé nul (nearly Zero-energy building o nZeb) en el termini més breu possible i sempre dins de les directrius europees (estratègia 20/20/20). Tots els habitatges del parc públic seran exemple d'eficiència energètica, i es situaran per sobre de la mitjana en aïllament i estalvi (consum d'energia i aigua), així com en l'ús de les energies renovables.
- 193.** Cercar les fórmules de finançament per a la reconversió dels blocs i cases existents en veritables nZeb, a través de sistemes passius (aïllament adequat, protecció solar, doble acristallament, etc.).
- 194.** Foment de l'ús de cobertes vegetals, aljubs d'aigües pluvials i sistemes de depuració d'aigües domèstiques, la qual cosa redundarà en un millor servei de les xarxes de recollida, així com en la reducció del consum d'aigua de la xarxa.
- 195.** Promoció de l'autoconsum energètic domèstic (plaques solars en teulades i façanes) i del balanç net a la xarxa com a forma de gestió i producció de l'energia en malla i no centralitzada, i com a forma de socialitzar l'energia i obtenir cert grau d'independència respecte a les grans companyies energètiques.

IGUALTAT I LLUITA CONTRA LES VIOLÈNCIES MASCLISTES

Apostam per feminitzar la política, que significa que cada mesura, protocol, i acció duta a terme per l'administració pública ha de tenir un impacte de gènere, assegurant que la perspectiva de gènere hi sigui present. És fonamental perquè hi hagi un canvi social real per a totes i tots. Assegurarem la transversalització d'aquestes mesures de gènere.

Durant el programa hem fet propostes de mesures transversals feministes, però també consideram necessàries mesures específiques per feminitzar les institucions i les polítiques.

Feminitzar significa que cada mesura, protocol i acció duta per les entitats públiques ha de ser feminista. És una passa endavant i una

qüestió de justícia el que hi hagi dones en tots els nivells de representació i en totes les àrees, però això no assegura transformació. A més de feminitzar, cal assegurar que es duen endavant mesures feministes que són les que poden provocar la transformació social.

Prevenició, actuació i reparació: hem de treballar en aquestes aspectes. Prevenició per crear tallafocs i aïllar comportaments i missatges masculistes. Assegurar una atenció integral i de qualitat, reparar les víctimes començant per reconèixer la violència masclista com a qüestió d'Estat.

Ens comprometem a:

- 196.** Crear la Conselleria de Feminismes, amb rang de Vicepresidència (com al govern estatal). La seva funció ha de ser coordinar totes les institucions perquè treballin temes d'igualtat.
- 197.** Desplegar la Llei d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones autonòmica amb dotació pressupostària. Desenvolupar la Llei amb els reglaments necessaris per a la seva òptima aplicació en tot el territori balear.
- 198.** Establir l'obligatorietat de la paritat, entesa com a principi de mínims, per a la presència de dones en tots els nivells de representació institucional, consells d'administració, sectorials i consultius, així com en tots els òrgans de direcció que depenguin directament de l'Administració pública.
- 199.** Assignar el 5% del total del pressupost autonòmic per a polítiques feministes de manera transversal en tots els programes i inversions, en el desenvolupament efectiu de la Llei d'igualtat.
- 200.** Plans d'igualtat continuats amb objectius concrets i avaluació transparent i participativa tant en els institucions com en l'àmbit privat i amb mesures de seguiment dels mateixos.
- 201.** Incorporació de les indicacions i recomanacions de la guia de bones pràctiques comunicatives en l'elaboració i difusió de notícies en els mitjans de comunicació, especialment en els públics.
- 202.** Garantir la participació i visibilització de les dones en tots els processos relatius a les qüestions de gènere, així com en aquells espais institucionals on reivindicuem la paritat.
- 203.** S'eliminarà tota publicitat sexista de les publicacions, suports i canals de l'administració pública balear, a més d'animar a anunciantes a utilitzar altres formes de publicitat no lesives a la imatge i dignitat

- | de les dones.
- 204.** | Dur a terme mesures que afavoreixin la coresponsabilitat domèstica i el reconeixement del treball reproductiu, visibilitzant així el treball a l'àmbit de les cures i reproducció de la vida.
- 205.** | Realitzar un pla integral de prevenció, atenció i eradicació de la violència de gènere, coordinat per la Conselleria de Feminismes i amb la participació de totes les conselleries, corporacions locals i el Moviment Feminista, que inclogui l'augment i millora de la xarxa d'equipaments i programes destinats a la protecció i integració de les dones víctimes de violència masclista i dels seus fills i filles.
- 206.** | Pacte d'Estat. Garantir un instrument per al seguiment i l'avaluació de la implementació i de l'impacte d'aquest pacte.
- 207.** | Campanya continuada de sensibilització sobre les diferents violències masclistes. Perquè no només es dona en l'àmbit de la parella i ex-parella, i que les afectades sàpiguen que poden acudir a aquests serveis. També campanyes específiques per edat, incloent-hi joves, majors i específicament, adreçades a homes joves.
- 208.** | Estendre per tot el territori les taules de coordinació compostes per tots els agents socials que intervenen en la vida comunitària: centres educatius, sanitaris, policia, centres socials i serveis socials.
- 209.** | Impulsar estudis i investigacions sobre les diferents formes de violència masclista.
- 210.** | Dissenyar protocols específics -i incorporar mesures especialitzades en els quals ja existeixen- per a l'atenció de dones de col·lectius més vulnerables, com dones majors, amb capacitats diverses, migrants, gitanes, etc., així com polítiques específiques d'igualtat d'oportunitats. Treballarem per la seva integració i visibilització en les estructures de participació ciutadana de les administracions.
- 211.** | Dotar de recursos humans, materials i econòmics suficients els Serveis d'Informació i assessorament de violències masclistes per tot el territori, acostant-los a la població.
- 212.** | Comptar amb personal especialitzat en violències masclistes

- | i amb experiència de treball.
- 213.** | Formar suficientment als i les professionals de serveis d'atenció a la ciutadania com Serveis Socials, centres educatius i sanitaris, forces de seguretat, etc., de tal manera que puguin detectar i intervenir amb dones víctimes de la millor manera possible.
- 214.** | Implantació de mesures destinades a fomentar programes d'intervenció psicosocial amb homes maltractadors des de la perspectiva de gènere, sense afectar això el pressupost de polítiques d'igualtat.
- 215.** | Atenció especialitzada a homes en risc de ser maltractadors, amb pressupost de Serveis Socials.
- 216.** | Donar suport a la creació de consells i comissions locals d'igualtat als ajuntaments, i facilitar els desplaçaments de les dones víctimes per acudir als serveis especialitzats.
- 217.** | Assegurar el tractament específic a víctimes de violències masclistes amb diversitat funcional.
- 218.** | Permetre l'accés i estada d'animals de companyia als casals d'acolliment de víctimes de violència masclista, ja que en moltes ocasions aquests animals són objecte d'agressions per part del maltractador per tal d'exercir violència indirecta sobre la víctima.
- 219.** | Assegurar un parc d'habitatges públics per a dones víctimes que ho necessitin.
- 220.** | Reconèixer a les víctimes de violència masclista els drets que tenen les víctimes de terrorisme.
- 221.** | Reduir al mínim temps necessari el procés de víctima a supervivent.
- 222.** | Servei integral: d'assistència jurídica, laboral, psicològica i formativa, per possibilitar que iniciïn una nova vida lliure de violència.
- 223.** | Millorar el diagnòstic en programes de prevenció de mutilació genital, obviant la nacionalitat i posant el focus en les ètnies practicants. Crear una xarxa de mediadors interculturals.

- 224.** Posar en el centre la llibertat sexual de les dones com a dret fonamental i humà que ha de garantir-les. A favor de la llibertat sexual, contra les agressions sexistes i sexuals.
- 225.** Mantenir l'oposició rotunda a la gestació subrogada, gestació "per substitució" o "ventres de lloguer", per la qual cosa es treballarà per garantir la seva prohibició a nivell estatal i per tal que s'impulsin polítiques que garanteixin la no mercantilització del cos de les dones. El desig de paternitat o maternitat no és un dret i mai pot substituir o violar els drets que assisteixen a les dones.
- 226.** Elaborar i garantir polítiques de protecció integral i reparació per a les dones en situació de prostitució i les seves famílies. Atenció econòmica, jurídica, social i sanitària especialitzada (tant física com psicològica), així com la posada en marxa d'un Pla integral contra la tracta i explotació de les dones i nins i nines.
- 227.** Es desenvoluparà un pla d'educació transversal per frenar la demanda de prostitució.
- 228.** Desenvolupar programes d'inserció laboral i social perquè les dones puguin deixar d'exercir la prostitució, amb un pla de renda bàsica, evitant que la inserció es produeixi en condicions de vulnerabilitat.

LGTBI

Incloure el PREP com a tractament preventiu de les infeccions de VIH en la Cartera de Serveis de la Sanitat Pública de les Illes Balears.

Fomentar la coeducació a través d'una Plataforma que actuï com una xarxa de distribució de tallers coeducatius en la diversitat sobre la identitat de gènere o orientació sexual en els centres educatius, a semblança de la que ja existeix a Menorca.

Incloure la coeducació en tots els àmbits, amb especial atenció al món de l'esport, per formar sobre la coeducació en la diversitat sexual afectiva.

A Balears hem avançat bastant en drets del col·lectiu LGTBI gràcies a la Llei autonòmica corresponent, que és capdavantera a nivell nacional. Tampoc les nostres illes s'han vist afectades pel repunt de violència LGTBI-fòbica que s'ha produït en altres territoris de l'Estat espanyol. No obstant això, són molts els aspectes que cal millorar encara per aconseguir una igualtat plena.

Cal recordar que actualment les competències en polítiques LGTBI estan completament transferides als Consells Insulars, per la qual cosa les propostes més concretes es faran en els àmbits dels programes electorals i de govern dels diferents Consells Insulars.

Des de Podem lluitarem contra qualsevol tipus de LGTBI-fòbia institucionalitzada o no, i emprem les accions corresponents perquè puguin garantir-se els drets d'aquest col·lectiu en qualsevol àmbit: la despatologització de les identitats transexuals; la creació de protocols d'educació del professorat i professionals de l'educació en diversitat afectiu-sexual i de gènere; la despatologització o la promoció en l'ocupació. Facilitarem l'adopció: modificació de l'article 14 de la Constitució per incloure expressament la prohibició de la discriminació per orientació sexual o identitat de gènere.

Ens comprometem a:

- 229.** | Agilitar les adopcions per part de famílies LGTBI.
- 230.** | Millora de les ajudes per a les associacions LGTBIQA quant a locals. Estudiar possibles ubicacions per oferir espais a moltes associacions que manquen d'oficines.
- 231.** | Formació en prevenció de situacions de violència i discriminació als agents dels cossos de seguretat
- 232.** | Llei d'identitat de gènere de les Illes Balears (Trans), que inclourà la violència de gènere que es produeix contra persones trans que encara no hagin pogut realitzar el canvi de sexe legal en el registre.
- 233.** | Eliminar unitats especials patologitzants (les persones trans cal visualitzar-les amb normalitat). El problema està en la falta de formació i comprensió del personal mèdic, per això proposem la creació d'un institut balear semblant al IBDona però dedicat al col·lectiu LGTBI, amb punts d'informació i assesso-

rament, amb diversos especialistes de diferents matèries per atendre les seves necessitats.

- 234.** | Elaborar campanyes de visibilització de la diversitat familiar com a eina per eradicar les discriminacions en l'àmbit familiar i social.
- 235.** | Potenciar, organitzar i donar suport a les activitats de socialització i convivència que organitzin els grups de dones lesbianes i bisexuals.
- 236.** | Vigilància, des de la política d'atenció a les dones, de la problemàtica de les dones lesbianes.
- 237.** | Promocionarem des de les institucions les celebracions del dia Internacional contra la LGTBI-fòbia (17 de maig) i el dia Internacional de l'Orgull LGTBI (28 de juny), d'acord amb el protocol utilitzat en celebracions similars.
- 238.** | Adaptació dels formularis, sol·licituds i documents a una perspectiva feminista i sensibilitzada amb el col·lectiu. És a dir: incloure el gènere no binari i CIS enlloc de home i dona, don/donya, pare/mare.
- 239.** | Pressupostos participatius amb perspectiva de gènere i sensibilitats amb els col·lectius LGTBI.

ESPORTS, FONAMENT DE VIDA

Promocionarem una ciutadania sana i activa.

Apostarem pels esports minoritaris.

Fomentarem l'esport sense barreres.

És important tenir incorporats hàbits saludables al dia a dia. Per això apostam per a que les nines i els nins vagin incloent aquestes pràctiques saludables des del principi, ja sigui des de l'escola com en activitats extraescolars accessibles per a tothom.

Gairebé es podria considerar esport minoritari qualsevol altre que no sigui el fútbol masculí. Per això, volem impulsar la gran varietat d'activitats físiques que es poden practicar avui dia. És a dir, donar suport a l'esport base.

És el moment de fomentar les nostres illes com un destí turístic esportiu en contraposició del turisme de gatera. Les Illes Balears tenen un clima i situació privilegiades per convertir-se en un punt de referència nacional i internacional.

Pels motius esmentats abans, consideram que l'esport ha d'estar a l'abast de tothom. Volem impulsar mesures que ajudin a disminuir el sexisme imperant en l'esport, ja que és un sector on les diferències són molt palpables, tal i com ho són en els sous entre dones i homes esportistes professionals. Passa el mateix amb la utilització que es fa de la imatge de les dones com a reclam a la publicitat o a gales de premis.

Volem eliminar totes les barreres possibles per a què tothom pugui participar de l'esport sense barreres i inclusivament, ja que això és guanyar en salut i en qualitat de vida.

Ens comprometem a:

- 240.** | Garantir que els centres de Balears imparteixin el màxim d'educació física que permeti la llei estatal, fins a les 3 hores de mitjana europea.
- 241.** | Impulsar jornades de promoció de l'esport en coordinació amb els centres escolars, perquè l'alumnat i les seves famílies coneguin la totalitat de l'oferta esportiva i on es duu a terme.
- 242.** | Promoure que les activitats extraescolars esportives formin part d'un projecte docent del centre que pugui estar supervisat pel departament d'educació física, sempre que sigui viable.
- 243.** | Promocionar l'activitat física i l'esport orientats també a la prevenció d'afeccions i malalties causades pel sedentarisme (diabetis tipus II, hipertensió, depressió) i a reforçar que l'activitat física sigui una de les primeres opcions que es prescriu per al tractament i la curació d'aquestes, sempre que sigui possible.
- 244.** | Fomentar programes col·laboratius entre centres escolars, ajuntaments, etcètera, amb els centres de salut, i a través d'equips multidisciplinaris, per a la prevenció i el tractament de lesions i afeccions relacionades amb la falta d'exercici físic.
- 245.** | Recuperar el poder de gestió pública i promocionar l'esport balear directament des de l'administració. En tot cas, la trans-

parència en la gestió i la informació a l'usuari ha de ser real i efectiva.

- 246.** | Impulsar l'esport com un eix i pilar del turisme a Balears, perquè serveixi de referència en l'àmbit estatal i internacional.
- 247.** | Promoure la creació d'una xarxa d'instal·lacions esportives públiques que puguin ser utilitzades per tota la ciutadania balear en condicions d'igualtat, per evitar les diferències que existeixen actualment en quant al seu accés, en funció del municipi o illa en què es resideix i també del nivell econòmic familiar.
- 248.** | Exigir que la contractació per part de les administracions públiques de personal que administri serveis esportius o imparteixi activitats esportives, compleixi amb els principis de la regulació professional de titulacions oficials i professions de l'esport.
- 249.** | Fomentar i promoure la recerca, desenvolupament i innovació en el camp de les ciències de l'activitat física i l'esport.
- 250.** | Potenciar els programes de finançament d'esport d'alt rendiment, a través de l'assistència tècnica a clubs i federacions esportives territorials, per a la recerca de finançament privat en l'àmbit de l'esport reglat i de competició, que contribueixi a ampliar l'esforç de la finançament públic.
- 251.** | Estendre els programes esportius de suport a les entitats esportives d'èlit de la comunitat autònoma a aquells equips que participen en la seva màxima categoria en l'àmbit autonòmic.
- 252.** | Crear els programes de tecnificació esportiva que permetin donar continuïtat a la formació esportiva a l'alumnat amb formació procedent de les escoles esportives municipals.
- 253.** | Incrementar el finançament públic a clubs i federacions.
- 254.** | Augmentar la presència d'esport femení a la premsa, així com a la ràdio i televisió pública.
- 255.** | Acabar amb les clàusules antiembaràs
- 256.** | Incentivar l'equiparació salarial entre esportistes homes i dones en els clubs esportius professionals.

- 257.** | Promoure i fer ús de llenguatge i imatges no sexistes a tota la documentació que es generi, tant en l'àmbit públic com per part de federacions i entitats privades.
- 258.** | Establir mesures contra la cosificació del cos de la dona en els lliuraments de premis en els grans esdeveniments esportius.
- 259.** | Eradicar qualsevol tipus de discriminació laboral, social o salarial per raó de sexe, identificant les barreres que obstaculitzin el respecte al principi d'igualtat entre les diverses identitats i orientacions sexuals en l'àmbit de l'activitat física i l'esport.
- 260.** | Fomentar la presència paritària, tant en l'estructura política com en la federativa, i en altres entitats de promoció esportiva.
- 261.** | Propiciar la inclusió de les persones esportistes professionals al mercat laboral quan hagi finalitzat la seva vida esportiva professional. La regulació de les professions de l'esport i de les titulacions oficials propiciarà una preparació millor per als nostres esportistes i contribuirà a les condicions òptimes de salut i de seguretat en la pràctica esportiva.
- 262.** | Facilitar l'accés i la promoció de les dones en l'esport de competició, afavorint la seva incorporació i reconeixement esportiu i social en l'alt rendiment i possibilitant la conciliació de la seva formació acadèmica i el seu desenvolupament personal i professional.
- 263.** | Impulsar la creació d'un programa per a la dona a l'esport amb l'objectiu que la gestió i la pràctica de l'esport respongui als interessos i necessitats de la dona. Facilitar el desenvolupament de l'exercici físic i l'esport femení i fer que sigui més visible i sense barreres per donar-li el reconeixement social que es mereix.
- 264.** | Crear programes per a la pràctica de l'esport de minories.
- 265.** | Donar suport a les federacions esportives en la millora del servei quant a l'optimització del rendiment esportiu i dels tècnics.
- 266.** | Millorar els programes esportius per a que incloguin la participació de persones amb diversitat funcional.
- 267.** | Crear un nou model genèric de programes de tecnificació

- que depengui del nivell de desenvolupament de l'esport a les Balears.
- 268.** | Impulsar programes de formació per a professionals de l'esport: tècnics, entrenadors, etc.
- 269.** | Crear un programa de manteniment d'instal·lacions. Mantenir les instal·lacions existents i gestionar-les adequadament.
- 270.** | Impulsar la creació d'instal·lacions per a esdeveniments de l'esport de contacte, per a l'ús de clubs, federacions i empreses municipals.
- 271.** | Posar en funcionament programes de caràcter esportiu per a la inclusió social i prevenció de drogues.
- 272.** | Impulsar projectes esportius que provinguin d'entitats sense ànim de lucre, federacions i clubs adreçats a gent gran.
- 273.** | Desenvolupar un programa de caràcter esportiu d'inclusió social per al col·lectiu pro infància en col·laboració amb altres entitats.

LA JOVENTUT ÉS EL PRESENT

Dotarem d'oportunitats a la joventut: Emancipació juvenil, habitatge i treball.

Habitatge i treball es donen la mà a l'hora de xerrar d'emancipació juvenil. La situació habitacional del nostre territori, juntament amb baixos salaris, retarda cada vegada més l'emancipació. Cal dur a terme mesures integrals per poder-ho solucionar, ja que comença a ser una emergència. Molts joves qualificats han hagut de marxar a l'estranger ja que aquí no troben les condicions adequades per iniciar una vida autònoma. El model actual econòmic basat pràcticament en el sector turístic, tan precaritzat, provoca que aquest talent no trobi sortides. Volem impulsar mesures que ajudin a que no només tinguem sortides laborals en el sector turístic, i que viure a les nostres Illes no requereixi tants sacrificis.

Hem de considerar la joventut com un grup poblacional prioritari que jugarà un paper estratègic en el futur desenvolupament

social i econòmic. Ha de ser considerat en termes de col·laborador i interlocutor. L'estratègia per a la joventut es centra en tres àmbits essencials: involucrar, connectar i capacitar, per una adolescència i una joventut sana, feliç i responsable.

Ens comprometem a:

- 274.** | Legislar per fomentar la contractació jove de qualitat.
- 275.** | Crear un parc d'habitatges públics accessibles pel jovent.
- 276.** | Dotar la joventut d'ajudes per a l'emancipació.
- 277.** | Crear un pla de recuperació del talent migrat.
- 278.** | Fomentar ajudes per a joves investigadors per potenciar la indústria del I+D+i.
- 279.** | Asegurar espais de participació de la joventut.
- 280.** | Obrir les escoles i instituts l'horabaixa o oferir solucions per accedir a les instal·lacions mitjançant transport públic o rutes segures.
- 281.** | Potenciar casals juvenils des d'on es treballaran valors, temps d'oci i vida sana a més de la prevenció de l'abandonament escolar i orientació laboral
- 282.** | Desenvolupar accions positives i potenciació de les competències, de manera que es flexibilitzin els espais existents perquè puguin atendre les situacions de risc social dels i les joves, atenent, així mateix, els elements que configuren els itineraris d'exclusió i/o marginació dels i les joves: inmigrants i joves amb diversitat funcional.
- 283.** | Asegurar l'accés a una educació socioemocional i afectivo-sexual com a dret bàsic que possibiliti una vida plena i lliure.
- 284.** | Oferir activitats d'oci gratuïtes (o subvencionades) per afavorir aprenentatges transversals, gaudir d'entorns saludables i en contacte amb la naturalesa o desenvolupar habilitats culturals com la música, la dansa i tot tipus d'expressió artística.
- 285.** | Dotar de personalitat jurídica el Consell de la Joventut de les Illes Balears per tal de que pugui desenvolupar les seves funcions de forma plena.

COOPERACIÓ INTERNACIONAL

La cooperació internacional és una de les eines més importants de les que disposem per treballar en reduir les desigualtats i ajudar a desenvolupar les àrees menys afavorides del planeta.

El canvi climàtic, la contaminació, l'explotació econòmica, els desastres naturals o el mal govern provoquen que milions de persones vegin compromesos els seus drets humans i la seva supervivència a llocs com Latinoamèrica, a grans extensions de l'Àfrica o a l'Orient Mitjà. Perseguint els objectius de l'Agenda 2030, la nostra obligació és ser part de la solució i no del problema, i aportar la nostra capacitat per revertir els efectes del canvi global sobre el territori. Tot això amb l'objectiu de fer arribar l'educació i la sanitat a la gent més desfavorida per formar en igualtat i en millores democràtiques allà on les minories no són respectades, o a donar ajuda i salvament a les persones en trànsit, que intenten d'arribar a un lloc segur escapant de la fam, la guerra, la persecució o pel simple motiu de voler millorar la vida dels seus fills.

Com a societat hem de respondre, i les nostres institucions públiques han de destinar més recursos a la cooperació, tant en moments d'emergència com en projectes compromesos amb el desenvolupament d'aquestes zones. S'ha de donar un suport decidit a les ONGD en la seva tasca imprescindible i s'ha d'impulsar un model de cooperació basat en l'apoderament de les comunitats objectiu, fugint de l'obsolet model assistencialista.

Ens comprometem a:

- 286.** | Millorar les ajudes a les ONGD per impulsar projectes de desenvolupament i cooperació.
- 287.** | Desenvolupar campanyes de sensibilització dirigides a la població balear, especialment en l'àmbit educatiu, per visibilitzar les conseqüències del canvi climàtic i de l'amenaça que suposa per a la població menys afavorida.
- 288.** | Dins l'àmbit de les competències autonòmiques, prendre les mesures pertinents per assegurar el compliment de l'Acord de París 2015.
- 289.** | Desenvolupar campanyes explicatives dels 17 objectius de l'Agenda 2030, dirigides a la població balear, especialment en

| l'àmbit educatiu.

- 290.** Desenvolupar també, dins l'àmbit de les competències autonòmiques, les polítiques necessàries per complir amb els 17 objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) que marca l'Agenda 2030 de Nacions Unides i crear un òrgan interdepartamental encarregat de la seva execució de manera que les Illes Balears compleixin amb el principi de responsabilitat compartida sobre el qual es fonamenta l'Agenda 2030.

HORITZÓ DIGITAL I NOVA ECONOMIA

Estam vivint profundes transformacions com a societat: la robòtica i l'automatització de la indústria és ja una realitat. Convivim ja amb les noves tecnologies, però no sols això: la globalització total de l'economia i el mercat, el canvi climàtic i els reptes i problemes nous que ens suposa, requereixen solucions igualment noves i innovadores. Les administracions, tot i així, s'estan caracteritzant per haver-se quedat enrera en aquesta transformació. No sols han de modernitzar-se i adaptar-se a l'era digital, sinó que han de dur endavant les polítiques necessàries i proporcionar les ajudes que calguin al teixit empresarial de la nostra comunitat.

Cal liderar la transformació econòmica: apostar fermament per la diversificació del nostre model productiu per avançar cap a una economia productiva i innovadora però també social, solidària i ecològica. Un dels objectius és la digitalització de la indústria i dels serveis, donar suport i estar al costat del producte local, de les PIMES i allunyar-nos d'un model turístic de "tot inclòs" i de "sol i platja", apostant per la qualitat i la sostenibilitat del sector.

UN MODEL PRODUCTIU SOSTENIBLE I RESPECTUÓS AMB LES PERSONES I L'ENTORN

Any rere any, les Illes Balears baten rècords en matèria turística. Tanmateix, els salaris reals es troben per sota de la mitjana nacional des de fa dècades, la desigualtat se situa en un dels pitjors nivells del país i la renda per càpita no ha parat de dismi-

nuir des de fa 30 anys, en relació al conjunt de l'Estat.

Per tant, queda clar que el creixement turístic no pot garantir, per ell mateix, unes condicions de vida dignes per als ciutadans i ciutadanes de les Illes Balears. És necessari llavors repensar el model productiu i avançar cap a una organització de l'economia regional que respecti els drets de les persones, preservi el territori i sigui sostenible en el mitjà plaç.

Més concretament, per tal de millorar la vida de les persones cal abordar un canvi de model productiu que satisfaci, paral·lelament, dos objectius diferents però vinculats entre sí: incrementar la productivitat i, al mateix temps, desplaçar el benefici econòmic privat per situar les necessitats humanes al centre del model.

Per una banda, hem de notar que la millora de la productivitat requereix de la inversió en noves tecnologies, coneixement i digitalització que, a les nostres illes, es troba en un dels nivells més baixos de tot l'estat. Però, al seu torn, aquests tipus d'inversions només són possibles en un clima de cooperació empresarial i benestar laboral que incentivi la formació dels treballadors i l'aprofitament de sinergies empresarials en el mitjà termini. És aquí, precisament, on els dos objectius que citàvem al principi -millorar la productivitat i situar el benestar de les persones al centre del model- es converteixen en un de sol: transitar cap a un model sostenible i respectuós amb el territori, el medi natural i els éssers humans. La revolució ecològica representa una oportunitat única de perseguir aquest objectiu.

Una economia productiva i innovadora

Incrementar la despesa pública en recerca, desenvolupament i innovació fins equiparar-la amb la mitjana estatal.

Impulsar la reinversió dels beneficis en activitats de recerca per garantir que el creixement econòmic vagi acompanyat d'incrementos de la productivitat i, per tant, sigui sostenible en el mitjà termini.

Simplificar al màxim els tràmits amb l'administració, transformant l'administració pública en un govern obert i facilitant l'emprenedoria.

Generar punts de trobada d'empresaris i empresàries i treballadors i treballadores que permetin el diàleg i la cooperació per tal d'aprofitar les economies d'escala i afavorir els vessaments de coneixement. Apostarem, doncs, pel desenvolupament de clústers productius.

En el darrer període d'expansió econòmica (2001-2007) les Illes Balears va ser la comunitat autònoma amb la pitjor evolució de la productivitat per ocupat. Malgrat el creixement econòmic i l'expansió turística, la productivitat va disminuir un 1,6%. Després de la crisi, el període de creixement iniciat l'any 2014 denota les mateixes mancances: la productivitat no ha crescut ni una dècima i ens situem com la tercera comunitat autònoma amb els pitjors nivells de productivitat per ocupat. És el resultat esperable per a una de les comunitats autònomes on s'inverteix menys en R+D+i de tot l'estat.

Per resoldre aquest problema, l'increment de les inversions en noves tecnologies, en recerca i desenvolupament i en la digitalització de les empreses ha de ser un objectiu prioritari de la política econòmica del futur Govern de les Illes Balears.

Mesures concretes:

- 291.** | Ajudar a les persones emprenedores innovadores mitjançant l'assessorament i la mutualització dels recursos existents en el marc de la política de clústers ja mencionada.
- 292.** | Desenvolupar polítiques per garantir segones i terceres oportunitats a les persones emprenedores amb pocs recursos.
- 293.** | Donar suport a aquells projectes que, malgrat la seva viabilitat, trobin dificultats en l'obtenció de finançament en els mercats.
- 294.** | Establir mecanismes per a que les empreses puguin conèixer les avantatges d'invertir en R+D+i i les facilitats que en proposa l'administració.
- 295.** | Crear un portal online d'investigació on es centralitzaran totes les convocatòries d'ajudes i es publicaran i explicaran els resultats per tal d'aportar transparència al suport a l'emprenedoria.
- 296.** | Exigir la rendició de comptes a les empreses i entitats que

| rebin ajudes per a la innovació.

- 297.** | Ajudar a aquelles empreses i persones que apostin per l'eficiència energètica com una forma de reduir els costos, incrementar la sobirania energètica i millorar la competitivitat balear.
- 298.** | Impulsar la reconversió tecnològica de les empreses col·laborant amb totes aquelles que decideixin invertir en noves tecnologies i digitalització.
- 299.** | Donar suport a la creació i creixement d'empreses en aquells sectors amb importants efectes d'arrossegament i/o en els que les Balears poden tenir avantatges competitiu.
- 300.** | Treballar per millorar la conciliació laboral i, així, la motivació i productivitat dels treballadors i treballadores.
- 301.** | Impulsar els ecosistemes d'innovació com un entorn favorable a la cooperació, i l'aprofitament d'intangibles col·lectius com el coneixement o la reputació.
- 302.** | Col·laborar amb la Cambra de Comerç, el Cercle d'Economia i totes les entitats empresarials amb l'objectiu d'oferir serveis d'assessorament estratègic i acompanyament a emprenedors i emprenedores i empreses de les Illes.
- 303.** | Millorar el transport públic per facilitar els contactes empresarials però també per a assegurar un entorn propici per a l'emprenedoria i la recepció de talent.
- 304.** | Crearem un departament de recerca i desenvolupament a l'Institut Balear de l'Energia per a que lideri el procés de transició ecològica.
- 305.** | Crear grups de recerca formats per empreses i investigadors i investigadores finançats públicament, amb l'objectiu de generar coneixement patentable que puguin aprofitar les empreses balears a baix cost.
- 306.** | Impulsarem les relacions entre empreses, Universitat i Govern per tal de valoritzar econòmicament el coneixement generat.
- 307.** | Contribuirem a la publicació dels resultats d'investigacions en revistes de codi obert, mitjançant subvenció dels costos de la publicació, per tal de facilitar-ne l'ús i la difusió, així com

visibilitzar el coneixement generat per la comunitat científica balear.

Una economia social, solidària i cooperativa

Crearem Comitès Estratègics Sectorials que constituïran espais de trobada perquè les empreses del sector i el Govern puguin dialogar, establir vincles i cooperar. Les dificultats i reptes de futur dels diferents sectors de l'economia social, doncs, seran confrontades de forma col·laborativa per tal de garantir que les decisions econòmiques responen a l'interès col·lectiu.

Les tasques d'assessorament, suport i diàleg amb les empreses de l'economia social contaràn amb espais físics específics per a la promoció d'una economia alternativa, amb inspiració en la Xarxa d'Ateneus Cooperatius impulsada per la Generalitat de Catalunya.

Apostarem per una reforma del sistema financer, tenint en compte la participació pública i fent-lo garant del desenvolupament econòmic a través del crèdit a l'emprenedoria social local; quelcom que ja succeeix amb èxit als bancs públics regionals d'Alemania i dels Estats Units.

Les economies desenvolupades fa anys que no aconsegueixen traduir el creixement econòmic en major benestar i satisfacció per als seus ciutadans. La conjunció del desenvolupament de la capacitat productiva amb el manteniment de grans bosses de pobresa, malestar social o criminalitat només és comprensible davant la constatació de que la riquesa material, per se, no és garantia de benestar humà. Per tant, les nostres societats han d'avançar cap a un horitzó on l'objectiu de la producció no sigui l'enriquiment personal sinó la satisfacció de necessitats col·lectives. Això és el que fan les empreses de l'economia social i solidària, i ho fan amb èxit a jutjar per les dades.

Així, és interessant destacar que les empreses de l'economia social i solidària mostren uns majors nivells de benestar dels treballadors i treballadores i una major fidelitat dels consumidors. A les nostres illes, sense anar més lluny, l'ocupació indefinida a les empreses d'economia social és un 8% superior a la

de les empreses convencionals. A més, l'any 2017 les empreses de l'economia social tenien el 92% de l'ocupació prèvia a la crisi, mentre que la mitjana de totes les empreses es situava al 56%, evidenciant l'estabilitat de l'ocupació en el sector de l'economia social. I és que, com és àmpliament reconegut, la participació dels treballadors i treballadores en les decisions empresarials, així com l'arrelament al territori, poden ser elements de competitivitat importants.

Mesures concretes:

- 308.** | Impulsarem la participació dels treballadors i treballadores en les decisions empresarials de manera que es faciliti la resolució de conflictes, s'incrementi la motivació i s'afavoreixi l'aportació dels coneixements dels treballadors i treballadores com en els casos dels Fons d'Assalariats suecs o els Consells de Vigilància alemanys.
- 309.** | Donarem suport a les empreses de l'economia social i solidària mitjançant ajudes econòmiques però també amb assessorament tècnic especialitzat.
- 310.** | Establirem, juntament amb les entitats del sector, un índex de responsabilitat social a l'igual es sometran les diferents empreses, permetent un consum responsable i conscient per part dels particulars i també de l'administració pública.
- 311.** | L'administració pública estarà obligada a contractar empreses que sobrepassin un determinat valor de l'índex anterior.
- 312.** | Col·laborarem en la realització d'auditories o balanços socials de les empreses de l'economia social i solidària que permetin constatar i difondre els impactes positius de l'economia social i solidària enfront de l'emprenedoria convencional.
- 313.** | Apostarem pels Centres d'Innovació Ciutadana com una forma d'impulsar la creació de coneixement i la democratització del mateix.
- 314.** | Promourem l'emprenedoria social entre persones que es trobin a l'atur i en empreses en dificultats.
- 315.** | Impulsarem la creació de cooperatives de consum i el seu contacte amb cooperatives de treball, amb especial èmfasi entre la ciutadania amb dificultats econòmiques.

- 316. | Impulsarem xarxes de distribució públiques que evitin la intermediació disruptiva de grans cadenes distribuïdores i comercialitzadores que encareixen els productes i empobreixen els productors dificultant el desenvolupament de la producció local.
- 317. | Reactivarem el Consell de l'Economia Social i Cooperativa.
- 318. | Difondrem els avantatges de l'economia social mitjançant la realització de fires i campanyes de difusió.
- 319. | Treballarem perquè l'educació secundària i superior fomenti l'emprenedoria social i aporti els coneixements tècnics necessaris per al seu desenvolupament.
- 320. | Impulsarem el treball voluntari en àrees en les que l'intercanvi mercantil no pot resoldre els problemes de les persones.
- 321. | Estudiarem l'ús de monedes alternatives que permetin una democratització del sistema financer i de les formes de consum actualment imperants.

Una economia ecològica

Posarem en marxa un pla integral per a la millora de l'eficiència energètica en edificis públics, empreses i llars com una forma de reduir els costos, millorar la competitivitat balear i disminuir la petjada ecològica.

Donarem suport a la creació i creixement d'empreses en el sector de les energies renovables pels importants efectes d'arrossegament i els avantatges competitius d'aquesta indústria a les nostres illes.

Limitarem les possibilitats de negoci immobiliari per a protegir el territori, evitar les inversions especulatives i garantir la sostenibilitat del creixement econòmic.

El canvi climàtic i l'esgotament dels recursos naturals tenen efectes cabdals en l'organització econòmica de les societats. Concretament, el canvi climàtic fa impracticables moltes ocupacions tradicionals, quan no impossibilita la vida sencera en

les regions més castigades per desastres naturals recurrents. Això comporta desplaçaments migratoris i l'aparició de refugiats climàtic, com ha advertit l'ONU.

Pel seu costat, l'esgotament de recursos i l'acumulació dels residus suposen un increment progressiu dels costos de producció i, per tant, un impediment per al creixement econòmic. No en va, la OCDE ha calculat que, de no canviar el model productiu actual, les economies desenvolupades perdran l'oportunitat de créixer un 4,7% més en els propers trenta anys. A més, s'ha de pensar que, des d'un punt de vista desagregat, aquelles regions menys adaptades al canvi climàtic seran també les menys competitives i, així, perjudicades en més que les altres. Per tant, és de vital importància el que el futur Govern de les Illes Balears es proposi, el més aviat possible, la transició cap a una economia ecològicament sostenible, i que ho faci en el marc d'un Nou Pacte Verd.

Mesures concretes:

- 322.** | Donarem suport a l'autoconsum elèctric per tal de democratitzar l'energia, evitar abusos de les grans companyies i fer més sostenible el consum d'electricitat.
- 323.** | Impulsarem el consum d'aliments ecològics i de proximitat com una forma de garantir la supervivència de la pagesia com a element de preservació del territori.
- 324.** | Desenvoluparem un Pla per a la Transició Energètica que identifiqui els sectors clau en els quals apostar per al canvi de model, i que aportï recursos i coneixement per a facilitar el trànsit cap a una economia descarbonitzada a les Illes Balears.
- 325.** | Els Comitès Estratègics Sectorials esmentats a l'apartat anterior treballaran per a què l'economia circular i col·laborativa sigui una realitat i permeti l'ús compartit de recursos i la reutilització dels mateixos. Això evitarà el malbaratament, incrementarà la competitivitat i disminuirà l'impacte ambiental de la producció.
- 326.** | Adequarem les infraestructures de regadiu i consum d'aigua per tal d'evitar pèrdues innecessàries i millorar la competitivitat de la producció agrària i la qualitat de vida de les persones.

- 327.** | Tindrem en compte el benefici social del consum de recursos naturals i territori, posant especial atenció a la construcció de piscines privades i camps de golf.

Una economia diversificada i sostenible amb un turisme productiu.

A l'Estat espanyol, les comunitats autònomes que han perdut més pes en l'economia nacional són les Illes Balears, les Illes Canàries i la Comunitat Valenciana. Aquestes són, també, les comunitats amb un major pes del turisme en les seves economies i, en els casos de les illes, les comunitats amb una menor inversió de les empreses en I+D del conjunt de l'Estat.

Malgrat tot, les Illes Balears són una de les primeres destinacions dins la primera destinació mundial, que és Espanya (d'acord al World Economic Forum). Això obliga a les nostres Illes no tan sols mantenir el lideratge, sinó també l'exemplaritat.

Malauradament, la riquesa del turisme en totes les seves dimensions - econòmica, laboral, social, cultural - s'ha estancat en una única dimensió, que és la competitivitat ferotge amb altres destinacions que no comparteixen la mateixa lliga de qualitat i atenció al visitant que hem sabut desenvolupar i aplicar en 60 anys d'experiència turística, i que ens obliga a mantenir un mercat laboral precaritzat (malgrat ~15 milions de visitants contra 1 milió de residents), oferir ofertes irrisòries (malgrat comptar amb infraestructures i serveis públics universals amb una homologació i excel·lència europees) i a una sobre-explotació dels recursos per a mantenir creixements any rere any (malgrat l'evolució de les destinacions pioneres cap a la qualitat i no la quantitat).

Al nostre Programa presentam mesures que ens permetran fer del turisme una activitat de totes i de tots, una economia més productiva i inclusiva, i una experiència responsable i satisfactòria per a un turisme hiperconnectat, cada vegada més conscient i interessat per territoris que respectin el seu entorn físic i humà.

Mesures concretes:

- 328.** | Ens comprometem a ser la primera Comunitat Autònoma en

sotmetre el seu Pla Estratègic de Turisme als Objectius de Desenvolupament Sostenible, especialment els que recomana l'Organització Mundial del Turisme:

(Objectiu 8) Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a tothom.

(Objectiu 12) Garantir modalitats de consum i producció sostenible.

(Objectiu 14) Conservar i utilitzar en forma sostenible els oceans, els mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible.

- 329.** Modificarem de l'Impost de Turisme Sostenible (ITS): inversions solament dirigides a projectes mediambientals i/o d'R+D+i; avaluació externa; ponderació per illes, amb preferència de les illes menors per Índex de Pressió Humana (IPH).
- 330.** Elaborarem un Pacte contra la Precarietat Laboral al Turisme, en col·laboració amb patronals, sindicats i altres agents econòmics.
- 331.** Impulsarem d'una imatge de destí sostenible, accessible, inclusiu i responsable, i una categorització/homologació voluntària dels establiments turístic sostenibles amb uns criteris similars a les estrelles hoteleres.
- 332.** Clusterització dels agents de la cadena de valor (allotjament, transport, intermediació i oferta complementària) per a aconseguir un major valor afegit i una comercialització de la destinació més nostra.
- 333.** Línies d'R+D+i específiques pel sector, de manera que es pugui generar un cercle virtuós de valor indústria-coneixement-internacionalització.

FUNCIÓ PÚBLICA

Reduirem les taxes d'interinitat a les administracions balears. Adequar l'oferta d'ocupació pública a les necessitats reals de les plantilles.

Implantarem l'administració electrònica. Implantació d'un nou model de gestió administrativa, de relació directa amb el ciutadà.

Augmentar la presència de dones en els llocs de confiança i lliure designació.

El funcionariat com a garant de l'actuació independent de l'Administració.

Hem d'aconseguir l'estabilitat de les plantilles. A Podem creiem en la funció pública, per tant, s'han de dotar les places que ara ocupen els interins i incloure-les en les successives ofertes d'ocupació pública, que s'han d'executar amb una periodicitat anual fins a reduir la interinitat al mínim.

La implantació de l'Administració electrònica és una necessitat que ja contempla el marc jurídic actual. El nou escenari que obre la implantació de les noves tecnologies dins de l'Administració, obliga a replantejar-se la seva organització i funcionament. L'objectiu és aconseguir una Administració més eficaç i amb menys costos pel que fa a la gestió purament administrativa.

Els funcionaris han de sentir-se lliures de pressions polítiques en les seves tasques administratives. Per Podem la protecció del funcionari és una prioritat. Un funcionariat independent, garanteix una Administració independent.

Ens comprometem a:

- 334.** | La dotació de les vacants que figuren en la relació de llocs de treball (RLT) de la Institució per a la seva inclusió en l'oferta d'ocupació del 2020.
- 335.** | En els processos selectius, vetllar pel respecte als principis constitucionals de capacitat, igualtat i mèrit i si fos necessari per garantir aquests principis, l'externalització dels processos selectius.
- 336.** | Implantació de l'Administració electrònica a totes les fases dels procediments administratius.
- 337.** | Creació d'una seu electrònica al servei del ciutadà i ciutadana en la seva relacions amb la Institució. És a dir proveïdora de serveis.

- 338.** La Institució ha de ser capaç de generar les seves eines per a la gestió de l'administració electrònica. Evitar dependències tecnològiques d'empreses externes. La Institució ha de ser capaç de generar les seves aplicacions, el seus propis programes.
- 339.** Gradual implantació dels sistemes de teletreball. En definitiva, modernitzar l'Administració prioritzant la inversió en recursos i eines que farà una administració més eficaç i a mig termini més barata.
- 340.** En el nomenament de càrrecs de confiança i lliure designació, representació paritària 50-50%, entre dones i homes.
- 341.** Establir protocols de protecció, en coordinació amb l'Oficina Anticorrupció, per als funcionaris que denunciïn casos de presumptes corrupteles o pressions polítiques. És a dir que l'Oficina Anticorrupció davant denúncies que provinguin de funcionaris garanteixi la seguretat jurídica del funcionari, garantint que qualsevol funcionari pugui denunciar sense por a rebre represàlies.

HORITZÓ DEMOCRÀTIC

Una societat democràtica, amb una democràcia de qualitat, sols és possible si treiem als corruptes i el seu control de les institucions públiques. La corrupció ens roba cada any 90.000 milions d'euros a tot l'Estat que podrien invertir-se en unes institucions i una democràcia més ecologista, feminista i social. I no sols això, sinó que els corruptes han segrestat durant massa anys les nostres institucions posant-les al seu servei i al dels seus amics, enlloc d'estar al servei de la gent. Hem de reconquerir les institucions per a la ciutadania de les nostres Illes. Volem continuar amb l'obertura que ja ha començat als Consell Insulars de Mallorca, Eivissa i Menorca, i a l'Ajuntament de Palma, estenent-la al Govern Balear, dotant-lo de més transparència, participació i posant-lo al costat de la cultura, del patrimoni i de la memòria històrica.

PARTICIPACIÓ CIUTADANA I TRANSPARÈNCIA

La Llei de Consultes Populars i Processos Participatius a les Illes Balears aprovada a la recta final de l'anterior legislatura i amb el nostre suport, obri la porta a fer Participació Ciutadana amb un marc legal que constitueix un dret per la ciutadania i una obligació per a les Administracions.

Com ja hem pogut experimentar en aquesta darrera etapa la Participació ciutadana té molts de colors i alguns d'ells la converteixen en una marioneta al servei d'un model que exclou de la presa de decisions a les persones que han de ser les protagonistes de qualsevol acció de govern.

El repte per Podem és desplegar aquesta norma i fer-la de totes i tots. Per això proposem dotar-la de contingut amb la creació d'estructura (Direcció general), dotació professional (assignació de personal necessari) i proveir de recursos econòmics.

Així i tot, veim necessari prestar especial interès cap a alguns elements controvertits de la Llei com son el "registre únic i voluntari" per a poder participar, que si bé ha estat una condició sine qua non per a poder tirar endavant aquesta norma no cal perdre de vista les recomanacions tant de l'Agència de protecció de dades com de la Llei 40/2015 de Règim Jurídic del Sector Públic, a partir de les qual es preveu avançar en la col·laboració entre les administracions públiques per l'assoliment de fins comuns. I no tenim cap dubte que la Participació Ciutadana és una necessitat i un bé comú per la nostra societat.

Ens comprometem a:

- 342.** | Col·laborar amb les Administracions locals per fer realitat la Participació Ciutadana a qualsevol indret del nostre territori.
- 343.** | Apostar pel desenvolupament d'una plataforma interactiva de participació ciutadana que s'ajusti a la nostra realitat i que puguin beneficiar-se tant els Consells com els municipis del nostre arxipèlag.
- 344.** | Generar processos participatius envoltant l'elaboració de normativa, més enllà del que dicta la Llei d'exposició pública, i que estiguin dinamitzats per a que qualsevol entitat, grup social o persona individual que tingui interès directe en el tema pugui participar activament des de l'inici de la proposta.

- 345.** | Constituir òrgans de participació ciutadana estables que siguin un referent per l'acció de govern en tot moment: Consell de la ciutadania, Consells sectorials,
- 346.** | Dur a terme Audiències Públiques per la rendició de comptes i possibilitar d'altres que davant temes d'interès així es consideri.
- 347.** | Incidir a la cultura de la Participació ciutadana que permeti a la ciutadania prendre consciència des de l'acció mateixa de participar a la importància que pot tenir a la seva vida quotidiana.
- 348.** | Donant difusió mediàtica als processos participatius que des del Govern es portin a terme.
- 349.** | Llançant programes per infants i jovent que eduquin amb els valors de la participació ciutadana
- 350.** | Creant el Consell d'infància i joventut i que sigui un òrgan estable consultiu.
- 351.** | Fomentar l'aprenentatge continu i donar valor al coneixement que es pugui generar envoltant la Participació Ciutadana, tant als professionals tècnics de l'administració com a altres persones i entitats que incideixen en l'apoderament de la ciutadania a qualsevol estructura:
- 352.** | Elaborant un Banc/Base de coneixement que reculli les pràctiques que es portin a terme.
- 353.** | Organitzant accions formatives.
- 354.** | Visibilitzant pràctiques exemplars i que permetin fer una valoració continua de l'estat de la Participació Ciutadana a la nostra comunitat.
- 355.** | Vetllar per a que qualsevol persona pugui participar, prestant atenció als col·lectius més desfavorits socialment, amb mancances de caire educatiu, bretxa digital, i totes aquelles situacions que tendeixen a excloure a la ciutadania.

PATRIMONI HISTÒRIC

Crearem el Centre per a la Interpretació del Patrimoni com a centre de difusió del nostre llegat patrimonial. La interpretació del patrimoni i els seus professionals tindran un espai de creació i d'oferta de visites culturals i patrimonials, i itineraris per les nostres ciutats i pobles.

Volem fer una aposta real pel nostre patrimoni; posar en valor el patrimoni històric de les nostres illes i impulsar un pla de treball conjunt amb totes les Administracions.

Cal prioritzar la revisió de lleis i plans obsolets; apostar per l'excel·lència quant a atenció patrimonial preventiva, i conservadora; fer efectiu un relat històric del patrimoni i posar-lo a l'abast de tothom.

La conservació dels nostres monuments; millorar la seva accessibilitat i dotar de plantilla de personal necessària i permanent, que ens garanteixi un bon funcionament i servei.

La dinamització del patrimoni, amb la interpretació del patrimoni històric, ha de tenir una forta vinculació amb la comunitat local i no només amb la que ens visita, aquest és un dels nostres reptes. El patrimoni és la nostra carta de presentació al món, sigui històric, cultural, immaterial,... tota aquesta riquesa de la que sentim orgull, s'ha de saber oferir millor, amb criteris tècnics, de forma més acurada en cada monument i emmarcant-lo en el relat històric de les nostres ciutats i pobles.

Hem d'activar i difondre el ric llegat patrimonial que roman custodiat en els fons dels nostres museus, arxius i biblioteques, que no s'ha sabut apropar a la ciutadania i per això cal fer una bona gestió política amb els tècnics, per a dotar a aquests espais de les infraestructures necessàries; personal qualificat, i de tots aquells elements necessaris per fer front a les seves necessitats reals.

Els intercanvis en matèria de patrimoni ens donen a conèixer i ens permeten compartir la nostra riquesa amb altres indrets que històricament, per cultura i tradicions son semblants a les nostres.

L'estudi i investigació sobre les nostres arrels, història, cultura,

ha de ser reconegut i premiat. Hem de promocionar també els nostres productes locals.

En definitiva, la dotació d'efectius, el reconeixement, l'obertura al món, l'intercanvi, la cura i conservació del nostre patrimoni serà l'aposta ferma que ens plantejem.

Ens comprometem a:

- 356.** | Crear comissions específiques quant a mecanismes de protecció, a l'hora de prendre decisions, procediments de registre, inventari, selecció i declaració de Patrimoni Cultural Immaterial (PCI) en el nostre territori.
- 357.** | Crearem l'Observatori pel Patrimoni Cultural Immaterial Illes Balears.
- 358.** | Elaborarem el Mapa de Producte local de les Illes Balears. En format imprès, digital i APP Smartphone. Artesania, gastronomia.
- 359.** | Fomentarem les fires de producció i alimentació sostenible.
- 360.** | Obrirem una línia de subvencions i augment de l'1% cultural a 2% cultural.
- 361.** | Realitzarem el Pla de dinamització del Patrimoni cultural de les Illes Balears
- 362.** | Crearem el Congrés de Patrimoni de la Mediterrània.
- 363.** | Crearem les Jornades d'Estudis de les Illes Balears.
- 364.** | Proposam la creació d'un ens públic de gestió del patrimoni, amb la participació de la Universitat de les Illes Balears i dels municipis, que aglutini i impulsi les tasques d'investigació i divulgació des d'un lideratge públic, i que compti amb un pressupost i uns recursos humans adequats per a la magnitud de la tasca.
- 365.** | Impulsarem la Xarxa de Possessions de titularitat pública, amb l'objectiu de millorar la seva gestió i la seva conservació, a la vegada que se donen a conèixer joies de la ruralia mallorquina com Galatzó, Raixa, Planícia, Son Real, etc.
- 366.** | Ferma reclamació a l'Estat dels Bous de Costitx que actual-

ment es troben al Museo Nacional de Arqueologia. Els Bous de Costitx son un dels vestigis més importants de la nostra història i que hem de recuperar com a patrimoni nostre que són.

CULTURA

Apostarem per nous moviments artístics i socioculturals: instaurarem el Festival Steampunk, Manga, Anime i Còmic. Un cap de setmana a l'any dedicat a aquestes expressions i als seus professionals de les Balears i de fora.

Crearem un pacte contra la precarietat laboral en les professions vinculades directament amb la cultura. Revisarem les condicions laborals en contractació a les institucions culturals

Som coneixedors de les dificultats que viu el món de la cultura, especialment amb l'augment de l'IVA cultural. Per això ens hem proposat lluitar contra la precarietat en aquest àmbit i, per dur-ho endavant, entre d'altres mesures, posarem especial esment a l'Estatut de l'Artista.

Sabem també que es fa necessari crear nous organismes pel desenvolupament cultural així com proposar noves lleis i actualitzar les que fa temps que no han estat revisades.

Volem satisfer als col·lectius creadors de cultura, perquè sabem que hi ha molta gent que escriu, o que fa música, i que necessita veure reconegut el seu esforç. També donar veu i apropar-nos a noves experiències relacionades amb altres aspectes culturals que han esdevingut fenòmens socioculturals com és la cultura Manga, l' Anime, etc.

No podem oblidar-nos del nostre col·lectiu de músics, ni dels artistes plàstics, ni tampoc de la dansa, de les arts escèniques, ni dels nostres cineastes.

Cal igualment fer polítiques per a protegir els usos, i una bona gestió de nous equipaments culturals.

La cultura ha d'estar oberta al món, i ens hem de relacionar amb intercanvis culturals, perquè volem que la Cultura, en ma-

júscula, sigui el que ha de ser, un bé comú entès com a un dret de la ciutadania i avançar cap a un model cultural no enfocat només a les inversions sinó a les necessitats de tothom.

Ens comprometem a:

- 367.** | Desenvolupar i dotar de recursos al Consell de la Cultura.
- 368.** | Fomentarem la creació de cooperatives dins de l'àmbit cultural amb la finalitat de garantir la viabilitat dels emprenedors dels sectors.
- 369.** | Impulsarem línies d'ajudes específiques per a municipis amb la finalitat d'habilitar espais públics de creació, com a llocs d'impuls per activitats artístiques afavorint l'autogestió.
- 370.** | Desenvoluparem mesures fiscals, administratives i legislatives adaptades a les particularitats de les empreses i els professionals de la cultura de les Illes Balears.
- 371.** | Revisarem la Llei de Mecenatge de 2017.
- 372.** | Revisarem i actualitzarem lleis: Llei d'Arxius, Llei de Museus, Llei de Biblioteques.
- 373.** | Dotarem de més personal als museus, arxius i biblioteques.
- 374.** | Instarem a l'Administració central per a que l'IVA cultural es redueixi en tots els àmbits.
- 375.** | Fomentarem la literatura i l'escriptura i per això crearem certàmens anuals de creació literària a tots els nivells.
- 376.** | Impulsarem les arts escèniques en qualsevol de les seves expressions: cinema, teatre, circ.
- 377.** | Afavorirem intercanvis culturals amb ciutats de la Mediterrània mitjançant programes que fomentin el coneixement cultural, la llengua, música, danses, i el patrimoni.
- 378.** | Amb la col·laboració de l'Àrea de Benestar Social, posarem en marxa un programa de voluntariat cultural, per a que ningú es quedi a casa sense poder assistir a qualsevol activitat cultural: teatre, òpera, concerts, exposicions... per manca d'acompanyament a persones que necessiten assistència.

- 379.** | Instaurarem un festival de les arts “Per amor a l’Art”. Un cap de setmana a l’any dedicat a l’Art en qualsevol dels seus llenguatges artístics, amb concerts, exposicions, Workshops, tallers, il·lustració.
- 380.** | La música i els seus professionals han de tenir més obertura cap a la ciutadania i hem de donar més oportunitats. Per això crearem certàmens i festivals que fomentin la creació musical.
- 381.** | Revisarem les concessions a centres cívics, galeries de col·leccions i altres equipaments d’entitat privada per a introduir la gratuïtat i millorar l’accès a aquests espais.
- 382.** | Donarem suport i fomentarem la recerca i l’estudi de la nostra història. Per això, crearem un “Premi a la recerca i investigació històrica de les Illes Balears”.
- 383.** | Impulsar mesures per afavorir la participació de la dona en la cultura i visibilitzar la seva producció artística i cultural mitjançant la planificació de l’oferta cultural atenent al principi d’igualtat, a la diversitat de situacions personals i familiars, i interessos de les dones així com a la representació equilibrada de referents femenins, de la cultura i creació artística.

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

Treballarem per l’arrelament i cohesió de la nostra llengua, amb col·laboració d’entitats i plataformes compromeses amb la defensa del català.

La llengua pròpia d’aquestes Illes és part inseparable de la nostra cultura i identitat, ha de ser un element de cohesionador i enriquidor de la societat. Des de les institucions hem de potenciar el seu ús i la seva difusió a través de totes les esferes socials, hem d’assegurar el compliment de la Llei de normalització lingüística i del propi Estatut d’Autonomia. La convivència de les dues llengües cooficials és una realitat a la nostra comunitat i hem de treballar per que aquesta convivència sigui una oportunitat enriquidora per a tothom a les nostres Illes.

Ens comprometem a:

- 384.** | Treballar per l’arrelament i cohesió de la nostra llengua, amb

- | col·laboració d'entitats i plataformes en defensa del català.
- 385.** | Dur a terme programes de sensibilització ciutadana.
- 386.** | Fer efectiu l'ús progressiu i normal de la llengua catalana en l'àmbit oficial i administratiu.
- 387.** | Assegurar el coneixement i l'ús progressiu del català com a llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament.
- 388.** | Fomentar l'ús de la llengua catalana en tots els mitjans de comunicació social.
- 389.** | Continuar promocionant el turisme en català.
- 390.** | Promocionarem activitats culturals en català.
- 391.** | Garantirem la continuïtat de la celebració de la Setmana del Llibre en Català en el marc del que preveu l'article 33 de la LNL.

MEMÒRIA HISTÒRICA

Crearem una àrea de Memòria Històrica a la Comissió de DDHH del Parlament Balear, amb una oficina per l'assessorament jurídic per a les víctimes franquisme i dels seus familiars.

Veritat, justícia, reparació. No n'hi ha prou amb conèixer el nostre passat sinó que aquest ha de ser, a més, reconegut. Excusar-se en el primer per a obviar el segon, és l'escut sota el qual alguns dirigents s'han vingut amagant per a no dur a terme polítiques definitives en matèria de memòria històrica. S'han fet passos, però queda molt per fer. A la nostra comunitat encara queden molts vestigis del franquisme que han de desaparèixer per complet dels espais públics.

Retornar la dignitat i oferir el reconeixement a les víctimes que van ser represaliades és una necessitat. Ja que això suposa un deute històric que, com a societat democràtica, no podem continuar mantenint.

Ens comprometem a:

392. | Esmenar la Llei 10/2016 de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i el franquisme, del Govern de les Illes Balears:

a) Tramitació per via d'urgència del procés de contractació del personal i empreses especialitzades en les exhumacions que contempla la Llei 10/2016.

b) Impulsar la creació d'un Institut de la Memòria, amb laboratori científic per a les identificacions i per guardar el banc d'ADN que es generi de les víctimes i dels seus familiars, així com també per la custòdia de les restes exhumades que competen a la Comissió Tècnica de dita Llei, amb personal adient i suficient, i on poder arxivar la documentació que es generi i digitalitzar-la per facilitar l'accés públic i gratuït. Aquest institut haurà de comptar amb la participació per a la seva gestió de les entitats memorialistes que continguin als seus estatuts la reivindicació de la recerca i exhumació de les víctimes.

393. | Esmenar la Llei de Memòria Democràtica:

a) Article de la composició de la Comissió Tècnica de la Llei: Ampliar els membres de les associacions memorialistes i de les associacions de víctimes, amb veu i vot per cadascú dels seus membres, per equiparar-les amb els membres de l'Administració.

b) Introduir un article a la Llei sobre els béns incautats als particulars pel retorn als seus legítims propietaris, tal i com tenen els sindicats i partits polítics actualment.

394. | Instar al Govern Central a l'anul·lació de les sentències i causes franquistes, així com també a l'anul·lació de la Llei d'Amnistia del 1978 i a la modificació de la Llei de Secrets d'Estat, establint un termini de màxim 20 anys.

395. | Obertura, catalogació i digitalització, amb dotació de personal adient i suficient, dels arxius públics dependents de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Versión en castellano

Os presentamos aquí el programa autonómico de Podemos para el gobierno de nuestras islas durante los próximos cuatro años. Los resultados de las pasadas Elecciones Generales demuestran que la gente de Mallorca, Ibiza, Menorca y Formentera apuesta decididamente por un proyecto ecologista, social y feminista, y a partir de estos tres ejes planteamos propuestas valientes para hacer del archipiélago un ejemplo de cohesión social, igualdad y sostenibilidad del medio ambiente y de nuestra tierra.

En la pasada legislatura, la presencia de Podemos en las instituciones y el trabajo de nuestras diputadas y diputados en el Parlament de les Illes Balears impulsaron una transformación que no ha hecho más que empezar. Cuestiones como el acceso a la vivienda, la mejora de las condiciones laborales, medidas para mitigar el Cambio Climático, la situación de nuestra payesía, la equidad y la conciliación, el bienestar de las familias y de la infancia, el cuidado del territorio, el cambio decidido hacia una movilidad sostenible, la diversificación del modelo económico y tantas otras, están ahora en el centro del debate político. En esta legislatura, nuestra voluntad es impulsar y liderar estos cambios desde el Govern, y para ello no sólo contamos con un equipo excelente encabezado por Juan Pedro Yllanes, sino con el programa que aquí os presentamos.

Hemos hablado con multitud de colectivos: pequeñas empresas, trabajadoras y trabajadores, grupos ecologistas, jóvenes, colectivos de educación y sanidad, pensionistas, feministas, sindicatos, organizaciones agrarias y ganaderas, vecinales, representantes de colectivos culturales, artistas y artesanos, migrantes... Con sus aportaciones hemos tejido un programa para las Islas que no es más que un proyecto de vida en común en el que una mayoría inmensa de la población disfrute de derechos sociales, respetando la belleza del territorio y la sostenibilidad del medio ambiente.

Contamos con vuestra confianza para estos próximos cuatro años. Cuatro años en los que se deciden muchas cosas. Cuatro años imprescindibles para continuar con las tareas emprendidas en la pasada legislatura, pero también para ir más allá. Hemos aprendido mucho desde nuestra llegada a las instituciones, y estamos deseando demostrar desde el Govern de les Illes Balears todo lo que se puede hacer con voluntad política cuando se pone la vida en el centro, pensando siempre en la belleza de nuestras islas y en la felicidad de sus gentes. Con vuestro apoyo, se puede. Claro que se puede.

Índice

Horizonte verde	83
Energía y transición energética	83
Movilidad	85
Sector primario	89
Bienestar animal	93
Medio ambiente y biodiversidad	95
Territorio y litoral	97
Agua	99
Horizonte morado: bienestar de las personas	100
Servicios sociales	101
Infancia y familia	102
Personas mayores	104
Dependencia y diversidad funcional	106

La integración social	107
Migración	109
Educación.....	112
Sanidad	116
Vivienda	122
Igualdad y lucha contra las violencias machistas	125
LGTBI.....	129
Deporte	131
Juventud.....	136
Cooperación internacional	137
Horizonte digital y nueva economía	138
Modelo productivo	139
Economía productiva e innovadora	140
Economía social, solidaria y cooperativa.....	142
Economía ecológica.....	145

Economía diversificada	147
Función pública	148
Horizonte democrático	150
Participación ciudadana y transparencia	151
Patrimonio histórico	153
Cultura	155
Normalización lingüística	157
Memoria histórica	158

HORIZONTE VERDE

Cuidar, valorar y proteger el medio ambiente es una obligación que tenemos como partido político, pero además, es un deber moral que nos posiciona enfrente de las próximas generaciones, que no se pueden encontrar un entorno cada vez más deteriorado y donde cada vez sea más difícil vivir. No somos propietarios de nuestras islas, solo usufructuarios, con la obligación de dejarlas para las generaciones futuras.

Y proteger el medio ambiente es mucho más que preservar los espacios naturales mejor conservados, que aún así tienen que seguir aumentando, sino trabajar y controlar los factores ambientales: agua, energía, residuos y movilidad, que actualmente están fuera de control y amenazan con el colapso o la destrucción del entorno donde vivimos

Mejorar la lucha contra el cambio climático, la producción de alimentos sostenibles y ecológicos, el reaprovechamiento del agua o una producción energética 100% renovable, tienen que ser los objetivos hacia los que tenemos que dirigirnos, siendo conscientes de que si no lo conseguimos estaremos poniendo en riesgo el futuro del planeta.

Además de este gran objetivo global, no podemos dejar de trabajar por nuestro entorno, favoreciendo el sector primario y la agricultura y haciendo crecer la red de espacios naturales protegidos, de tal forma que esta red pueda llegar a estar interconectada, tanto en tierra como en el mar, asegurando así unos espacios seguros y ambientalmente preservados donde las especies más emblemáticas de las Islas tengan asegurado su futuro.

ENERGÍA Y TRANSICIÓN ENERGÉTICA

Lucharemos contra la pobreza energética.

Democratizaremos la producción y el acceso a la energía, incentivaremos un modelo descentralizado de producción.

Lograremos el horizonte de producción de energía

eléctrica 100% renovable en las Islas en 2035.

Cuando hablamos de democratización energética, hablamos del acceso a la energía, un acceso universal que nos aleje de la pobreza energética. Esta es una realidad que por desgracia está muy presente en nuestros días, y se ha endurecido durante la crisis-estafa, afectando gravemente a los hogares con menos poder adquisitivo. Pero sobretodo hablamos de democratizar la producción. Ésta es la única manera de que la ciudadanía esté empoderada energéticamente y que como sociedad dejemos de depender del oligopolio actual para cubrir nuestras necesidades energéticas. Además, es la única vía para que todos seamos conscientes de lo que cuesta producir energía.

El consumo energético que soportamos actualmente en nuestras Islas está muy lejos del autoconsumo y de lo que es sostenible; además, año tras año lo aumentamos. En este contexto de crecimiento exponencial de la demanda, todo está encauzado para que el cambio de modelo actual del oligopolio basado en combustibles fósiles sea hacia un nuevo oligopolio donde las mismas empresas generen energías renovables. Si eso sucede, habremos perdido la posibilidad de democratizar la energía.

Es el momento de definir un camino que, una vez empezado, será muy difícil de revertir, y que por eso hay que hacerlo considerando todos los factores y con una visión amplia de futuro. La ley autonómica de cambio climático y transición energética es una herramienta en este sentido que no se puede desaprovechar. Tenemos que apostar firmemente para que nuestras Islas sean un ejemplo de transición energética y ser agentes activos contra el cambio climático.

Nos comprometemos a:

1. | La iniciativa pública será el eje central de nuestra política energética mediante el instituto Balear de la Energía y la participación en sociedades mercantiles, siempre reservando una participación mayoritaria para el sector público.
2. | Fomentaremos el cooperativismo, el asociacionismo y el autoconsumo. Aprovechando las cooperativas ya existentes para crear espacios de colaboración entre la administración y estas cooperativas.
3. | Pondremos en marcha instrumentos fiscales para ayudar a las personas físicas y jurídicas que quieran contribuir a la

- | transición energética de manera más rápida.
- 4. | Fomentaremos el consumo de productos locales para generar menos consumo energético.
- 5. | Instauraremos una delegación del Instituto Balear de la Energía en cada isla para asesorar a los ayuntamientos, diferentes instituciones, colectivos y personas en materia de transición energética.
- 6. | Ofrecer ayuda y subvenciones para la instalación de energía fotovoltaica en casas, edificios y empresas.
- 7. | Todos los aparcamientos públicos y los edificios públicos de las Islas tienen que producir energía fotovoltaica. Los edificios públicos tienen que ser ejemplos de sostenibilidad generando su propia energía con placas fotovoltaicas y térmicas para ser energéticamente autosuficientes. También los aparcamientos se tienen que cubrir con marquesinas fotovoltaicas para producir energía a la vez que protegen a los vehículos aparcados del sol o la lluvia.

MOVILIDAD: haciendo realidad el derecho a un transporte sostenible

Durante el primer año de legislatura implantaremos un marco tarifario que contemple la gratuidad del transporte público para menores de 26 años y mayores de 65 años (como ya hemos hecho en Ibiza), y también la gratuidad del transporte público para todos y todas las usuarias frecuentes.

Ampliación de la red ferroviaria en Mallorca. Incremento drástico del servicio de autobuses interurbanos en todas las islas.

Las Islas Baleares tienen un modelo de movilidad básicamente fallido. Su fracaso ha sido determinado por políticas a corto plazo de los diferentes gobiernos locales, especialmente del PP, pero también por la pasividad de los gobiernos progresistas y por la falta de inversiones del Estado. Su apuesta prácticamente única ha sido para los vehículos privados, lo cual ha provocado una pérdida progresiva de los trazados ferroviarios durante

el último siglo.

Paralelamente, se ha impulsado la ampliación constante de carreteras para dar cabida a cada vez más coches, provocando un consumo cada vez mayor de territorio, alteración del paisaje tradicional, contaminación, ruidos y atascos.

Para revertir este modelo, proponemos un modelo alternativo que premie el transporte público y potencie este uso por encima del vehículo privado. Nuestras carreteras están excesivamente pensadas para los coches particulares. Tenemos que abandonar este modelo y avanzar hacia otro más eficiente y ecológico.

El objetivo tiene que ser que ningún residente de las Islas se vea obligado a disponer de un transporte particular para poder desplazarse a su lugar de trabajo o para acceder a los principales servicios como, por ejemplo, hospitales que tendrían que estar perfectamente conectados con el transporte público.

Es también de vital importancia asegurar esta conectividad en la Part Forana de Mallorca, así como en las islas más pequeñas, sobretodo con los pequeños núcleos costeros o del interior que muchas veces quedan aislados en temporada baja. El transporte público se tiene que entender como lo que es, un servicio a la ciudadanía, y en las Islas, un servicio básico de vital importancia si queremos conseguir los retos que nos hemos marcado en cuanto a protección del territorio, de calidad de vida, de medio ambiente y de cambio de modelo productivo.

En coherencia con todo lo que se ha dicho, consideramos innecesaria la construcción de carreteras de nuevo trazado. En cambio, se tiene que reforzar la red secundaria ya existente. Esta red secundaria necesita un buen mantenimiento y mejoras que la hagan útil y segura para todos los usuarios y usuarias, como pueden ser ampliaciones de arcenes, elementos de drenaje y carriles segregados habilitados para bicicletas o peatones.

Nos comprometemos a:

8. Reclamar al Estado una inversión equitativa en relación a las otras comunidades para la red ferroviaria, que nos permita realizar los proyectos previstos en el Plan de Movilidad del Govern de les Illes Balears.

9. | Traspasar la competencia de transporte terrestre al Consell de Mallorca para poder realizar unos planes de movilidad de acuerdo con la realidad de cada isla.
10. | Elaborar un plan de inversiones a 8 años para impulsar una flota de autobuses energéticamente eficiente y una red de paradas cómodas y con pantallas informativas.
11. | Repensar las rutas de autobuses para hacerlas más eficientes y mejorar las frecuencias.
12. | Diseñar un marco tarifario integrado del transporte público que haga económicamente competitivo el transporte público en relación al del vehículo privado.
13. | Impulsar el transporte público y, una vez creada una alternativa real y competitiva con el transporte privado, poner freno a la proliferación de vehículos privados.
14. | Apostar firmemente por el tren en Mallorca, ampliando y modernizando la red ferroviaria y que sea útil y asequible para las personas usuarias.

Ampliación del ferrocarril a Artà.

Tranvía a Playa de Palma y Aeropuerto.

Metro a Son Espases

Conexión con ferrocarril a Alcúdia.

Incorporación del tren de Sóller al sistema público de transporte público, revisando la concesión.

Ampliación del tren hasta Felanitx.

15. | En las islas de Menorca e Ibiza proponemos convenios entre el Govern de les Illes Balears y los respectivos consells insulares para estudiar la instalación de tranvías entre Mahón y Ciudadella en Menorca, y entre el Aeropuerto de Ibiza y el Puerto de la ciudad de Ibiza.
16. | Impulso de los vehículos de cero emisiones, especialmente eléctricos, vinculándolo a la expansión de la generación de energía renovable, especialmente fotovoltaica.

17. | Impulso a la movilidad no motorizada (bicicletas convencionales o con asistencia eléctrica) y a la movilidad para los peatones.
18. | Progresiva conversión en zona de peatones de los núcleos urbanos, sobretodo de sus zonas más antiguas.
19. | Evitar, en la medida que sea posible, ampliar aquellas infraestructuras como puertos, aeropuertos o carreteras, que favorezcan un tipo de movilidad insostenible y contaminante y que consuman territorio.
20. | Controlar los vehículos de alquiler y regularlos para que sean 100% eléctricos en plazos iguales o menores que los previstos en la Ley de Cambio Climático.
21. | Solicitar la co-gestión de aeropuertos y puertos para la Comunidad Autónoma.
22. | Impulsar la producción local de alimentos y un sistema de distribución de agua potable que reduzca drásticamente la necesidad de traer de fuera estos productos, reduciendo así los residuos y envases y la contaminación asociada al transporte de mercancías. Al mismo tiempo impulsar la producción local, especialmente ecológica, que crea puestos de trabajo, recupera el paisaje rural tradicional, evita emisiones contaminantes y es beneficioso para la salud de nuestra población.
23. | Tener muy en cuenta, en cada reforma u obra nueva que sea necesaria realizar, los aspectos paisajísticos y estéticos, apostando siempre por materiales o acabados tradicionales, para minimizar el impacto, para incorporar carriles bici, aparcamientos bici, sendas para peatones, y aprovechar todas las reformas para soterrar todas las líneas eléctricas y telefónicas aéreas que discurran al lado de la vía.
24. | Se tiene que incentivar el uso del transporte alternativo como la bicicleta, facilitando el alquiler con la creación de servicios públicos de alquiler de bicicletas municipales o incluso insulares (en las islas más pequeñas), ofreciendo opciones seguras para el uso de aparcamiento, facilitando su traslado en el transporte público y dotando nuestras carreteras de un espacio seguro para la circulación de estos vehículos. En todo caso, se estudiará hacerlo con el menor impacto posible y de la forma más conveniente, adaptada al tipo de vía y al perfil de aquellos que la utilicen.

SECTOR PRIMARIO

Estableceremos un programa de incentivos hacia el sector de la restauración y hostelería que establezca acuerdos con productores agrarios y agroindustriales para introducir alimentos locales, preferentemente ecológicos, en sus servicios.

Trabajaremos para que la mayoría de la población acceda a alimentos saludables (lo cual implica menores problemas de salud). Sobretudo que a estos alimentos saludables puedan acceder los sectores más vulnerables: niños y niñas, gente mayor y gente con enfermedades (lo que implica que el sector público que compra alimentos a comedores infantiles, residencias y hospitales se nutra de alimentos locales y especialmente de los ecológicos).

Crearemos la Universidad del Campo, con un Programa Permanente de Emprendedores Rurales dirigido a las zonas rurales de las Islas, con titulación reconocida institucionalmente, con un enfoque holístico, que forme a actuales agriculturas o habitantes de la part forana hacia la implementación de la producción alimentaria, la agroindustria y las actividades complementarias sobre formas asociativas usando todo el saber acumulado en las diferentes organizaciones existentes (cooperativas, asociaciones, etc).

Como sociedad necesitamos unas islas sostenibles, que incrementen la producción y fomenten el consumo de alimentos locales y ecológicos, unos bosques bien manejados, una diversificación económica hacia la agroindustria de alimentos saludables y un turismo desestacionalizado de naturaleza y cultura local. Necesitamos una payesía con futuro y esperanza, con condiciones de vida dignas y que se renueve generacionalmente.

La sociedad balear y sus instituciones tienen que reconocer y valorar la labor que la payesía realiza a favor del medio ambiente y que no es reconocida, como el mantenimiento del paisaje, la lucha contra la erosión, la protección del patrimonio cultural y físico, la reducción del riesgo de incendio y la conservación de variedades locales.

Por eso, proponemos una serie de medidas legales e institucionales que rompan con la dinámica de desaparición progresiva de la producción local de alimentos, convirtiendo a los payeses en los “jardineros” de las fincas de ocio. Tenemos que unir todas las fuerzas de Baleares y del Estado para hacer efectivo el Régimen Especial Agrario para Baleares, para que la Política Agraria Comunitaria compense los costes de insularidad de nuestros productores y productoras, incremente los recursos dedicados a la agricultura balear y permita políticas adaptadas a nuestras necesidades, dando seguimiento a lo aprobado por la Comisión de Agricultura, Pesca y Alimentación en el Congreso de los Diputados a propuesta de Unidas Podemos el año 2018.

Creemos que el papel de las instituciones baleares es clave para facilitar información oportuna, asistencia técnica y ayudas a tiempo a nuestra payesía, eliminando en la medida de lo posible la excesiva burocracia que ahoga a los y las productoras.

Por tanto, nos comprometemos a:

25. | La urgente simplificación administrativa en trámites, permisos y ayudas a la producción, disminuir la burocracia que implican las ayudas y que éstas lleguen en el menor tiempo posible para evitar el endeudamiento de los y las productoras.
26. | Ofrecer atención pública a los y las productoras en horario de tarde.
27. | Agilizar y reducir los trámites para la instalación de producción alimentaria y actividades agrarias, pecuarias y forestales, especialmente las industrias artesanales, la venta directa y las actividades complementarias.
28. | Facilitar la asistencia técnica pública para la formulación, gestión y ejecución de proyectos agrarios y de actividades complementarias, especialmente en la agricultura familiar y profesional.
29. | Implementar la tramitación electrónica y no presencial de permisos y solicitudes.
30. | La información y comunicación puntual y directa con la payesía.

- 31.** | A adecuar las normativas para igualar en derechos a la payesía balear en relación a los productores de otras comunidades autónomas.
- 32.** | Queremos que nuestras instituciones (Consell, Govern y ayuntamientos) y las consellerías involucradas (Medio Ambiente i Agricultura, Sanidad, Trabajo, Educación) trabajen de manera coordinada y eficiente a favor de estos objetivos.
- 33.** | Trabajar para asegurar el relevo generacional de nuestro campo, asegurando el acceso a la tierra, al agua, la formación y a la asistencia técnica necesaria para la gente joven que quiera dedicarse a la producción de alimentos.
- 34.** | Fomentar la transición hacia la producción ecológica certificada y regenerativa de la producción agropecuaria balear, implementando programas de acceso a inputs y a la tecnología apropiada y desarrollando, al lado de las instituciones pertinentes, proyectos de innovación y búsqueda ampliada a este tipo de producción.
- 35.** | Promover un banco de tierras que estén a disposición de los nuevos y los actuales agricultores y agricultoras y ganaderos y ganaderas a partir de las fincas públicas y aquellas privadas que voluntariamente quieran participar, concediendo ventajas fiscales a los propietarios cedentes.
- 36.** | Promover las inversiones en el tratamiento terciario de las aguas de depuradoras con destinación prioritaria para la agricultura de riego.
- 37.** | Facilitar los intercambios de fincas de explotaciones dispersas para la agrupación parcelaria, haciendo más eficiente su siembra.
- 38.** | Facilitar el acceso de los productores y productoras locales a los mercados municipales y la apertura de espacios diferenciados de productos ecológicos.
- 39.** | Baleares necesita un programa de infraestructuras para el procesamiento de la producción adaptado al tamaño y dispersión de las explotaciones (mini-mataderos móviles, salas de despiece, plantas de extracción móvil, obradores de uso público, etc) y estudiaremos la reapertura de los mataderos municipales.

40. Ampliar al programa “Conoce a los productores” de la empresa pública SEMILLA a mayor rango de edades e incorporar el conocimiento del mundo rural (agricultura, medio rural, etc) a los curriculum educativos.
41. Realizaremos campañas permanentes de concienciación de la población de Baleares sobre la importancia del mundo rural en la provisión de productos saludables y servicios ambientales.
42. Ampliaremos el programa de jóvenes agricultores y de programas de incorporación de agricultores de sectores sensibles (mujeres, parados de larga duración, etc) y aseguraremos una renta agraria mínima hasta su instalación.
43. Se formularán proyectos con participación pública para la valoración de la biomasa generada por bosques, explotaciones agrarias y playas y su conversión en fertilizantes naturales, material de construcción, materias primas energéticas y otros usos industriales.
44. Se asegurarán las condiciones laborales de los trabajadores y trabajadoras agrarias y el respeto a sus derechos, por eso desarrollaremos un programa de compras públicas de alimentos locales y/o ecológicos para el proveimiento de comedores públicos (escuelas, hospitales, residencias), directamente o a través de las licitaciones. Tendremos en cuenta la capacidad real de producción y su ampliación gradual.
45. Para proveer a este mercado público necesitaremos incrementar la producción local de alimentos y si puede ser, ecológicos (la cual cosa generará un mercado local para la payesía, nuevos lugares de trabajo, jóvenes agricultores y agricultoras, y trabajadores y trabajadoras agrícolas, etc).
46. Crear un programa de apoyo a la transformación de la producción primaria a través de la producción agroindustrial y artesanal de alimentos locales, reactivando infraestructuras productivas abandonadas o infrautilizadas.
47. Desarrollar un programa de información sobre consumo alimentario saludable dirigido a toda la población, fortaleciendo la difusión de los puntos de proveimiento y venta directa.
48. Recuperar aquellas experiencias piloto o innovadoras que ya funcionan en las Islas a través de entidades de la sociedad

- | civil para darles apoyo, replicarlas y mejorarlas.
- 49. | Ordenar los usos de ocio de las fincas forestales y agrarias de manera que se equilibren los derechos particulares y las necesidades de ocio saludable de toda la población.
- 50. | Fomentaremos la disponibilidad de semillas y plántulas de variedades locales y ecológicas a la disposición del sector.
- 51. | Fomentaremos el autoconsumo energético en las fincas agrícolas y la eficiencia en el uso de los recursos.
- 52. | Fomentar el uso compartido de maquinaria agrícola entre agricultores ampliando las subvenciones a inversiones en compra de maquinaria que consideren la opción de uso colectivo.

BIENESTAR ANIMAL

Endureceremos las sanciones previstas para maltrato y abandono de animales.

Daremos apoyo e incentivaremos las campañas de castración, vacunación y de implantación de chips gratuitas.

De acuerdo con la Declaración Universal de los Derechos de los Animales, éstos son seres vivos sensibles. Hemos de procurar el máximo nivel de protección y bienestar de los animales y por eso proponemos las siguientes medidas.

Nos comprometemos a:

- 53. | Estableceremos las condiciones para la protección de los animales y para evitar que sus intereses puedan negarse por razones económicas, políticas o culturales. Nuestras propuestas legislativas a favor de la protección animal fomentan la cultura del respeto, al mismo tiempo que la extienden más allá de las fronteras de nuestra propia especie.
- 54. | Desarrollaremos una ley de protección animal avanzada, y adaptaremos el enfoque y la regulación de la protección animal a la nueva situación planteada por el actual marco europeo e internacional. Endureceremos y haremos efectivas las

- | sanciones previstas para el maltrato y abandono de animales.
- 55.** | Los animales no son mercancías, por lo cual incentivaremos campañas y programas de acogida, adopción y esterilización frente a la compra-venta de animales.
- 56.** | Abriremos el transporte público a los animales de compañía, normalizando, como pasa en la mayoría de ciudades de Europa, el acceso de estos animales al autobús, tren y metro.
- 57.** | Permitiremos la presencia de animales en centros como residencias de gente mayor, casas de acogida y albergues para personas sin recursos.
- 58.** | En el caso de que los ayuntamientos no cuenten con Centro Municipal para acoger animales, priorizar la gestión de este servicio a las ONG de protección animal de la zona. Si esto no es posible, considerar prioritario el bienestar de los animales y la proximidad al municipio para su castración, por encima de los criterios económicos.
- 59.** | Garantizaremos la existencia de la opción de menús sin ingredientes de origen animal en los comedores de centros escolares, administraciones públicas y hospitales siguiendo las recomendaciones de Naciones Unidas en esta materia.
- 60.** | Apoyar y difundir la alimentación de proximidad y respetuosa con los animales. Informar a la ciudadanía sobre los procesos de las industrias de alimentación que utilicen animales.
- 61.** | Incluiremos la educación en valores en la propuesta curricular: es necesario concienciar sobre la importancia de la protección, el respeto y la defensa de los animales y el medio ambiente como elementos de valor en el desarrollo ético del alumnado de colegios e institutos.
- 62.** | Diseñar programas educativos para escuelas e institutos públicos con charlas y visitas a los refugios y centros de protección animal donde se les protege y se les respeta la forma de vida, evitando las visitas a zoológicos y acuarios.
- 63.** | Promover acciones de sensibilización para favorecer la empatía, el respeto y la participación de la ciudadanía en iniciativas solidarias de protección de los animales desde otras instituciones públicas (bibliotecas, museos, escuelas de infancia, escuelas de música, asociaciones de ocio, casales, tea-

| tros, centros cívicos, etc).

- 64.** | Fomentaremos la oferta e impartición de cursos de capacitación específica de trato ético a animales para todos aquellos colectivos que, de manera remunerada o voluntaria, trabajen en ello.

MEDIO AMBIENTE Y BIODIVERSIDAD

Exigiremos al Gobierno central la creación de una Zona de Control de Emisiones en el Mar Balear para mejorar la calidad del aire y limitar las emisiones de contaminantes de los barcos.

El compromiso con el mantenimiento del medio ambiente y la protección de la biodiversidad es y será uno de los ejes sobre los que se moverá cualquier actuación que tenga efectos sobre el entorno en el cual vivimos. El agua, la generación de energía, los residuos, la movilidad, la contaminación del aire y la protección de los ecosistemas naturales y la biodiversidad, son los 6 factores ambientales claves no solo por el propio valor de alguno de ellos, sino porque en conjunto son los que proporcionan la calidad de vida y el entorno en el que todos hemos de vivir. El acceso a la naturaleza de una forma fácil, sostenible y no destructiva tiene que ser un derecho básico que ha de estar al alcance de toda la ciudadanía. Las políticas y criterios de sostenibilidad han de marcar de forma clara y contundente todas las políticas, sean o no directamente relacionadas con la naturaleza, desde la gestión del ciclo completo del agua hasta el reaprovechamiento y valorización de los residuos y la movilidad, priorizando nuevos elementos de movilidad y no las carreteras.

Nos comprometemos a:

- 65.** | Ampliar la red de espacios naturales de las Islas:

Ampliaremos el parque natural de sa Dragonera con una parte marítima, y redactaremos un nuevo PORN de la Serra de Tramuntana que mejore su protección.

Volverán a ser parque natural las superficies desclasificadas de la parte terrestre del parque natural de Llevant.

En Menorca estudiaremos la idea de crear dos nuevos parques

naturales, el de Fornells-El Toro al norte y el de la Costa Sur de Ciutadella al sur.

Incrementar la superficie marina protegida en el mar balear y la creación de un nuevo parque natural marítimo en el canal de Menorca.

Protegeremos también otras áreas como la zona marina alrededor de la Isla del aire en Menorca.

Incrementar personal de brigada en trabajos de prevención de incendios, y renovar el material obsoleto. Es necesario mejorar la coordinación entre prevención y extinción de incendios.

66. | Mejorar las ayudas particulares para la prevención de incendios y recuperar terrenos agrícolas.
67. | El Instituto balear de la naturaleza (Ibanat) necesita un significativo aumento de la inversión, tanto en personal de refuerzo para las brigadas en trabajos de prevención de incendios, como en renovación de unos medios materiales obsoletos e insuficientes. También mejoraremos la coordinación entre prevención y extinción de incendios.
68. | Reconocimiento de la categoría de bombero forestal a las personas que trabajan en extinción de incendios del Ibanat.
69. | Controlaremos las especies exóticas e invasoras. Aumentaremos las inversiones para la lucha contra estas especies de fauna y flora. Elaboraremos un plan especial de control de especies exóticas e invasoras, en el cual se incluyan la vigilancia de puertos y aeropuertos. Son necesarias medidas de educación ambiental e información sobre las ventajas de utilizar especies autóctonas para los jardines y sobre los peligros que comporta para el medio natural la siembra de especies exóticas e invasoras.
70. | Pondremos en marcha ayudas a la modernización de empresas forestales baleares, para que puedan mejorar y modernizar su maquinaria.
71. | Implantar un sistema público de gestión de biomasa que se puede desarrollar con financiamiento del Impuesto de Turismo Sostenible.
72. | Intensificar la vigilancia y hacer efectivo el decreto de posi-

donia.

- 73.** Reducir el esfuerzo pesquero que produce la pesca de arrastre sobre las especies sobreexplotadas, para garantizar así la recuperación y conservación de nuestros mares. Prohibiremos de manera inmediata esta pesca sobre fondos protegidos. Difundiremos la calidad de la pesca local y promoveremos su consumo.

TERRITORIO Y LITORAL

Las Islas Baleares se caracterizan por un entorno único; un territorio que a pesar de 50 años de proceso destructivo de su litoral y parte del interior, aún conserva un equilibrio natural que hemos de preservar, no solo por sus valores únicos, sino también porque no podemos pasar a las generaciones futuras unas islas malogradas por la especulación urbanística y el expolio turístico donde solo se trabaja para mejorar las cuentas de resultados de las empresas. Y es que en nuestras islas, a parte de estos valores ambientales del territorio, nos encontramos también con que el territorio es limitado, y todos y todas las que vivimos aquí somos conscientes de la saturación que vivimos cada verano a lo largo de más meses. Nuestro territorio, Mallorca, Menorca, Ibiza y Formentera, es pequeño, muy pequeño y es necesario proteger lo que tenemos. Por lo tanto y con el objetivo de conseguir salvar el futuro de las Islas, es necesaria una ordenación territorial que priorice la conservación frente a la especulación, que nos permita salvar lo que queda de territorio y por eso tenemos que eliminar todas las normas legales y urbanísticas que faciliten la especulación y la destrucción del territorio. A pesar de que las competencias en materia de política territorial están transferidas a los consells, desde el Parlamento y el Govern se tiene que establecer un marco legal para favorecer esta protección de nuestro territorio.

Modificar las leyes aún vigentes que favorece el proceso de urbanización de suelo rústico.

Modificar las Directrices de Ordenación Territorial, rebajando los límites de crecimiento vía suelo urbanizable de cada una de las cuatro islas.

Asegurar que se cumple que un mínimo del 30% de las viviendas resultantes de cada nueva urbanización

como reserva para viviendas de protección oficial.

Limitaremos por ley la instalación de nuevos centros comerciales, los grandes “malls” americanos, que generan un consumo desmesurado de suelo rústico y generan problemas de tráfico y necesidad de nuevos enlaces. Ni un gran centro comercial más en las Islas.

Impedir la ampliación de los puertos que son competencia de la comunidad autónoma. Volveremos a una gestión pública y eficaz de estos espacios.

Solicitar la transferencia de competencias sobre el litoral, puesto que la insularidad nos convierte en una comunidad con unos límites naturales y administrativos que dependen del gobierno del estado.

AGUA

Nos comprometemos a fomentar y trabajar para que la red de agua de los municipios sea potable y de gestión municipal si gobernamos en las Islas.

Mejoraremos las infraestructuras de depuración de aguas residuales para evitar situaciones tan lamentables como las vividas los últimos años, de contaminación de playas por aguas fecales, con el desastre ecológico que esto supone para nuestro litoral y en concreto para las praderas de posidonia.

El 2010, las Naciones Unidas reconocieron de forma explícita el derecho al agua potable limpia y al saneamiento como un derecho esencial para la realización de todos los derechos humanos. A pesar de esto en nuestras Islas hay localidades donde el agua que sale del grifo no es apta para el consumo. La presión humana es tan intensa que no permite a los acuíferos recuperarse ni regenerarse. La contaminación por químicos y la sobreexplotación de los acuíferos hacen que el 57% de estos en las Baleares estén en tan mal estado que el agua de nuestra comunidad es la de más baja calidad de todo el Estado.

El agua es un bien escaso y a la vez imprescindible para la sociedad y hace falta que tengamos presente que como consecuencia del cambio climático, no sabemos qué régimen de

precipitaciones podemos esperar. Lo que sí que sabemos es que las lluvias serán más intensas, y los periodos de sequías más largos y severos. Esto supondrá una agravación del problema, y esta es una variable que no podemos controlar.

El objetivo es hacer llegar el agua potable a todos los municipios, y también recuperar la titularidad municipal del servicio, puesto que es la garantía de que la calidad de ésta se mantenga.

Por otro lado las infraestructuras de gestión de las aguas residuales ha resultado insuficiente y se han visto saturadas y superadas ante el volumen a tratar. Los vertidos de estas aguas al mar han supuesto playas cerradas por contaminación fecal y una grave afectación de las praderas de posidonia con graves consecuencias para el ecosistema marino afectado.

Nos comprometemos a:

74. Introducir, progresivamente, la depuración alternativa y natural de las aguas residuales, empezando por las fases de terciarios y transformando depuradoras convencionales de baja carga y caudal en parques de depuración.
75. Gestionar el agua de forma sostenible. Incentivaremos medidas de reducción del consumo de agua como cobertores para las piscinas, cosa que reduce la evaporación en un 70%. Además se ahorra en productos químicos y en energía.

HORIZONTE MORADO: BIENESTAR DE LAS PERSONAS

Defenderemos y garantizaremos la revalorización de las pensiones.

Aumentaremos el personal y el gasto dedicado a prestar los servicios vinculados en el Estado del Bienestar: Salud, Educación y Servicios Sociales, mediante una oferta pública de trabajo, convergiendo con la media de ocupación social y el gasto de la UE.

Las mujeres mayores, mayoría en Baleares, tienen

que tener programas específicos para la detección, estudio e intervención sobre sus necesidades concretas, visibilizando una discriminación que se agrava en esta etapa de la vida.

El Estado de Bienestar está conformado por sistemas de protección como la sanidad, la educación y el sistema de pensiones, además, se ha querido incluir el Sistema Público de Servicios Sociales en el cuarto pilar del Bienestar, pero este depende todavía de la voluntad de los gobiernos de turno.

La primera característica que define el Estado del Bienestar español es su escaso desarrollo. Tanto si se utilizan indicadores como el porcentaje del PIB en gasto social (20,2% del PIB), como si miramos el porcentaje de la población adulta que trabaja en los servicios del Estado del bienestar, como la sanidad, educación y servicios de ayuda a la familia (5,6%), los números son mucho más bajos que las medias de la UE (que son el 28% del PIB de gasto social y el 10% de la población adulta que trabaja en aquellos servicios). Este escaso desarrollo de la protección social es uno de los mayores problemas en España, del cual el establishment español no es consciente, cosa que dificulta enormemente su resolución. Además, en los últimos años, las políticas sociales apuntan hacia nuevos campos esenciales de análisis como es el acceso a la vivienda.

Las políticas del Bienestar son un instrumento para organizar una determinada forma de sociedad y su Estado. Los poderes públicos tienen que gobernar atendiendo las necesidades de la ciudadanía, cuidando de ella. El actual sistema de cuidados genera perjuicios importantes en toda la población y coloca en situaciones dramáticas a algunos colectivos especialmente vulnerables. Nuestro sistema de protección social está incompleto, y en la actualidad la situación se ha vuelto insostenible. En el ámbito del bienestar de las personas situamos la atención sanitaria, los servicios sociales, la atención a la dependencia y, por supuesto, la atención a las personas menores de edad con especial énfasis a la etapa de 0 a 3 años.

Consideramos que la salud es un derecho básico de las personas. Desde Podemos defendemos la sanidad pública, accesible, universal y de calidad. Una sanidad para todos y todas, sin discriminaciones de ningún tipo. Es prioritario que el sistema sanitario se reinvente para atender mejor las necesidades de las personas en todas las etapas de la vida.

La Atención Primaria tiene que contar con los medios necesarios para llevar a cabo programas de Promoción de la Salud, una de las problemáticas más prevalentes en nuestra comunidad autónoma. En cuanto al ámbito hospitalario, es fundamental que sea ágil y resolutivo, dejando atrás las largas listas de espera y los colapsos en diferentes servicios.

La etapa de 0 a 3 años requiere una atención especial. Son años fundamentales, en cuanto al desarrollo cognitivo pero también psicológico-relacional de niños y niñas. En este sentido, Podemos Illes Balears ha firmado el Pacto por la equidad en la educación 0-3 presentado en el Parlament Balear en marzo de este año. Defendemos que todos los niños y niñas tienen que tener acceso en una plaza de 0-3 pública, favoreciendo un acceso a la alimentación adecuada, y con programas potentes de detección precoz y atención específica a aquellos que presentan algún trastorno del desarrollo o con Necesidades Educativas Especiales.

SERVICIOS SOCIALES

Reforzar la coordinación interna del sistema de Servicios Sociales y promover la coordinación con otros sistemas que conforman el sistema de bienestar social.

Ampliar y consolidar medidas de ingresos básicos (Renta Básica Universal).

Aseguraremos alimentos de calidad, producto local y de proximidad tanto en las residencias de gente mayor, como en los centros de día, en los recursos de atención residencial por personas menores de edad y en general en todos los espacios donde la administración dé servicio de comedor.

A pesar de que las políticas sociales se consideran clave para garantizar la igualdad de oportunidades y la calidad de vida del máximo de la población, todavía no se han conseguido constituir los Servicios Sociales como el cuarto pilar del Bienestar. Y se presentan los Servicios Sociales como políticas dependientes de los gobiernos de turno. En la legislatura de Bauzà desapareció esta Consellería, y la tuvieron que rescatar en la segunda parte de la legislatura. Tenemos que entender los Ser-

vicios Sociales como servicios de interés general.

Los servicios sociales tienen como finalidad asegurar el derecho de las personas a vivir dignamente durante todas las etapas de la vida, y se dirigen especialmente a la prevención de situaciones de riesgo, a la compensación de déficits de apoyo social y económico y de situaciones de vulnerabilidad y de dependencia y a la promoción de actitudes y capacidades de las personas como principales protagonistas de su vida. Y todo esto mediante las actuaciones, los programas transversales, los proyectos comunitarios y las prestaciones de servicios, económicas y tecnológicas que establece la Cartera de servicios sociales.

INFANCIA Y FAMILIA

Priorizaremos la dotación económica necesaria para que los ayuntamientos puedan asumir programas de prevención y detección de situaciones de riesgo. Es esencial que avancemos hacia un modelo de prevención, detección y abordaje de situaciones de riesgo social en la infancia y la adolescencia dentro del entorno comunitario.

Ampliar y garantizar el servicio de ayuda a domicilio a madres y padres monoparentales con hijos a cargo.

Las administraciones tienen que desarrollar las acciones necesarias para prevenir las situaciones que puedan perjudicar el bienestar y el desarrollo saludable de la infancia. La pobreza en la infancia es, por sí mismo, traumática. Es también la cara visible de la desigualdad que en España ha aumentado principalmente en el segmento de la población infantil y solo se modera con la actuación de los servicios públicos universales. La protección de la infancia tiene que ser una prioridad. El nuestro es un Estado que dedica una proporción pequeña del PIB para prestaciones directas a las familias y específicamente para la infancia, menos de un tercio de la media europea, casi la mitad de la media de los 28 países de la Unión Europea (UE) y tres veces menos que los estados del Norte de Europa.

Los datos apuntan hacia las consecuencias a largo plazo de esta situación, que afectan la salud y a los ingresos de generaciones próximas, pero sobre todo destruye capital humano y

mengua la riqueza de nuestra comunidad.

En las Islas Baleares, observamos un escenario socialmente complejo determinado por altas tasas de población extranjera con orígenes muy diversos, elevados precios de la vivienda e inestabilidad residencial. Bajo una tasa de riesgo de pobreza elevada, observamos como más de la mitad de los hogares manifiesta problemas para llegar a final de mes y declaran su incapacidad para hacer frente a gastos imprevistos. Todo esto enmarcado por una coyuntura económica caracterizada por un elevado nivel de estacionalidad, baja intensidad y precariedad laboral, y un elevado porcentaje de paro de larga duración ligado a insuficientes transferencias en educación, salud y servicios sociales.

Nos comprometemos a:

- 76.** Fomentar el trabajo socioeducativo y comunitario con las familias y los centros educativos con el fin de promover actuaciones para prevenir el abandono prematuro y el fracaso escolar, incorporar de forma definitiva educadores sociales y otros profesionales que puedan ofrecer oportunidades al alumnado con más dificultades, con la coparticipación de las familias como parte importante de este proceso.
- 77.** Fomentar y reforzar liderazgos positivos desde los servicios sociales comunitarios para consolidar programas y servicios de intervención socioeducativa capaces de favorecer procesos de resiliencia tanto con las familias como con los niños y jóvenes.
- 78.** Impulsar de forma decidida el Observatorio de la infancia y la adolescencia de las Illes Balears.
- 79.** Impulsar servicios y programas de atención, prevención y abordaje temprano en el ámbito de la infancia y la adolescencia vinculados a situaciones de desestructuración familiar a causa de las desigualdades económicas.
- 80.** Nos comprometemos a implantar el Pacte Balear para la Infancia y el pacto para la Inclusión Social, participando en la comisión mixta de seguimiento y estableciendo propuestas de mejora.
- 81.** Nos comprometemos a implantar los programas de competencias parentales basados en la evidencia. Los programas

basados en la evidencia científica garantizan la eficacia de las acciones y son una herramienta básica por la tarea preventiva.

- 82. Daremos las máximas garantías de atención a aquellas personas menores de edad que hayan sido víctimas de abusos sexuales, dispondremos todos los recursos necesarios para la celeridad de los procesos judiciales y evitar su revictimización.
- 83. Campañas de sensibilización en la prevención y detección de abusos sexuales.
- 84. Campañas de sensibilización y prevención de todas las violencias hacia las personas menores de edad.

PERSONAS MAYORES

Revitalizaremos los espacios para la gente mayor con recursos para fomentar el intercambio de conocimiento entre gente mayor y jóvenes, el acceso a actividades culturales y lúdicas, envejecimiento activo y vida saludable.

Impulsaremos un nuevo tipo de residencias donde se mantenga la independencia y se evite al máximo la institucionalización de la gente.

Implantaremos la gratuidad del transporte público por la gente jubilada.

La gente mayor tiene que tener una vida digna, independiente y autónoma el máximo de tiempo posible. Su atención tiene que girar en torno a la persona. En Suecia, tienen derecho a tener cinco visitas de los servicios domiciliarios al día: una, por la mañana, ayuda a levantarse, lava al usuario o usuaria, le prepara y le da el almuerzo; otra persona le hace la comida a mediodía; otra va por la tarde para hacerle compañía y llevarle libros; otra, por la noche, le prepara la cena y la ayuda a ir a dormir, y otra le lleva al lavabo a las dos de la madrugada. Esto es un ejemplo donde tenemos que llegar.

Nos comprometemos a:

- 85.** Potenciaremos la atención domiciliaria en todas sus posibilidades que se ofrecen hoy en día (incrementándose el número de horas, invirtiendo en tecnología en detrimento de las residencias).
- 86.** Impulsar la reconversión de los espacios públicos para hacerlos accesibles.
- 87.** Repensar nuestros pueblos, ciudades y barrios para cubrir las necesidades de la infancia y la gente mayor. Así abordaremos los nuevos proyectos de infraestructuras y apostaremos por la descentralización de los recursos y servicios.
- 88.** Trabajar por el buen estado de las casas donde vivan personas mayores, a través de subvenciones para mejorar la accesibilidad, acondicionar la instalación eléctrica, mejorar la eficiencia energética y la impermeabilidad de las fachadas.
- 89.** Impulsaremos un nuevo modelo de residencia dentro de los barrios donde se garantiza la independencia y autonomía de las personas el máximo de tiempo posible.
- 90.** Implantar el servicio de comedor en los espacios y casales de la tercera edad, con precios reducidos y alimentación saludable con productos de proximidad. El objetivo es que en todos los barrios haya garantizado un servicio de comedor para la gente mayor.
- 91.** Establecer un Programa de Detección de Maltrato de Personas Mayores.
- 92.** Crear la figura del Defensor del Mayor.
- 93.** Impulsaremos la creación de centros de día y de noche para personas mayores y dependientes en todos los municipios (y localidades).
- 94.** Coordinar los diferentes servicios públicos para garantizar la calidad de vida de las personas mayores, tanto de las que viven en su casa como de las que lo hacen en las instituciones. Impulsaremos el trabajo en red de forma cooperativa en el ámbito municipal, insular y autonómico en materia de tercera edad.

DEPENDENCIA Y DIVERSIDAD FUNCIONAL.

Implantaremos la gratuidad del transporte público para todas las personas en situación de dependencia o con diversidad funcional, asegurando su accesibilidad.

Aseguraremos la atención e intervención temprana pública de calidad durante todas las etapas de la vida y con la intensidad que necesite la persona.

Donde las insuficiencias del Estado del Bienestar son más grandes es en los servicios de ayuda a las familias, principalmente en aquellas donde hay personas dependientes o con diversidad funcional u hogares con niños.

Son insuficientes los servicios de atención domiciliaria para personas mayores y personas con diversidades funcionales y otros servicios para estos grupos especialmente vulnerables. Sabemos de la falta de plazas en las residencias o centros de día, y de las largas listas de espera que menoscaban la calidad de vida de las personas que necesitan atención inmediata.

Desde el sector público, hay que avanzar hacia un modelo de verdadera planificación, para responder a las necesidades reales, como también para evaluar la calidad de los servicios prestados, que tengan en cuenta la satisfacción de las personas dependientes y de sus familias.

Nos comprometemos a:

95. Potenciar los procesos de inclusión laboral (trabajo protegido) dirigidos a personas con dificultades de integración a causa de su diversidad funcional y, al mismo tiempo, vigilar las condiciones en que se desarrollan estos procesos, implantando y haciendo efectivos los servicios de vigilancia e inspección.
96. En cuanto a las personas con discapacidades significativas, que necesitan recibir un apoyo especializado, nos comprometemos a facilitar su inserción laboral y que en los Centros especiales de trabajo, se garantice el apoyo necesario con una ratio de profesionales adecuada por grupo de personas beneficiarias.

- 97. | Garantizar la atención y la protección a las personas en situación de dependencia, agilizando las valoraciones para la obtención del grado de dependencia, en función de las necesidades específicas de cada persona.
- 98. | Nos comprometemos a trabajar activamente para la supresión de barreras arquitectónicas, para mejorar la accesibilidad, y favorecer la igualdad de oportunidades, especialmente para las personas con diversidad funcional, y evitar su discriminación. Para conseguir una sociedad inclusiva y accesible que permita avanzar hacia la plena autonomía de las personas, se tiene que cumplir la Ley de accesibilidad autonómica 8/2017 en todos sus aspectos.
- 99. | Eliminar los copagos de los servicios.
- 100. | Garantizar planes de vida independientes promoviendo y facilitando la autonomía personal.
- 101. | Trabajar para ofrecer servicios orientados a reducir el estrés familiar y apoyar a los cuidadores informales, para ofrecer atención de calidad en los primeros momentos de pérdida de autonomía, potenciando círculos de apoyo comunitario.

LA INTEGRACIÓN SOCIAL

Articularemos la carpeta social única que gestione e informe a la ciudadanía sobre todos los recursos, prestaciones económicas y servicios públicos disponibles para atender sus necesidades.

Los elementos principales que favorecen la integración son el derecho a la participación ciudadana, el acceso al trabajo de calidad y el derecho a la educación, disfrutar de la herencia social, del que aporta el desarrollo y la modernidad en un sentido amplio. No podemos entender este proceso de integración, si esta normalización no se configura dentro del marco del ejercicio de la ciudadanía.

Todos los ciudadanos de las Illes Balears tienen derecho a participar de forma individual o colectiva en la vida política, económica, cultural y social de la comunidad autónoma. Los poderes públicos promoverán la participación de los agentes económicos y sociales del conjunto de la sociedad civil en los

asuntos públicos. El derecho al trabajo justamente remunerado, garantiza la cobertura de necesidades de vital importancia por las personas, como, por ejemplo, la protección, la seguridad, la vivienda, la alimentación y, sobre todo, la continuidad de los proyectos de futuro. Nos enfrentamos al reto de generar, de forma solidaria e inclusiva los instrumentos para asumir los cambios del nuevo milenio, cambios que suponen la formación de una nueva ciudadanía, donde la educación es el elemento universal clave para la integración, la superación de situaciones de pobreza.

Nos comprometemos a:

- 102.** | Abrir los Servicios Sociales a la población en general, como un sistema clave en la estructuración del bienestar social de las Illes, constituyendo un elemento preventivo, inclusivo y de cohesión. Queremos pasar de un modelo asistencialista a otro fundamentado en el empoderamiento de la ciudadanía.
- 103.** | Agilizar la administración. Tenemos los instrumentos, conocimientos y capacidad económica, faltan los recursos humanos para gestionar los recursos económicos y dar respuesta a las necesidades inmediatas. Se tienen que agilizar las contrataciones públicas.
- 104.** | Reorganizaremos un sistema de servicios sociales dando más importancia al trabajo en red y al trabajo comunitario, para poder promover planes integrales de desarrollo comunitario que permitan avanzar hacia la convivencia, la interculturalidad, igualdad de género y la ciudadanía plena, con la participación de la gente y de los movimientos sociales arraigados en el territorio.
- 105.** | Articularemos medidas claras de interrelación entre las administraciones para posibilitar procesos integrales a familias y personas que contemplen además de los servicios sociales: salud, educación, formación, ocupación, vivienda o transporte.
- 106.** | Consolidaremos planes de Inclusión social (en clave de derechos), sistemas de información, seguimiento y acompañamiento, que tendrán que asumir como políticas transversales la reducción de la pobreza, la integración social y laboral de los grupos en riesgo de exclusión, y la garantía de que las políticas económicas no generarán más pobreza y más desigualdades.

- 107.** Dignificaremos la prestación de servicios públicos como, por ejemplo, los comedores sociales, e implantaremos modalidades alternativas de atención, en coordinación con los servicios sociales de atención primaria, con el objetivo de garantizar asistencia digna especialmente a niños, niñas y personas mayores, y, sobre todo, para personas sin hogar.
- 108.** Modificación de la ley de Renta Social Garantizada para acercarla a una Renta Básica Universal.

MIGRACIÓN: DERECHO A MOVERSE Y BUSCAR UNA VIDA MEJOR

Crear una Dirección General de Diversidad dependiente de la Conselleria de Presidencia, para orientar las políticas de inmigración hacia una visión más integradora.

La historia de la humanidad es la historia de las migraciones. Todas las personas han emigrado y nuestra genética así lo demuestra. Es necesario, por lo tanto, hacer políticas para inmigrantes.

Hasta ahora, los planes para la inmigración están basados en el ideario de las políticas de derechas. Podemos nacer con el objetivo de ser una herramienta al servicio de la ciudadanía para construir una sociedad más justa e inclusiva, en la cual el respeto y la defensa de los Derechos Humanos sean una realidad. Pensamos que es la residencia, y no la nacionalidad, la base de la ciudadanía y, por eso, proponemos centrarnos en la igualdad efectiva de derechos, la convivencia, la lucha contra las discriminaciones y la valoración de la riqueza sociocultural que disfrutamos en Balears.

Actualmente nos encontramos con una población extranjera con larga estancia en Balears. Con esta realidad, tenemos que proponer medidas que nos permitan gestionar de forma positiva la diversidad que caracteriza nuestra sociedad.

Las políticas que excluyen y criminalizan a las personas migrantes rompen la cohesión social, y dificultan el progreso del conjunto de la sociedad. Creemos que las políticas públicas migratorias tienen que estar orientadas a favorecer la equipara-

ción de derechos entre nacionales y personas migradas y, por lo tanto, se tienen que enmarcar en un enfoque de Derechos y de normalización.

Es por eso que las medidas que proponemos están dirigidas a informar y asesorar la población migrante (inmigrantes y emigrantes retornados / as) en los ámbitos social, jurídico y laboral, facilitando su regularización y su plena integración mediante un instituto de la Inmigración; e informar y sensibilizar la sociedad balear de acogida sobre la situación de la población migrante, sus necesidades y retos para conseguir su plena integración desde un punto de vista bidireccional, de aquí la necesidad de un observatorio.

Nos comprometemos a:

- 109.** | Crear un Instituto Balear de la Inmigración (IBIM). Esta institución tendrá como tareas y objetivos prioritarios:

Luchar contra la xenofobia y el racismo con todas las medidas jurídicas y políticas, de manera transversal, en toda la sociedad y en la administración pública.

Reactivar, dotar de contenido y desarrollar el Foro para la Integración y participación social de las ciudadanas y ciudadanos Inmigrantes a las Islas Baleares.

Desarrollar y fortalecer un servicio balear de la convivencia intercultural y de gestión de la diversidad.

Impulsar una red dentro del departamento de ocupación y políticas sociales del Govern Balear para luchar, de manera transversal, contra la discriminación por origen racial, étnico o de nacionalidad. Una red conformada por diversas y diferentes organizaciones sociales que trabajan en el ámbito de la inmigración para que participen en el diseño y la evaluación, para la planificación de las políticas públicas destinadas a la de integración de las personas inmigrantes.

Apoyar a la creación de asociaciones y espacios colectivos de participación entre la población migrante, así como de intercambio cultural y de construcción, para garantizar el derecho a la ciudadanía. Nuevas formas de ciudadanía por parte de todas las personas que conviven en las Illes Balears.

Reforzar los equipos de orientación educativa para garantizar

la igualdad y la inclusión social en la educación, poniendo especial énfasis en los equipos de profesores de audición y lenguaje, de educación compensatoria, y en los educadores sociales y especialistas en diversidad.

Formar al personal docente en derechos humanos, para hacer de la inclusión educativa una realidad.

Identificar y erradicar las diversas formas de guetización. Hacen falta acciones decididas para posibilitar la integración de grupos minoritarios en el contexto escolar entre población inmigrante y las personas de etnia gitana.

Garantizar la protección efectiva de las personas menores de edad migrantes sin referentes familiares no acompañados. Desarrollar toda la normativa y los protocolos necesarios para su máximo cuidado, y su estructuración en la sociedad de acogida.

Elaborar y estructurar una Red de acogida Integral que atienda a las víctimas del tráfico de seres humanos y trata de personas.

110. | Crear un Observatorio de los derechos Humanos independiente:

Instaremos, denunciaremos, incentivaremos y trabajaremos para que el Gobierno Central o el de la Comunidad Autónoma eliminen el certificado de «esfuerzo de integración», por el cierre de los CIE's y para la agilización de las convalidaciones de las titulaciones académicas.

Las escuelas, los institutos, los barrios, los centros de salud, las oficinas de ocupación tienen que ser un lugar de referencia para analizar e identificar las necesidades de los colectivos, para desarrollar y aplicar las políticas más adecuadas hacia la integración social y laboral.

Incorporaremos la mediación social intercultural, y la perspectiva de género y de la diversidad, como metodología y herramienta de trabajo.

Exigiremos al Estado Español el cumplimiento de todos los acuerdos referidos al asilo y a las personas refugiadas.

111. | Desarrollaremos y ampliaremos los planes de retorno de las Illes Balears. Hasta ahora se ha trabajado sobre el retorno de

los jóvenes, y queremos ampliarlo a todas aquellas personas que tuvieron que abandonar las Illes Balears a causa de la situación de precariedad que se vivía en el ámbito laboral y social.

EDUCACIÓN PÚBLICA, INCLUSIVA, SALUDABLE, SOCIAL Y DE CALIDAD

Escuela pública 0 a 3 con plazas suficientes para todos los niños y niñas.

Implementaremos de manera gradual los libros de texto gratuitos en la educación pública obligatoria.

Trabajaremos para la implementación de las matrículas universitarias gratuitas a la UIB.

Escuela inclusiva que fomente la integración del alumnado dentro de la escuela atendiendo a sus características individuales.

Escuela saludable, es decir, una escuela segura física y mentalmente, para toda la comunidad educativa.

Implantaremos la coeducación en todas las etapas formativas.

Queremos una escuela viva, social, pública, feminista, inclusiva y saludable, que afronte de manera crítica y constructiva los retos de una educación de calidad. En estos últimos años hemos visto cómo se ha atacado el modelo de escuela pública desde muchos sectores, intentando desprestigiar sus resultados y su profesorado, y favoreciendo un modelo de escuela privado y mayoritariamente religioso. Es necesario defender una educación pública, laica, equitativa, gratuita en todas sus etapas y en catalán, que empodere nuevamente el profesorado, donde participen plenamente las familias y se fomente la inclusividad como herramienta para atender la diversidad, la cual tiene como objetivo el desarrollo integral de los alumnos de acuerdo con sus potencialidades, es decir, sus capacidades educativas en cada una de las etapas educativas, con el objetivo de crear personas sociales, críticas y plenamente democráticas. Una educación basada en la construcción de la igualdad

y el respeto a los derechos humanos, que enseñe a rechazar el sexismo, el acoso y la violencia machista.

Nos comprometemos en una educación pública, feminista, inclusiva, saludable, social y de calidad mediante las siguientes actuaciones:

- 112. | Aumento de la escuela pública de calidad en todas las etapas educativas, desde 0-3 hasta la educación de adultos que tenga en cuenta el bienestar físico y psíquico de toda la comunidad educativa. Nos comprometemos a aumentar la oferta pública en todas las etapas educativas y en especial la de 0-3, a construir nuevos centros educativos y que estos tengan unas infraestructuras seguras y de calidad, que miren por el bienestar físico y psíquico de toda la comunidad educativa.
- 113. | Fomento de la escuela inclusiva en contraposición a la escuela segregadora. Nos comprometemos a bajar la media de alumnado segregado y dotar de todas las ayudas que necesiten a los centros que tienen una mayor población NESE , ya sean profesionales (orientadores, PTSC o educadores sociales) como económicas, y sobre todo ayudarlos por causas sobrevenidas.
- 114. | Disminuir los barracones de los centros educativos públicos. Nos comprometemos a disminuir los barracones de nuestros centros públicos a partir de la construcción/creación de nuevos centros en todas las etapas educativas y en aquellos centros que por causas sobrevenidas necesiten aumentar las aulas, se dotarán aulas prefabricadas con todas las garantías de calidad y teniendo en cuenta la normativa vigente.
- 115. | Disminución de las ratios. La calidad educativa tiene que venir de una disminución de ratios. Nos comprometemos a disminuir la ratio por aula y asegurar que todos los alumnos puedan seguir el proceso educativo con la calidad, espacio y dedicación que necesitan.
- 116. | Bajas por dolencia común o accidente remuneradas con el 100% del sueldo. Nos comprometemos a que las bajas por dolencia común o accidente se remuneren con el 100% del sueldo indistintamente del periodo de baja, siempre que haya un justificante médico.
- 117. | Un orientador por cada 250 alumnos siguiendo las recomendaciones de la UNESCO. Tenemos unas ratios que cuadruplican

can las recomendaciones de organismos internacionales. Nos comprometemos a reducir la ratio/orientador hasta llegar a las recomendaciones de la UNESCO.

- 118.** Aumentar la plantilla de profesores técnicos de servicios a la comunidad. Junto con los orientadores, los profesores técnicos de servicios a la comunidad permiten la inclusión del alumnado NESE por condiciones personales/historial escolar o incorporación tardía. A pesar de la importancia de su trabajo, tienen unas ratios peores que la de los orientadores. Nos comprometemos a bajar las ratios de alumnas por PTSC.
- 119.** Aumento de las becas NESE y NEE. La inclusividad depende también de la reeducación que pueden recibir los alumnos NEE y NESE dentro y fuera del aula, mediante organizaciones externas. Muchas veces esta reeducación queda a medias por la falta de recursos. Nos comprometemos a aumentar las becas NEE y NESE.
- 120.** Fomentaremos una escuela social. Muchos de nuestros centros son escuelas poco flexibles, fuertemente jerarquizadas, burocráticas, donde se fomenta la cultura individualista. Nos comprometemos a desarrollar una escuela social, es decir, una escuela crítica consigo misma, flexible, no burocrática, igualitaria, que busca la armonía entre los docentes, ya que todos aportan su granito de arena, su dedicación, para conseguir que sus alumnos sean personas libres que puedan cambiar un mundo cada vez más insostenible.
- 121.** Pacto de estabilidad para los funcionarios interinos. La calidad educativa viene determinada también por la estabilidad del profesorado que puede emprender proyectos para mejorar los procesos de enseñanza/aprendizaje de sus alumnos, debido a que tiene una estabilidad laboral y sabe que no tendrá que cambiar año tras año de centro. Nos comprometemos a fomentar un pacto de estabilidad de 4 años para el profesorado interino.
- 122.** La familia como fundamento de la escuela pública. La actividad educativa necesita de las familias como uno de los fundamentos principales que incidirán en el proceso de enseñanza/aprendizaje de los alumnos. Las madres y padres de los alumnos deben tener el derecho de poder interactuar con la escuela de forma flexible y con recursos suficientes. Nos comprometemos a fomentar y aumentar la relación entre madres y padres, AMPAS y la escuela.

- 123.** Nos comprometemos a empoderar al profesorado, dotarlo de autoridad a nivel legal, respetar y fomentar su importancia dentro de nuestra sociedad y protegerlo de las amenazas que, día a día, se pueden dar en los centros educativos.
- 124.** Fomento de la formación permanente del profesorado y reciclaje de las directivas. La formación del profesorado y el reciclaje de las directivas son factores esenciales para fomentar y mantener una escuela de calidad. Nos comprometemos a fomentar la formación permanente del profesorado, a fortalecer la relación con aquellas entidades sociales que están habilitadas para desarrollar cursos de formación permanente del profesorado, a formar nuevas directivas en base a proyectos inclusivos y reciclar y no permitir que las directivas se enquisten en los centros educativos.
- 125.** Fomento de los equipos de apoyo a todas las etapas educativas. Los Equipos de Atención Temprana, los Equipos de Alteración del Comportamiento y los Equipos de Orientación Educativa y Psicopedagógica, los cuales trabajan con los orientadores y PTSC son la clave para poder desarrollar una buena orientación de calidad. Nos comprometemos a mantenerlos y aumentarlos.
- 126.** Escuela saludable. Desarrollaremos los planes de prevención de los riesgos laborales en educación y en especial los riesgos psicosociales. Para tener una escuela saludable, es decir, segura física y mentalmente, y evitar problemas de estrés, ansiedad, depresión, burnout o mobbing, así como para fomentar la perspectiva de género, nos comprometemos a crear un equipo de valoración de las problemáticas psicosociales más importantes que afectan al profesorado y minimizar las incidencias según la Ley de Prevención de Riesgos Laborales, Seguridad y Salud.
- 127.** Fortalecimiento de las becas para Formación Profesional, estudios superiores y escuela de adultos. Nos comprometemos a fortalecer y aumentar las becas para que nuestros alumnos que quieran desarrollar una formación profesional, estudios superiores o escuela de adultos tengan las ayudas necesarias para poder desarrollarlas con igualdad de oportunidades que el resto de alumnos, indistintamente de su clase social o económica.
- 128.** Fomento de la autonomía de centros. La escuela no es el lugar donde se enseña sino el lugar donde los alumnos aprenden.

den. Nos comprometemos a que los centros puedan elegir una materia curricular (asignatura) en base a sus necesidades (sociales, culturales, lingüísticas) dependiendo de la zona, con el objetivo de fomentar la inclusividad y desarrollar personas sociales y democráticas.

- 129.** Bajas por dolencia común o accidente remuneradas con el 100% del sueldo. Actualmente las bajas por dolencia o accidente que no supongan una baja médica, suponen una injusticia muy grande para los docentes, puesto que provocan que el profesorado vaya a trabajar enfermo por miedo a que le quiten el 50% del sueldo el segundo y tercer día de baja y un 25% el cuarto. Nos comprometemos a que las bajas por dolencia común o accidente se remuneren con el 100% del sueldo indistintamente del periodo de baja, siempre y cuando haya un justificante médico.
- 130.** Sustituciones inmediatas del profesorado de baja. Nos comprometemos a que las sustituciones de profesorado de baja sean inmediatas y no se haga esperar al centro 15 días.
- 131.** Formación en igualdad al profesorado de todas las etapas educativas. Pondremos en marcha Planes de Igualdad en los centros y fomentaremos la creación de la figura de agente de igualdad.

SANIDAD

Para mejorar la atención que se da en los centros de salud, y a instancia de las reivindicaciones de los profesionales, aumentaremos el tiempo de consulta de cada paciente a atención primaria de los 7 minutos actuales a 9 de media.

Incorporaremos el servicio de alergología a la sanidad pública.

Aumentaremos los servicios de salud mental, especialmente en atención a niños y jóvenes, especialmente en la lucha contra la ludopatía.

Mejoraremos el acceso en transporte público a los centros sanitarios.

Aumentaremos el número de enfermeras a la sanidad pública hasta lograr la media española.

Actualizaremos el listado de vacunas infantiles gratuitas incluyendo todas aquellas que son recomendables.

Impulsaremos medidas para hacer más agradable la estancia hospitalaria, como por ejemplo la gratuidad del servicio de televisión en los hospitales públicos.

El sistema sanitario de Baleares sufrió fuertes recortes en el mandato del PP, con el intento incluso de cerrar dos hospitales: el General de Palma y el Joan March. La Atención Primaria también sufrió fuertes recortes, tanto en personal como en el horario de funcionamiento de los centros de salud. Esta legislatura, y gracias en parte al impulso de Podemos, se han aumentado las plantillas y reabierto los centros de salud por la tarde. Aun así, las listas de espera son excesivas. La desigualdad de género es un determinante de la salud establecido por la OMS, por el que es imprescindible integrar la perspectiva de género en todas las políticas sanitarias. Por este motivo, planteamos una batería de medidas orientada a una adecuada dotación de personal y a la provisión de cuidados de calidad que la población de Baleares merece.

En cuanto a atención primaria, nos comprometemos a:

- 132.** | Aumentar el tiempo destinado a cada paciente de los 7 minutos de media actuales a 9 para poder atender a los y las pacientes con sus familias como merecen.
- 133.** | Aumentar el número de pediatras en los centros de salud para ofrecer una atención de calidad a la población infantil y juvenil de nuestras islas.
- 134.** | Impulsar la fisioterapia a nivel comunitario.
- 135.** | Mejorar la coordinación con los hospitales, especialmente en la atención a personas ancianas y pacientes crónicos. A tal efecto, impulsaremos las enfermeras gestoras de casos.
- 136.** | Mantener la actual financiación de métodos anticonceptivos seguros y eficaces, y de manera especial, los reversibles de larga duración (DIU e implantes subdérmicos).

- 137. | Garantizar la cobertura de la interrupción voluntaria del embarazo en la red de hospitales públicos.
- 138. | Implementar de manera rápida la profilaxis preexposición del VIH en centros comunitarios con atención integral médica y psicosocial.
- 139. | Hacer obras de mejora en los centros de salud que han quedado obsoletos para hacerlos más accesibles. También hay que hacer inversiones para mejorar la sostenibilidad energética de estas infraestructuras.
- 140. | Aumentar el número de PACs y facilitar el acceso a los mismos a la población de municipios colindantes.
- 141. | Garantizar que en los centros de salud se pueda llegar adecuadamente en transporte público desde todos los barrios que atienden.
- 142. | Que los y las pacientes reciban cita con su médico/médica o enfermero/enfermera en un máximo de 48 horas desde que la soliciten.

En cuanto a la atención hospitalaria, nos comprometemos a:

- 143. | Disminuir las listas de espera por intervenciones quirúrgicas.
- 144. | Acortar el tiempo de espera para conseguir consultas de especialistas.
- 145. | Agilizar los plazos para la realización de pruebas diagnósticas y procedimientos.
- 146. | Evitar los colapsos de los servicios de atención de urgencias de nuestros hospitales.
- 147. | Mejorar las infraestructuras existentes y ampliar los servicios disponibles según las necesidades y evolución de nuestras islas.
- 148. | Financiar e implementar atención psicológica a las mujeres que lo requieran después de procesos de aborto o de muerte perinatal.
- 149. | Incorporar el servicio de alergología a la sanidad pública.

- 150. | Impulsar la presencia de nutricionistas e incrementar la dotación de personal técnico-sanitario y celadores en los centros sanitarios y sociosanitarios.
- 151. | Llevar a cabo las obras de mejora en Son Dureta, Verge del Toro y Can Misses, garantizando que los servicios que tengan sean de gestión 100% pública.

En cuanto a la gestión pública y la transparencia, nos comprometemos a:

- 152. | Hacer una gestión pública de la atención sanitaria, con el compromiso de no ampliar la externalización y la privatización de servicios que existen actualmente y valorar la conveniencia y la factibilidad de la reversión de los servicios externalizados.
- 153. | Dar transparencia a la información sobre las empresas adjudicatarias de servicios externalizados, con la justificación de esta externalización y el detalle de la cuantía de las partidas que se destinan.
- 154. | Publicación mensual de las listas de espera para primeras visitas, revisiones, pruebas diagnósticas e intervenciones quirúrgicas de todas las instituciones hospitalarias públicas, desglosadas por especialidad, hospital, servicio y procedimiento.
- 155. | Adquirir un compromiso de transparencia en la atención y la gestión de los servicios externalizados de atención sociosanitaria, salud mental y residencias de ancianos.
- 156. | Recuperar o implantar la participación real de la población y de las personas profesionales mediante los consejos de salud (u otras estructuras equivalentes) que prevé la Ley General de Sanidad de 1986.
- 157. | Potenciar una gestión responsable de medicamentos y de tecnología, que refuerce la capacidad de negociación y los sistemas corporativos de compras del Servicio de Salud.
- 158. | Poner en marcha un sistema de transparencia y de rendición de cuentas que permita seguir al pormenor el gasto farmacéutico de los hospitales y de las recetas.
- 159. | Potenciar las comisiones y las estructuras técnicas del Servicio de Salud responsables de la evaluación, selección y posi-

cionamiento terapéutico del medicamento y de la tecnología.

- 160.** | Desarrollar la transparencia, visibilidad y difusión de estos elementos a los profesionales sanitarios y a la ciudadanía.
- 161.** | Implantar sistemas de seguimiento de las prescripciones de medicamentos y de productos tecnológicos para ajustarlos a las recomendaciones y guías clínicas elaboradas con criterios científicos, de eficiencia y coste-oportunidad, independientes de los intereses promocionales.
- 162.** | Aprobar un programa de participación activa de la Comunidad Balear en organismos estatales vinculados a la regulación y asignación de precios de los medicamentos.

En cuanto al sistema de salud, nos comprometemos a:

- 163.** | Consolidar en Baleares la derogación del Real Decreto 16/2012 y establecer normativas autonómicas para eliminar posibles barreras como la exigencia de empadronamiento.
- 164.** | Proporcionar una atención sanitaria universal, de calidad y gratuita para todas las personas que habiten de manera estable a la Comunidad Autónoma, incluyendo las que han llegado por un proceso de reagrupamiento familiar.
- 165.** | Ampliar el servicio de salud bucodental de forma que incluya los empastes, limpiezas, endodoncias, ortodoncias, prótesis y férulas.
- 166.** | Aumentar los servicios de salud mental, especialmente en la atención infantil y juvenil. La ludopatía es un problema que crece con fuerza y hay que hacerle frente contundentemente. Es imprescindible también aumentar la dotación de profesionales de psicología clínica en la atención especializada hospitalaria y no hospitalaria.
- 167.** | Crear un Observatorio de la Desigualdad que documente su impacto en la salud de la Comunidad y promueva políticas para corregirlas.
- 168.** | Desagregar en el Servicio de Salud las dolencias por género, puesto que la investigación, el diagnóstico y el tratamiento de estas dolencias son diferentes en hombres y en mujeres.
- 169.** | Mantener la anulación del copago de medicamentos a los y

las pensionistas, y programar la anulación del copago farmacéutico a personas no pensionistas, trabajadoras o no, en situación contrastada de pobreza.

- 170.** Aprobar una normativa autonómica, similar a la que hay en otras CCAA, sobre el detalle de conflictos de intereses, para todos los profesionales implicados en decisiones que afecten el gasto sanitario en medicamentos o en tecnología: componentes de comisiones clínicas o de compras, directivos sanitarios, jefes de servicio, etc.
- 171.** Garantizar la formación de los equipos profesionales del sistema de salud mediante las capacidades y los recursos del mismo sistema, y alejarla de la financiación o de la intervención interesada de la industria farmacéutica.
- 172.** Aprobar una normativa sobre el acceso y las intervenciones de los comerciales de la industria farmacéutica en los centros asistenciales del Servicio de Salud.
- 173.** Incorporar la sanidad penitenciaria al Servicio de Salud de las Islas Baleares.
- 174.** Elaborar una Ley de prevención de la obesidad y sedentarismo que incluya un impuesto en la comercialización de bebidas azucaradas similar al ya existente en otros países y comunidades autónomas.
- 175.** Mejoraremos el acceso en transporte público en los centros sanitarios. Hay que garantizar transporte público a los mismos también en horario por la tarde y noche.
- 176.** Incorporaremos más enfermeras a la sanidad pública pasando de 5,5 cada mil habitantes hasta llegar a la media autonómica de 8,8 para garantizar una sanidad pública de calidad en nuestras islas.
- 177.** Impulsaremos la autonomía de los y las pacientes en la toma de decisiones sobre el final de la vida.
- 178.** Aseguraremos el acceso a la reproducción asistida de mujeres que lo requieran. Transparencia del registro de donación de óvulos y técnicas de reproducción asistida.
- 179.** Rechazamos la llamada maternidad subrogada, que no es sino alquiler de vientres de mujeres en necesidad o vulnera-

| bilidad.

- 180.** | A acabar con la violencia obstétrica, reducción de cesáreas, partos inducidos.
- 181.** | Ofrecer formación e investigación en salud con perspectiva de género y obligatoria en prevención y atención a la violencia de género.

VIVIENDA

El objetivo será defender que el Govern gestione, como mínimo, 6.000 viviendas sociales al final de la legislatura.

Aumentaremos la capacidad de inspección sobre el alquiler turístico ilegal, para que el servicio tenga auténtica capacidad de detectar las infracciones. Conseguiremos así que las viviendas salgan al mercado de alquiler residencial. Proponemos también la condonación de una parte de la multa si la vivienda sale al mercado residencial.

Nos comprometemos a aplicar la ley de vivienda que se ha aprobado esta legislatura gracias al trabajo de Podemos y que supone un auténtico cambio, por primera vez en nuestra comunidad, en política de vivienda.

Estableceremos la obligación de que los promotores privados destinen un 30% de las viviendas que construyan a vivienda asequible.

La crisis económica, la turistización y sus consecuencias hacen patente la necesidad de intensificar esfuerzos en nuevas líneas de actuación en lo que al derecho a la vivienda se refiere. El estallido de la burbuja inmobiliaria, la precariedad laboral, el alto precio de los alquileres y los graves efectos que están produciendo sobre la población hace que haya la necesidad urgente de incorporar, como línea estratégica prioritaria para Podemos y el próximo Govern que se constituya, la atención a la población que carece de vivienda, y también a las personas que se encuentran en riesgo de perder este bien de primera necesidad.

La delicada situación que atraviesa una parte importante de la sociedad, junto con otros factores como el crecimiento desmesurado del precio de los alquileres, consecuencia directa de la especulación inmobiliaria, la presión que el turismo ejerce sobre el precio de la vivienda como consecuencia de su comercialización como estancias turísticas, la carencia de la ampliación del parque público de viviendas y la disminución de los ingresos de las familias han provocado la llamada «situación de emergencia habitacional», por la cual muchas personas y familias que disfrutaban de una vivienda han dejado de tenerla.

El contenido de la Ley de Vivienda de las Islas Baleares, aprobada en esta legislatura, ha sido propuesto por la sociedad civil organizada e incorporado a la ley por Podemos. Esta ley proporciona las bases legales para desmercantilizar el derecho a la vivienda en Baleares y hacer que sea un derecho reclamable ante los juzgados en casos de vulnerabilidad habitacional si el Govern no cumple su obligación de dar alternativa habitacional o ayuda económica para que las familias puedan tener techo.

El próximo Govern se tiene que comprometer con el derecho a la vivienda, tiene que hacerlo efectivo aplicando las diferentes medidas legales desde todos los puntos de vista posibles, para racionalizar el mercado de la vivienda y que el acceso a una vivienda sea asequible y adecuado.

Nos comprometemos a:

- 182.** Fomentar otras formas de tenencia de viviendas diferentes a la compra. El título habilitante de tenencia de una vivienda no tiene que ser necesariamente el de compra, porque este modelo de endeudamiento hipotecario de las familias es el que nos ha llevado hasta la crisis económica y precariedad que sufrimos.
- 183.** Fomento de la formación de cooperativas en cesión de uso. Cooperativas con las que se puede usar una vivienda desde 75 a 99 años por un precio asequible.
- 184.** Cesión del derecho de superficie de suelo público y cesión del suelo, si corresponde, a las cooperativas en cesión de uso para que puedan llevar a cabo la construcción de sus viviendas.
- 185.** Desarrollar el reglamento para hacer efectivo el derecho subjetivo a la vivienda. Esto quiere decir que en caso de que la

- Administración no dé solución habitacional o ayuda económica para vivienda teniendo derecho a percibirlo, se podrá demandar judicialmente a esta para que cumpla con su obligación.
- 186.** Desarrollo efectivo con dotación de recursos económicos y personal, de la Oficina de vivienda vacía creada en la Ley de Vivienda. Su función principal será la detección y captación de viviendas vacías para alquilarlas por parte de la Administración y ponerlas a disposición de las familias en modalidad de alquiler social.
- 187.** Actuaciones sobre viviendas vacías de grandes tenedores para que sean cedidas a la Administración para ponerlas en alquiler social. Actuaciones sobre viviendas de pequeños tenedores que sean susceptibles de contratarse por larga duración a cambio de su rehabilitación.
- 188.** En las islas donde no se disponga de suelo público cedido para la construcción de viviendas públicas o haya un número escaso de pisos vacíos de grandes tenedores, se fomentará tanto la compra de suelo como de viviendas.
- 189.** Adaptación de la Ley de Vivienda para posibilitar el derecho de la Administración del Govern de las Islas Baleares al tanteo y retracto, en el caso de transmisiones de las viviendas adquiridas en un proceso de ejecución hipotecaria, o mediante la compensación o el pago de la deuda con garantía hipotecaria, o las transmisiones de grandes tenedores de vivienda, siempre situados en áreas con emergencia habitacional.
- 190.** La vivienda tiene que cumplir su principal función: ser habitada por unidades de convivencia y no servir como mercancía de especulación tanto al mercado inmobiliario como al turístico.
- 191.** Establecer un precio de referencia o razonable de alquiler por zonas a las distintas islas.
- 192.** Implantación del estándar de edificio de consumo casi nulo (nearly Zero- energybuilding o nZeb) en el plazo más breve posible y siempre dentro de las directrices europeas (estrategia 20/20/20). Todas las viviendas del parque público serán ejemplo de eficiencia energética, y se situarán por encima de la media en aislamiento y ahorro (consumo de energía y agua), así como en el uso de las energías renovables.

- 193.** | Buscar las fórmulas de financiación para la reconversión de los bloques y casas existentes en verdaderas nZeb, a través de sistemas pasivos (aislamiento adecuado, protección solar, doble acristalamiento, etc.).
- 194.** | Fomento del uso de cubiertas vegetales, aljibes de aguas pluviales y sistemas de depuración de aguas domésticas, lo cual redundará en un mejor servicio de las redes de recogida, así como en la reducción del consumo de agua de la red.
- 195.** | Promoción del autoconsumo energético doméstico (placas solares en tejados y fachadas) y del balance neto a la red como forma de gestión y producción de la energía en malla y no centralizada, y como forma de socializar la energía y obtener cierto grado de independencia respecto a las grandes compañías energéticas.

IGUALDAD Y LUCHA CONTRA LAS VIOLENCIAS MACHISTAS

Apostamos por feminizar la política, que significa que cada medida, protocolo, y acción llevada a cabo por la administración pública tiene que tener un impacto de género, asegurando que la perspectiva de género esté presente. Es fundamental para que haya un cambio social real para todas y todos. Aseguraremos la transversalización de estas medidas de género.

Durante el programa hemos hecho propuestas de medidas transversales feministas, pero también consideramos necesarias medidas específicas para feminizar las instituciones y las políticas.

Feminizar significa que cada medida, protocolo y acción llevada por las entidades públicas tiene que ser feminista. Es un paso adelante y una cuestión de justicia el que haya mujeres en todos los niveles de representación y en todas las áreas, pero esto no asegura transformación. Además de feminizar, hay que asegurar que se llevan adelante medidas feministas que son las que pueden provocar la transformación social.

Prevención, actuación y reparación: tenemos que trabajar en

estos aspectos. Prevención para crear cortafuegos y aislar comportamientos y mensajes machistas. Asegurar una atención integral y de calidad, reparar a las víctimas empezando por reconocer la violencia machista como cuestión de Estado.

Nos comprometemos a:

- 196.** | Crear la Conselleria de Feminismos, con rango de Vicepresidencia (como en el gobierno estatal). Su función tiene que ser coordinar todas las instituciones para que trabajen temas de igualdad.
- 197.** | Desplegar la ley de igualdad de oportunidades entre hombres y mujeres autonómica con dotación presupuestaria. Desarrollar la ley con los reglamentos necesarios para su óptima aplicación en todo el territorio balear.
- 198.** | Establecer la obligatoriedad de la paridad, entendida como principio de mínimos, para la presencia de mujeres en todos los niveles de representación institucional, consejos de administración, sectoriales y consultivos, así como en todos los órganos de dirección que dependan directamente de la Administración pública.
- 199.** | Asignar el 5% del total del presupuesto autonómico para políticas feministas de manera transversal en todos los programas e inversiones, en el desarrollo efectivo de la Ley de Igualdad.
- 200.** | Planes de igualdad continuados con objetivos concretos y evaluación transparente y participativa tanto en las instituciones como en el ámbito privado y con medidas de seguimiento de los mismos.
- 201.** | Incorporación de las indicaciones y recomendaciones de la guía de buenas prácticas comunicativas en la elaboración y difusión de noticias en los medios de comunicación, especialmente en los públicos.
- 202.** | Garantizar la participación y visibilización de las mujeres en todos los procesos relativos a las cuestiones de género, así como en aquellos espacios institucionales donde reivindicamos la paridad.
- 203.** | Se eliminará toda publicidad sexista de las publicaciones, apoyos y canales de la administración pública balear, además

de animar a anunciantes a utilizar otras formas de publicidad no lesivas a la imagen y dignidad de las mujeres.

- 204.** Llevar a cabo medidas que favorezcan la corresponsabilidad doméstica y el reconocimiento del trabajo reproductivo, visibilizando así el trabajo en el ámbito de los cuidados y reproducción de la vida.
- 205.** Realizar un plan integral de prevención, atención y erradicación de la violencia de género, coordinado por la Conselleria de Feminismos y con la participación de todas las consellerias, corporaciones locales y el Movimiento Feminista, que incluya el aumento y mejora de la red de equipaciones y programas destinados a la protección e integración de las mujeres víctimas de violencia machista y de sus hijos e hijas.
- 206.** Pacto de Estado. Garantizar un instrumento para el seguimiento y la evaluación de la implementación y del impacto de este pacto.
- 207.** Campaña continuada de sensibilización sobre las diferentes violencias machistas. Porque no solo se da en el ámbito de la pareja y ex-pareja, y que las afectadas sepan que pueden acudir a estos servicios. También campañas específicas por edad, incluyendo jóvenes, mayores y específicamente, dirigidas a hombres jóvenes.
- 208.** Extender por todo el territorio las tablas de coordinación compuestas por todos los agentes sociales que intervienen en la vida comunitaria: centros educativos, sanitarios, policía, centros sociales y servicios sociales.
- 209.** Impulsar estudios e investigaciones sobre las diferentes formas de violencia machista.
- 210.** Diseñar protocolos específicos -e incorporar medidas especializadas en los que ya existen- para la atención de mujeres de colectivos más vulnerables, como mujeres mayores, con capacidades diversas, migrantes, gitanas, etc., así como políticas específicas de igualdad de oportunidades. Trabajaremos por su integración y visibilización en las estructuras de participación ciudadana de las administraciones.
- 211.** Dotar de recursos humanos, materiales y económicos suficientes los Servicios de Información y asesoramiento de violencias machistas por todo el territorio, acercándolos a la

- | población.
- 212.** | Contar con personal especializado en violencias machistas y con experiencia de trabajo.
  - 213.** | Formar suficientemente a los y las profesionales de servicios de atención a la ciudadanía como Servicios Sociales, centros educativos y sanitarios, fuerzas de seguridad, etc., de tal manera que puedan detectar e intervenir con mujeres víctimas de la mejor manera posible.
  - 214.** | Implantación de medidas destinadas a fomentar programas de intervención psicosocial con hombres maltratadores desde la perspectiva de género, sin afectar esto al presupuesto de políticas de igualdad.
  - 215.** | Atención especializada a hombres en riesgo de ser maltratadores, con presupuesto de Servicios Sociales.
  - 216.** | Apoyar a la creación de consejos y comisiones locales de igualdad a los ayuntamientos, y facilitar los desplazamientos de las mujeres víctimas para acudir a los servicios especializados.
  - 217.** | Asegurar el tratamiento específico a víctimas de violencias machistas con diversidad funcional.
  - 218.** | Permitir el acceso y estancia de animales de compañía en los casales de acogida de víctimas de violencia machista, puesto que en muchas ocasiones estos animales son objeto de agresiones por parte del maltratador para ejercer violencia indirecta sobre la víctima.
  - 219.** | Asegurar un parque de viviendas públicas para mujeres víctimas que lo necesiten.
  - 220.** | Reconocer a las víctimas de violencia machista los derechos que tienen las víctimas de terrorismo.
  - 221.** | Reducir al mínimo tiempo necesario el proceso de víctima a superviviente.
  - 222.** | Servicio integral: de asistencia jurídica, laboral, psicológica y formativa, para posibilitar que inicien una nueva vida libre de violencia.

- 223.** Mejorar el diagnóstico en programas de prevención de mutilación genital, obviando la nacionalidad y poniendo el foco en las etnias practicantes. Crear una red de mediadores interculturales.
- 224.** Poner en el centro la libertad sexual de las mujeres como derecho fundamental y humano que tiene que garantizarlas. A favor de la libertad sexual, contra las agresiones sexistas y sexuales.
- 225.** Mantener la oposición rotunda a la gestación subrogada, gestación “por sustitución” o “vientres de alquiler”, por lo cual se trabajará para garantizar su prohibición en nivel estatal y para que se impulsen políticas que garanticen la no mercantilización del cuerpo de las mujeres. El deseo de paternidad o maternidad no es un derecho y nunca puede sustituir o violar los derechos que asisten a las mujeres.
- 226.** Elaborar y garantizar políticas de protección integral y reparación para las mujeres en situación de prostitución y sus familias. Atención económica, jurídica, social y sanitaria especializada (tanto física como psicológica), así como la puesta en marcha de un Plan integral contra la trata y explotación de las mujeres y niños y niñas.
- 227.** Se desarrollará un plan de educación transversal para frenar la demanda de prostitución.
- 228.** Desarrollar programas de inserción laboral y social para que las mujeres puedan dejar de ejercer la prostitución, con un plan de renta básica, evitando que la inserción se produzca en condiciones de vulnerabilidad.

LGTBI

Incluir el PREP como tratamiento preventivo de las infecciones de VIH en la Cartera de Servicios de la Sanidad Pública de las Islas Baleares.

Fomentar la coeducación a través de una plataforma que actúe como una red de distribución de talleres coeducativos en la diversidad sobre la identidad de género u orientación sexual en los centros educativos, parecida a la que ya existe en Menorca.

Incluir la coeducación en todos los ámbitos, con especial atención en el mundo del deporte, para formar sobre la coeducación en la diversidad sexual afectiva.

En Baleares hemos avanzado bastante en derechos del colectivo LGTBI gracias a la Ley autonómica correspondiente, que es líder a nivel nacional. Tampoco nuestras islas se han visto afectadas por el repunte de violencia LGTBI-fóbica que se ha producido en otros territorios del Estado español. Sin embargo, son muchos los aspectos que hay que mejorar todavía para conseguir una igualdad plena.

Hay que recordar que actualmente las competencias en políticas LGTBI están completamente transferidas a los Consells Insulares, por lo cual las propuestas más concretas se harán en los ámbitos de los programas electorales y de gobierno de los diferentes Consells Insulares.

Desde Podemos lucharemos contra cualquier tipo de LGTBI-fobia institucionalizada o no, y emprenderemos las acciones correspondientes para que puedan garantizarse los derechos de este colectivo en cualquier ámbito: la despatologización de las identidades transexuales; la creación de protocolos de educación del profesorado y profesionales de la educación en diversidad afectivo-sexual y de género; la despatologización o la promoción en la ocupación. Facilitaremos la adopción: modificación del artículo 14 de la Constitución para incluir expresamente la prohibición de la discriminación por orientación sexual o identidad de género.

Nos comprometemos a:

- 229.** | Agilizar las adopciones por parte de familias LGTBI.
- 230.** | Mejora de las ayudas para las asociaciones LGTBI en cuanto a locales. Estudiar posibles ubicaciones para ofrecer espacios a muchas asociaciones que carecen de oficinas.
- 231.** | Formación en prevención de situaciones de violencia y discriminación a los agentes de los cuerpos de seguridad
- 232.** | Ley de identidad de género de las Islas Baleares (Trans), que incluirá la violencia de género que se produce contra personas trans que todavía no hayan podido realizar el cambio de sexo legal en el registro.

- 233.** Eliminar unidades especiales patologizantes (a las personas trans hay que visualizarlas con normalidad). El problema está en la falta de formación y comprensión del personal médico, por eso proponemos la creación de un instituto balear pareciendo al IBDona pero dedicado al colectivo LGTBI, con puntos de información y asesoramiento, con varios especialistas de diferentes materias para atender sus necesidades.
- 234.** Elaborar campañas de visibilización de la diversidad familiar como herramienta para erradicar las discriminaciones en el ámbito familiar y social.
- 235.** Potenciar, organizar y apoyar las actividades de socialización y convivencia que organicen los grupos de mujeres lesbianas y bisexuales.
- 236.** Vigilancia, desde la política de atención a las mujeres, de la problemática de las mujeres lesbianas.
- 237.** Promocionaremos desde las instituciones las celebraciones del día Internacional contra la LGTBI-fobia (17 de mayo) y el día Internacional del Orgullo LGTBI (28 de junio), de acuerdo con el protocolo utilizado en celebraciones similares.
- 238.** Adaptación de los formularios, solicitudes y documentos a una perspectiva feminista y sensibilizada con el colectivo. Es decir: incluir el género no binario y CIS en ninguna parte de hombre y mujer, don/doña, paro/madre.
- 239.** Presupuestos participativos con perspectiva de género y sensibilidades con los colectivos LGTBI.

DEPORTES, FUNDAMENTO DE VIDA

Promocionaremos una ciudadanía sana y activa.

Apostaremos por los deportes minoritarios.

Fomentaremos el deporte sin barreras.

Es importante tener incorporados hábitos saludables en el día a día. Por eso apostamos por que los niños y niñas vayan incluyendo estas prácticas saludables desde el principio, ya sea desde la escuela como en actividades extraescolares accesi-

bles para todo el mundo.

Casi se podría considerar deporte minoritario cualquier otro que no sea el fútbol masculino. Por este motivo, queremos impulsar la gran variedad de actividades físicas que se pueden practicar hoy en día. Es decir, apoyar el deporte base.

Es el momento de impulsar a nuestras islas como un destino turístico deportivo en contraposición al turismo de borrachera. Las Islas Baleares tienen un clima y situación privilegiados para convertirse en un punto de referencia nacional e internacional.

Por los motivos mencionados antes, consideramos que el deporte tiene que estar al alcance de todo el mundo. Queremos impulsar medidas que ayuden a disminuir el sexismo imperante en el deporte, puesto que es un sector donde las diferencias son muy palpables, tal y como lo son en los salarios entre mujeres y hombres deportistas profesionales. Pasa lo mismo con la utilización que se hace de la imagen de las mujeres como reclamo en la publicidad o en galas de premios.

Queremos eliminar todas las barreras posibles para que todo el mundo pueda participar del deporte sin barreras e inclusivamente, ya que esto es ganar en salud y en calidad de vida.

Nos comprometemos a:

- 240.** | Garantizar que los centros de Baleares impartan el máximo de educación física que permita la ley estatal, hasta las 3 horas de media europea.
- 241.** | Impulsar jornadas de promoción del deporte en coordinación con los centros escolares, porque el alumnado y sus familias conozcan la totalidad de la oferta deportiva y dónde se lleva a cabo.
- 242.** | Promover que las actividades extraescolares deportivas formen parte de un proyecto docente del centro que pueda estar supervisado por el departamento de educación física, siempre que sea viable.
- 243.** | Promocionar la actividad física y el deporte orientados también a la prevención de afecciones y dolencias causadas por el sedentarismo (diabetes tipo II, hipertensión, depresión) y a reforzar que la actividad física sea una de las primeras opciones que se prescriban para el tratamiento y la curación de

| estas, siempre que sea posible.

- 244.** | Fomentar programas colaborativos entre centros escolares, ayuntamientos, etcétera, con los centros de salud, y a través de equipos multidisciplinares, para la prevención y el tratamiento de lesiones y afecciones relacionadas con la falta de ejercicio físico.
- 245.** | Recuperar el poder de gestión pública y promocionar el deporte balear directamente desde la administración. En todo caso, la transparencia en la gestión y la información al usuario tiene que ser real y efectiva.
- 246.** | Impulsar el deporte como un eje y pilar del turismo en Baleares, para que sirva de referencia en el ámbito estatal e internacional.
- 247.** | Promover la creación de una red de instalaciones deportivas públicas que puedan ser utilizadas por toda la ciudadanía balear en condiciones de igualdad, para evitar las diferencias que existen actualmente en cuanto a su acceso, en función del municipio o isla en que se reside y también del nivel económico familiar.
- 248.** | Exigir que la contratación por parte de las administraciones públicas de personal que administre servicios deportivos o imparta actividades deportivas cumpla con los principios de la regulación profesional de titulaciones oficiales y profesiones del deporte.
- 249.** | Fomentar y promover la investigación, desarrollo e innovación en el campo de las ciencias de la actividad física y el deporte.
- 250.** | Potenciar los programas de financiación de deporte de alto rendimiento, a través de la asistencia técnica a clubes y federaciones deportivas territoriales, para la investigación de financiación privada en el ámbito del deporte reglado y de competición, que contribuya a ampliar el esfuerzo de la financiación pública.
- 251.** | Extender los programas deportivos de apoyo a las entidades deportivas de élite de la comunidad autónoma a aquellos equipos que participan en su máxima categoría en el ámbito autonómico.

- 252. | Crear los programas de tecnificación deportiva que permitan dar continuidad a la formación deportiva al alumnado con formación procedente de las escuelas deportivas municipales.
- 253. | Incrementar la financiación pública a clubes y federaciones.
- 254. | Aumentar la presencia de deporte femenino en la prensa, así como en la radio y en la televisión pública.
- 255. | Acabar con las cláusulas antiembarazo.
- 256. | Incentivar equiparación salarial entre deportistas hombres y mujeres en los clubes deportivos profesionales.
- 257. | Promover y hacer uso de lenguaje e imágenes no sexistas a toda la documentación que se genere tanto en el ámbito público como por parte de federaciones y entidades privadas.
- 258. | Establecer medidas contra la cosificación del cuerpo de la mujer en las entregas de premios en los grandes acontecimientos deportivos.
- 259. | Erradicar cualquier tipo de discriminación laboral, social o salarial por razón de sexo, identificando las barreras que obstaculicen el respeto al principio de igualdad entre las diversas identidades y orientaciones sexuales en el ámbito de la actividad física y el deporte.
- 260. | Fomentar la presencia paritaria, tanto en la estructura política como en la federativa, y en otras entidades de promoción deportiva.
- 261. | Propiciar la inclusión de las personas deportistas profesionales al mercado laboral cuando haya finalizado su vida deportiva profesional. La regulación de las profesiones del deporte y de las titulaciones oficiales propiciará una preparación mejor para nuestros deportistas y contribuirá a las condiciones óptimas de salud y de seguridad en la práctica deportiva.
- 262. | Facilitar el acceso y la promoción de las mujeres en el deporte de competición, favoreciendo su incorporación y reconocimiento deportivo y social en el alto rendimiento y posibilitando la conciliación de su formación académica y su desarrollo personal y profesional.

- 263.** | Impulsar la creación de un programa para la mujer en el deporte con el objetivo de que la gestión y la práctica del deporte responda a los intereses y necesidades de la mujer. Facilitar el desarrollo del ejercicio físico y el deporte femenino y hacer que sea más visible y sin barreras para darle el reconocimiento social que se merece.
- 264.** | Crear programas para la práctica del deporte de minorías.
- 265.** | Apoyar a las federaciones deportivas en la mejora del servicio en cuanto a la optimización del rendimiento deportivo y de los técnicos.
- 266.** | Mejorar los programas deportivos para que incluyan la participación de personas con diversidad funcional.
- 267.** | Crear un nuevo modelo genérico de programas de tecnificación que dependa del nivel de desarrollo del deporte en las Baleares.
- 268.** | Impulsar programas de formación para profesionales del deporte: técnicos, entrenadores, etc.
- 269.** | Crear un programa de mantenimiento de instalaciones. Mantener las instalaciones existentes y gestionarlas adecuadamente.
- 270.** | Impulsar la creación de instalaciones para eventos del deporte de contacto, para el uso de clubes, federaciones o empresas municipales.
- 271.** | Poner en funcionamiento programas de carácter deportivo para la inclusión social y prevención de drogas.
- 272.** | Impulsar proyectos deportivos que provengan de entidades sin ánimo de lucro, federaciones y clubes dirigidos a gente mayor.
- 273.** | Desarrollar un programa de carácter deportivo de inclusión social para el colectivo pro infancia en colaboración con otras entidades.

LA JUVENTUD ES EL PRESENTE

Dotaremos de oportunidades a la juventud: Emancipación juvenil, vivienda y trabajo.

Vivienda y trabajo se dan la mano a la hora de hablar de emancipación juvenil. La situación habitacional de nuestro territorio, unido a los bajos salarios, retrasa cada vez más la emancipación. Hay que llevar a cabo medidas integrales para poderlo solucionar, ya que empieza a ser una emergencia. Muchos jóvenes cualificados han tenido que marcharse al extranjero ya que aquí no encuentran las condiciones adecuadas para iniciar una vida autónoma. El modelo actual económico basado prácticamente en el sector turístico, tan precarizado, provoca que este talento no encuentre salidas. Queremos impulsar medidas que ayuden a que no solo tengamos salidas laborales en el sector turístico, y que vivir en nuestras islas no requiera tantos sacrificios.

Tenemos que considerar la juventud como un grupo poblacional prioritario que jugará un papel estratégico en el futuro desarrollo social y económico. Tiene que ser considerado en términos de colaborador e interlocutor. La estrategia para la juventud se centra en tres ámbitos esenciales: involucrar, conectar y capacitar, por una adolescencia y una juventud sana, feliz y responsable. Nos comprometemos a:

- 274.** | Legislar para fomentar la contratación joven de calidad.
- 275.** | Crear un parque de viviendas públicas accesibles para la juventud
- 276.** | Dotar a la juventud de ayudas para la emancipación.
- 277.** | Crear un plan de recuperación del talento migrado.
- 278.** | Fomentar ayudas para la juventud investigadora para potenciar la industria del I+D+i.
- 279.** | Asegurar espacios de participación de la juventud.
- 280.** | Abrir las escuelas e institutos por la tarde u ofrecer soluciones para acceder a las instalaciones mediante transporte público o rutas seguras.
- 281.** | Potenciar casales juveniles desde donde se trabajarán valo-

res, tiempos de ocio y vida sana además de la prevención del abandono escolar y orientación laboral.

- 282.** Desarrollar acciones positivas y potenciación de las competencias, de forma que se flexibilicen los espacios existentes para que puedan atender las situaciones de riesgo social de la juventud, atendiendo, asimismo, los elementos que configuran los itinerarios de exclusión y/o marginación de los y las jóvenes: inmigrantes y jóvenes con diversidad funcional.
- 283.** Asegurar el acceso en una educación socioemocional y afectivosexual como derecho básico que posibilite una vida plena y libre.
- 284.** Ofrecer actividades de ocio gratuitas (o subvencionadas) para favorecer aprendizajes transversales, disfrutar de entornos saludables y en contacto con la naturaleza o desarrollar habilidades culturales como la música, la danza y todo tipo de expresión artística.
- 285.** Dotar de personalidad jurídica al Consell de la Joventut de les Illes Balears para que pueda desarrollar sus funciones de forma plena.

COOPERACIÓN INTERNACIONAL

La cooperación internacional es una de las herramientas más importantes de las que disponemos para trabajar en reducir las desigualdades y ayudar a desarrollar las áreas menos favorecidas del planeta.

El cambio climático, la contaminación, la explotación económica, los desastres naturales o el mal gobierno provocan que millones de personas vean comprometidos sus derechos humanos y su supervivencia en lugares como Latinoamérica, en grandes extensiones de la África o en Oriente Medio. Persiguiendo los objetivos de la Agenda 2030, nuestra obligación es ser parte de la solución y no del problema, y aportar nuestra capacidad para revertir los efectos del cambio global sobre el territorio. Todo esto con el objetivo de hacer llegar la educación y la sanidad a la gente más desfavorecida para formar en igualdad y en mejoras democráticas allá donde las minorías no son respetadas, o dar ayuda y salvamento a las personas en tránsito, que tratan de llegar a un lugar seguro huyendo del hambre,

la guerra, la persecución o por el simple motivo de querer mejorar la vida de sus hijos.

Como sociedad tenemos que responder, y nuestras instituciones públicas tienen que destinar más recursos a la cooperación, tanto en momentos de emergencia como en proyectos comprometidos con el desarrollo de estas zonas. Se tiene que dar un apoyo decidido a las ONGD en su tarea imprescindible, y se tiene que impulsar un modelo de cooperación basado en el apoderamiento de las comunidades objetivo, huyendo del obsoleto modelo asistencialista.

Nos comprometemos a:

- 286.** | Mejorar las ayudas a las ONGD para impulsar proyectos de desarrollo y cooperación.
- 287.** | Desarrollar campañas de sensibilización dirigidas a la población balear, especialmente en el ámbito educativo, para visibilizar las consecuencias del cambio climático y de la amenaza que supone para la población menos favorecida.
- 288.** | Dentro del ámbito de las competencias autonómicas, tomar las medidas pertinentes para asegurar el cumplimiento del Acuerdo de París 2015.
- 289.** | Desarrollar campañas explicativas de los 17 objetivos de la Agenda 2030, dirigidas a la población balear, especialmente en el ámbito educativo.
- 290.** | Desarrollar también, dentro del ámbito de las competencias autonómicas, las políticas necesarias para cumplir con los 17 objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS) que marca la Agenda 2030 de Naciones Unidas y crear un órgano interdepartamental encargado de su ejecución de forma que las Islas Baleares cumplan con el principio de responsabilidad compartida sobre el cual se fundamenta la Agenda 2030.

HORIZONTE DIGITAL Y NUEVA ECONOMÍA

Estamos viviendo profundas transformaciones como sociedad: la robótica y la automatización de la industria es ya una realidad. Convivimos ya con las nuevas tecnologías, pero no solo

eso: la globalización total de la economía y el mercado, el cambio climático y los retos y problemas que nos supone, requieren soluciones igualmente nuevas e innovadoras. Las administraciones pero se están caracterizando por haberse quedado atrás en esta transformación. No solo tienen que modernizarse y adaptarse a la era digital, sino que tienen que llevar adelante las políticas necesarias y proporcionar las ayudas que hagan falta al tejido empresarial de nuestra comunidad.

Hay que liderar la transformación económica: apostar firmemente por la diversificación de nuestro modelo productivo, para avanzar hacia una economía productiva e innovadora pero también social, solidaria y ecológica. Uno de los objetivos es la digitalización de la industria y de los servicios, apoyar y estar junto al producto local, de las PYMEs y alejarnos de un modelo turístico de “todo incluido” y de “sol y playa”, apostando por la calidad y la sostenibilidad del sector.

UN MODELO PRODUCTIVO SOSTENIBLE Y RESPETUOSO CON LAS PERSONAS Y EL ENTORNO

Año tras año, las Islas Baleares batien récords en materia turística. Aun así, los salarios reales se encuentran por debajo de la media nacional desde hace décadas, la desigualdad se sitúa en uno de los peores niveles del país y la renta per cápita no ha parado de disminuir desde hace 30 años, en relación al conjunto del Estado.

Por lo tanto, queda claro que el crecimiento turístico no puede garantizar, por él mismo, unas condiciones de vida dignas para los ciudadanos y ciudadanas de las Islas Baleares. Es necesario entonces repensar el modelo productivo y avanzar hacia una organización de la economía regional que respete los derechos de las personas, preserve el territorio y sea sostenible en el medio plazo.

Más concretamente, para mejorar la vida de las personas hay que abordar un cambio de modelo productivo que satisfaga, paralelamente, dos objetivos diferentes pero vinculados entre sí: incrementar la productividad y, al mismo tiempo, desplazar el beneficio económico privado para situar las necesidades humanas en el centro del modelo.

Por un lado, tenemos que notar que la mejora de la productividad requiere de la inversión en nuevas tecnologías, conocimiento y digitalización que, en nuestras islas, se encuentra en uno de los niveles más bajos de todo el estado. Pero, a su vez, estos tipos de inversiones sólo son posibles en un clima de cooperación empresarial y bienestar laboral que incentive la formación de los trabajadores y el aprovechamiento de sinergias empresariales en el medio plazo. Es aquí, precisamente, donde los dos objetivos que citábamos al principio -mejorar la productividad y situar el bienestar de las personas al centro del modelo- se convierten en uno solo: transitar hacia un modelo sostenible y respetuoso con el territorio, el medio natural y los seres humanos. La revolución ecológica representa una oportunidad única de perseguir este objetivo.

Una economía productiva e innovadora

Incrementar el gasto público en investigación, desarrollo e innovación hasta equiparlo con la media estatal.

Impulsar la reinversión de los beneficios en actividades de investigación para garantizar que el crecimiento económico vaya acompañado de incrementos de la productividad y, por lo tanto, sea sostenible en el medio plazo.

Simplificar al máximo los trámites con la administración, transformando la administración pública en un gobierno abierto y facilitando el emprendimiento.

Generar puntos de encuentro de empresarios y empresarias y trabajadores y trabajadoras que permitan el diálogo y la cooperación para aprovechar las economías de escala y favorecer los trasvases de conocimiento. Apostaremos, pues, por el desarrollo de clústeres productivos.

En el último periodo de expansión económica (2001-2007) las Islas Baleares fue la comunidad autónoma con la peor evolución de la productividad por ocupado. A pesar del crecimiento económico y la expansión turística, la productividad disminuyó un 1,6%. Después de la crisis, el periodo de crecimiento iniciado en 2014 denota las mismas carencias: la productividad no ha

crecido ni una décima y nos situamos como la tercera comunidad autónoma con los peores niveles de productividad por ocupado. Es el resultado esperable para una de las comunidades autónomas donde se invierte menos en I+D+i de todo el estado.

Para resolver este problema, el incremento de las inversiones en nuevas tecnologías, en investigación y desarrollo y en la digitalización de las empresas tiene que ser un objetivo prioritario de la política económica del futuro Gobierno de las Islas Baleares.

Medidas concretas:

- 291.** | Ayudar a las personas emprendedoras innovadoras mediante el asesoramiento y la mutualización de los recursos existentes en el marco de la política de clústeres ya mencionada.
- 292.** | Desarrollar políticas para garantizar segundas y terceras oportunidades para las personas emprendedoras con pocos recursos.
- 293.** | Apoyar aquellos proyectos que, a pesar de su viabilidad, encuentren dificultades en la obtención de financiación en los mercados.
- 294.** | Establecer mecanismos para que las empresas puedan conocer las ventajas de invertir en R+D+i y las facilidades que propone la administración.
- 295.** | Crear un portal online de investigación donde se centralizarán todas las convocatorias de ayudas y se publicarán y explicarán los resultados para aportar transparencia en el apoyo al emprendimiento.
- 296.** | Exigir la rendición de cuentas a las empresas y entidades que reciban ayudas para la innovación.
- 297.** | Ayudar a aquellas empresas y personas que apuesten por la eficiencia energética como una forma de reducir los costes, incrementar la soberanía energética y mejorar la competitividad balear.
- 298.** | Impulsar la reconversión tecnológica de las empresas colaborando con todas aquellas que decidan invertir en nuevas tecnologías y digitalización.

- 299. | Apoyaremos la creación y crecimiento de empresas en aquellos sectores con importantes efectos de arrastre y/o en los que las Baleares pueden tener ventajas competitivas.
- 300. | Trabajar para mejorar la conciliación laboral y, así, la motivación y productividad de los trabajadores y trabajadoras.
- 301. | Impulsar los ecosistemas de innovación como un entorno favorable a la cooperación, y el aprovechamiento de intangibles colectivos como el conocimiento o la reputación.
- 302. | Colaborar con la Cámara de Comercio, el Círculo de Economía y todas las entidades empresariales con el objetivo de ofrecer servicios de asesoramiento estratégico y acompañamiento a emprendedores y emprendedoras y empresas de las Islas.
- 303. | Mejorar el transporte público para facilitar los contactos empresariales pero también para asegurar un entorno propicio para el emprendimiento y la recepción de talento.
- 304. | Crear un departamento de investigación y desarrollo en el Instituto Balear de la Energía para que lidere el proceso de transición ecológica.
- 305. | Crear de grupos de investigación formados por empresas e investigadores e investigadoras financiados públicamente, con el objetivo de generar conocimiento patentable que puedan aprovechar las empresas baleares a bajo coste.
- 306. | Impulsar las relaciones entre empresas, Universidad y Gobierno para valorizar económicamente el conocimiento generado.
- 307. | Contribuir a la publicación de los resultados de investigaciones en revistas de código abierto, mediante subvención de los costes de la publicación, para facilitar el uso y la difusión, así como visibilizar el conocimiento generado por la comunidad científica balear.

Una economía social, solidaria y cooperativa

Crearemos Comités Estratégicos Sectoriales que constituirán espacios de encuentro para que las em-

presas del sector y el Gobierno puedan dialogar, establecer vínculos y cooperar. Las dificultades y retos de futuro de los diferentes sectores de la economía social, pues, serán afrontadas de forma colaborativa para garantizar que las decisiones económicas responden al interés colectivo.

Las tareas de asesoramiento, apoyo y diálogo con las empresas de la economía social contarán con espacios físicos específicos para la promoción de una economía alternativa, con inspiración en la Red de Ateneos Cooperativos impulsada por la Generalitat de Cataluña.

Apostaremos por una reforma del sistema financiero, teniendo en cuenta la participación pública y haciéndolo garante del desarrollo económico a través del crédito al emprendimiento social local; algo que ya sucede con éxito en los bancos públicos regionales de Alemania y de los Estados Unidos.

Las economías desarrolladas hace años que no consiguen traducir el crecimiento económico en mayor bienestar y satisfacción para sus ciudadanos. La conjunción del desarrollo de la capacidad productiva con el mantenimiento de grandes bolsas de pobreza, malestar social o criminalidad solo es comprensible ante la constatación de que la riqueza material, per se, no es garantía de bienestar humano. Por lo tanto, nuestras sociedades tienen que avanzar hacia un horizonte donde el objetivo de la producción no sea el enriquecimiento personal sino la satisfacción de necesidades colectivas. Esto es el que hacen las empresas de la economía social y solidaria, y lo hacen con éxito a juzgar por los datos.

Así, es interesante destacar que las empresas de la economía social y solidaria muestran unos mayores niveles de bienestar de los trabajadores y trabajadoras y una mayor fidelidad de los consumidores. En nuestras islas, sin ir más lejos, la ocupación indefinida en las empresas de economía social es un 8% superior a la de las empresas convencionales. Además, en 2017 las empresas de la economía social tenían el 92% de la ocupación previa a la crisis, mientras que la media de todas las empresas se situaba al 56%, evidenciando la estabilidad de la ocupación en el sector de la economía social. Y es que, como es ampliamente reconocido, la participación de los trabajadores y trabajadoras en las decisiones empresariales, así como el arraigo al territorio,

pueden ser elementos de competitividad importantes.

Medidas concretas:

- 308.** | Impulsaremos la participación de los trabajadores y trabajadoras en las decisiones empresariales de forma que se facilite la resolución de conflictos, se incremente la motivación y se favorezca la aportación de los conocimientos de los trabajadores y trabajadoras como en los casos de los Fondos de Asalariados suecos o los Consejos de Vigilancia alemanes.
- 309.** | Apoyaremos a las empresas de la economía social y solidaria mediante ayudas económicas pero también con asesoramiento técnico especializado.
- 310.** | Estableceremos, junto con las entidades del sector, un índice de responsabilidad social al que someter a las diferentes empresas, permitiendo un consumo responsable y consciente por parte de los particulares y también de la administración pública.
- 311.** | La administración pública estará obligada a contratar empresas que sobrepasen un determinado valor del índice anterior.
- 312.** | Colaboraremos en la realización de auditorías o balances sociales de las empresas de la economía social y solidaria que permitan constatar y difundir los impactos positivos de la economía social y solidaria enfrente del emprendimiento convencional.
- 313.** | Apostaremos por los Centros de Innovación Ciudadana como una forma de impulsar la creación de conocimiento y la democratización del mismo.
- 314.** | Promoveremos el emprendimiento social entre personas que se encuentren en el paro y en empresas en dificultades.
- 315.** | Impulsaremos la creación de cooperativas de consumo y su contacto con cooperativas de trabajo, con especial énfasis entre la ciudadanía con dificultades económicas.
- 316.** | Impulsaremos redes de distribución públicas que eviten la intermediación disruptiva de grandes cadenas distribuidoras y comercializadoras que encarecen los productos y empobrecen los productores dificultando el desarrollo de la producción local

- 317. | Reactivaremos el Consell de la Economía Social y Cooperativa.
- 318. | Difundiremos las ventajas de la economía social mediante la realización de ferias y campañas de difusión.
- 319. | Trabajaremos para que la educación secundaria y superior fomente el emprendimiento social y aporte los conocimientos técnicos necesarios para su desarrollo.
- 320. | Impulsaremos el trabajo voluntario en áreas en las que el intercambio mercantil no puede resolver los problemas de las personas.
- 321. | Estudiaremos el uso de monedas alternativas que permitan una democratización del sistema financiero y de las formas de consumo actualmente imperantes.

Una economía ecológica

Pondremos en marcha un plan integral para la mejora de la eficiencia energética en edificios públicos, empresas y hogares como una forma de reducir los costes, mejorar la competitividad balear y disminuir la huella ecológica.

Apoyaremos la creación y crecimiento de empresas en el sector de las energías renovables por los importantes efectos de arrastre y las ventajas competitivas de esta industria en nuestras islas.

Limitaremos las posibilidades de negocio inmobiliario para proteger el territorio, evitar las inversiones especulativas y garantizar la sostenibilidad del crecimiento económico.

El cambio climático y el agotamiento de los recursos naturales tienen efectos capitales en la organización económica de las sociedades. Concretamente, el cambio climático hace impracticables muchas ocupaciones tradicionales, cuando no imposibilita la vida entera en las regiones más castigadas por desastres naturales recurrentes. Esto comporta desplazamientos migratorios y la aparición de refugiados climático, como ha advertido la ONU.

Por su lado, el agotamiento de recursos y la acumulación de los residuos suponen un incremento progresivo de los costes de producción y, por lo tanto, un impedimento para el crecimiento económico. No en balde, la OCDE ha calculado que, de no cambiar el modelo productivo actual, las economías desarrolladas perderán la oportunidad de crecer un 4,7% más en los próximos treinta años. Además, se tiene que pensar que, desde un punto de vista desagregado, aquellas regiones menos adaptadas al cambio climático serán también las menos competitivas y, así, perjudicadas en más que las otras. Por lo tanto, es de vital importancia el que el futuro Gobierno de las Islas Baleares se proponga, lo antes posible, la transición hacia una economía ecológicamente sostenible, y que lo haga en el marco de un Nuevo Pacto Verde.

Medidas concretas:

- 322.** | Apoyaremos al autoconsumo eléctrico para democratizar la energía, evitar abusos de las grandes compañías y hacer más sostenible el consumo de electricidad.
- 323.** | Impulsaremos el consumo de alimentos ecológicos y de proximidad como una forma de garantizar la supervivencia del campesinado como elemento de preservación del territorio.
- 324.** | Desarrollaremos un Plan para la Transición Energética que identifique los sectores clave en los que apostar para el cambio de modelo, y que aporte recursos y conocimiento para facilitar el tránsito hacia una economía descarbonizada en las Islas Baleares.
- 325.** | Los Comités Estratégicos Sectoriales mencionados en el apartado anterior trabajarán para que la economía circular y colaborativa sea una realidad y permita el uso compartido de recursos y la reutilización de los mismos. Esto evitará el derroche, incrementará la competitividad y disminuirá el impacto ambiental de la producción.
- 326.** | Adecuaremos las infraestructuras de regadío y consumo de agua para evitar pérdidas innecesarias y mejorar la competitividad de la producción agraria y la calidad de vida de las personas.
- 327.** | Tendremos en cuenta el beneficio social del consumo de recursos naturales y territorio, poniendo especial atención a la

| construcción de piscinas privadas y campos de golf.

Una economía diversificada y sostenible con un turismo productivo.

En el Estado español, las comunidades autónomas que han perdido más peso en la economía nacional son las Islas Baleares, las Islas Canarias y la Comunidad Valenciana. Estas son, también, las comunidades con un mayor peso del turismo en sus economías y, en los casos de las islas, las comunidades con una menor inversión de las empresas en I+D del conjunto del Estado.

A pesar de todo, las Islas Baleares son una de los primeros destinos dentro del primer destino mundial que es España (según el World Economic Forum). Esto obliga en nuestras Islas no tan solo mantener el liderazgo, sino también la ejemplaridad.

Desgraciadamente, la riqueza del turismo en todas sus dimensiones - económica, laboral, social, cultural - se ha estancado en una única dimensión, que es la competitividad feroz con otros destinos que no comparten la misma liga de calidad y atención al visitante que hemos sabido desarrollar y aplicar en 60 años de experiencia turística, y que nos obliga a mantener un mercado laboral precarizado (a pesar de ~15 millones de visitantes contra 1 millón de residentes), ofrecer ofertas irrisorias (a pesar de contar con infraestructuras y servicios públicos universales con una homologación y excelencia europeas) y a una sobre-explotación de los recursos para mantener el crecimiento año tras año (a pesar de la evolución de los destinos pioneros hacia la calidad y no la cantidad). En nuestro Programa presentamos medidas que nos permitirán hacer del turismo una actividad de todas y de todos, una economía más productiva e inclusiva, y una experiencia responsable y satisfactoria para un turismo hiperconectado, cada vez más concienciado e interesado por territorios que respeten su entorno físico y humano.

Medidas concretas:

- 328.** | Nos comprometemos a ser la primera Comunidad Autónoma que someta su Plan Estratégico de Turismo a los Objetivos de Desarrollo Sostenible, especialmente los que recomienda la Organización Mundial del Turismo:

(Objetivo 8) Promover el crecimiento económico sostenido, inclusivo y sostenible, la ocupación plena y productiva y trabajo decente para todo el mundo.

(Objetivo 12) Garantizar modalidades de consumo y producción sostenible.

(Objetivo 14) Conservar y utilizar en forma sostenible los océanos, los mares y los recursos marinos para el desarrollo sostenible.

- 329.** | Modificaremos del Impuesto de Turismo Sostenible (ITS): inversiones solamente dirigidas a proyectos medioambientales y/o de I+D+i; evaluación externa; ponderación por islas, con preferencia de las islas menores por Índice de Presión Humana (IPH).
- 330.** | Elaboraremos un Pacto contra la Precariedad Laboral en el Turismo, en colaboración con patronales, sindicatos y otros agentes económicos.
- 331.** | Impulsaremos una imagen de destino sostenible, accesible, inclusivo y responsable, y una categorización/homologación voluntaria de los establecimientos turístico sostenibles con unos criterios similares a las estrellas hoteleras.
- 332.** | Clusterización de los agentes de la cadena de valor (alojamiento, transporte, intermediación y oferta complementaria) para conseguir un mayor valor añadido y una comercialización del destino más nuestra.
- 333.** | Líneas de I+D+i específicas para el sector, de forma que se pueda generar un círculo virtuoso de valor industria-conocimiento-internacionalización.

FUNCIÓN PÚBLICA

Reduciremos las tasas de interinidad en las administraciones baleares. Adecuar la oferta de ocupación pública a las necesidades reales de las plantillas.

Implantaremos la Administración electrónica. Implantación de un nuevo modelo de gestión administrativa, de relación directa con el ciudadano.

Aumentar la presencia de mujeres en los puestos de confianza y libre designación.

El funcionariado como garante de la actuación independiente de la Administración.

Tenemos que conseguir la estabilidad de las plantillas. En Podemos creemos en la función pública, por lo tanto, se tienen que dotar las plazas que ahora ocupan los interinos e incluirlas en las sucesivas ofertas de ocupación pública, que se tienen que ejecutar con una periodicidad anual hasta reducir la interinidad al mínimo.

La implantación de la Administración electrónica es una necesidad que ya contempla el marco jurídico actual. El nuevo escenario que abre la implantación de las nuevas tecnologías dentro de la Administración, obliga a replantearse su organización y funcionamiento. El objetivo es conseguir una Administración más eficaz y con menos costes en cuanto a la gestión puramente administrativa.

Los funcionarios tienen que sentirse libres de presiones políticas en sus tareas administrativas. Para Podemos la protección del funcionario es una prioridad. Un funcionariado independiente, garantiza una Administración independiente.

Nos comprometemos a:

- 334.** | La dotación de las vacantes que figuran en la relación de puestos de trabajo (RPT) de la Institución para su inclusión en la oferta de ocupación del 2020.
- 335.** | En los procesos selectivos, velar por el respecto a los principios constitucionales de capacidad, igualdad y mérito y si fuera necesario para garantizar estos principios, la externalización de los procesos selectivos.
- 336.** | Implantación de la Administración electrónica en todas las fases de los procedimientos administrativos.
- 337.** | Creación de una sede electrónica al servicio del ciudadano y ciudadana en sus relaciones con la Institución. Es decir proveedora de servicios.
- 338.** | La Institución tiene que ser capaz de generar sus herramientas para la gestión de la Administración electrónica. Evitar

dependencias tecnológicas de empresas externas. La Institución tiene que ser capaz de generar sus aplicaciones, sus propios programas.

- 339.** Gradual implantación de los sistemas de teletrabajo. En definitiva, modernizar la Administración priorizando la inversión en recursos y herramientas que harán una Administración más eficaz y a medio plazo más barata.
- 340.** En el nombramiento de cargos de confianza y libre designación, representación paritaria 50-50%, entre mujeres y hombres.
- 341.** Establecer protocolos de protección, en coordinación con la Oficina Anticorrupción, para los funcionarios que denuncien casos de presuntas corruptelas o presiones políticas. Es decir que la Oficina Anticorrupción ante denuncias que provengan de funcionarios garantice la seguridad jurídica del funcionario, garantizando que cualquier funcionario pueda denunciar sin miedo a recibir represalias.

HORIZONTE DEMOCRÁTICO

Una sociedad democrática, con una democracia de calidad, sólo es posible si sacamos a los corruptos y su control de las instituciones públicas. La corrupción nos roba cada año 90.000 millones de euros en todo el Estado que podrían invertirse en unas instituciones y en una democracia más ecologista, feminista y social. Y no solo esto, sino que los corruptos han secuestrado durante demasiados años nuestras instituciones poniéndolas a su servicio y al de sus amigos, en lugar de estar al servicio de la gente. Tenemos que reconquistar las instituciones para la ciudadanía de nuestras Islas. Queremos continuar con la apertura que ya ha empezado en los Consells Insulares de Mallorca, Ibiza y Menorca, y en el Ayuntamiento de Palma, extendiéndolas al Gobierno Balear, dotándolo de más transparencia, participación y poniéndolo del lado de la cultura, del patrimonio y de la memoria histórica.

PARTICIPACIÓN CIUDADANA Y TRANSPARENCIA

La ley de Consultas Populares y Procesos Participativos en las Islas Baleares aprobada en la recta final de la anterior legislatura y con nuestro apoyo, abre la puerta a hacer la Participación Ciudadana con un marco legal que constituye un derecho para la ciudadanía y una obligación para las administraciones.

Como ya hemos podido experimentar en esta última etapa la Participación Ciudadana tiene muchos colores y algunos de ellos la convierten en una marioneta al servicio de un modelo que excluye de la toma de decisiones a las personas que tienen que ser las protagonistas de cualquier acción de gobierno.

El reto para Podemos es desplegar esta norma y hacerla de todas y todos. Por eso proponemos dotarla de contenido con la creación de estructura (Dirección general), dotación profesional (asignación de personal necesario) y proveer de recursos económicos.

Aun así, vemos necesario prestar especial interés en algunos elementos controvertidos de la ley como son el “registro único y voluntario” para poder participar, que si bien ha sido una condición sine qua non para que pueda salir adelante esta norma, no hay que perder de vista las recomendaciones tanto de la Agencia de protección de datos como de la ley 40/2015 de Régimen Jurídico del Sector Público, a partir de las cual se prevé avanzar en la colaboración entre las Administraciones públicas para el logro de fines comunes. Y no tenemos ninguna duda de que la Participación Ciudadana es una necesidad y un bien común para nuestra sociedad.

Nos comprometemos a:

- 342.** | Colaborar con las Administraciones locales para hacer realidad la Participación Ciudadana en cualquier lugar de nuestro territorio.
- 343.** | Apostar por el desarrollo de una plataforma interactiva de participación ciudadana que se ajuste a nuestra realidad y que puedan beneficiarse tanto los Consells como los municipios de nuestro archipiélago.
- 344.** | Generar procesos participativos en relación a la elaboración de normativa, más allá de lo que dicta la ley de exposición

- pública, y que estén dinamizados para que cualquier entidad, grupo social o persona individual que tenga interés directo en el tema pueda participar activamente desde el inicio de la propuesta.
- 345.** | Constituir órganos de participación ciudadana estables que sean un referente por la acción de gobierno en todo momento: Consell de la ciudadanía, Consells sectoriales,
- 346.** | Llevar a cabo Audiencias Públicas para la rendición de cuentas y posibilitar otras que ante temas de interés así se considere.
- 347.** | Incidir en la cultura de la Participación ciudadana que permita a la ciudadanía tomar conciencia desde la acción misma de participar a la importancia que puede tener a su vida cotidiana.
- 348.** | Dando difusión mediática a los procesos participativos que desde el Govern se lleven a cabo.
- 349.** | Lanzando programas para niños y juventud que eduquen con los valores de la participación ciudadana
- 350.** | Creando el Consell de Infancia y Juventud y que sea un órgano consultivo estable.
- 351.** | Fomentar el aprendizaje continuo y dar valor al conocimiento que se pueda generar en relación a la Participación Ciudadana, tanto a los profesionales técnicos de la Administración como a otras personas y entidades que inciden en el empoderamiento de la ciudadanía en cualquier estructura:
- 352.** | Elaborando un Banco/Base de conocimiento que recoja las prácticas que se lleven a cabo.
- 353.** | Organizando acciones formativas.
- 354.** | Visibilizando prácticas ejemplares y que permitan hacer una valoración continua del estado de la Participación Ciudadana en nuestra comunidad.
- 355.** | Velar para que cualquier persona pueda participar, prestando atención a los colectivos más desfavorecidos socialmente, que tengan carencias de cariz educativo, brecha digital, y todas aquellas situaciones que tienden a excluir a la ciudadanía.

PATRIMONIO HISTÓRICO

Crearemos el Centro para la Interpretación del Patrimonio como centro de difusión de nuestro legado patrimonial. La interpretación del patrimonio y sus profesionales tendrán un espacio de creación y de oferta de visitas culturales y patrimoniales, e itinerarios por nuestras ciudades y pueblos.

Queremos hacer una apuesta real por nuestro patrimonio; poner en valor el patrimonio histórico de nuestras islas e impulsar un plan de trabajo conjunto con todas las Administraciones.

Hay que priorizar la revisión de leyes y planes obsoletos; apostar por la excelencia en cuanto a atención patrimonial preventiva, y conservadora; hacer efectivo un relato histórico del patrimonio y ponerlo al alcance de todo el mundo.

La conservación de nuestros monumentos; mejorar su accesibilidad y dotar de personal necesario las plantillas y que sea permanente, que nos garantice un buen funcionamiento y servicio.

La dinamización del patrimonio, con la interpretación del patrimonio histórico, tiene que tener una fuerte vinculación con la comunidad local y no solo con la que nos visita, este es uno de nuestros retos. El patrimonio es nuestra carta de presentación al mundo, sea histórico, cultural, inmaterial,...toda esta riqueza de la que sentimos orgullo, se tiene que saber ofrecer mejor, con criterios técnicos, de forma más cuidadosa en cada monumento y enmarcándolo en el relato histórico de nuestras ciudades y pueblos.

Tenemos que activar y difundir el rico legado patrimonial que permanece custodiado en los fondos de nuestros museos, archivos y bibliotecas, que no se ha sabido acercar a la ciudadanía y por eso hay que hacer una buena gestión política con los técnicos, para dotar estos espacios de las infraestructuras necesarias; personal cualificado, y de todos aquellos elementos necesarios para hacer frente a sus necesidades reales.

Los intercambios en materia de patrimonio nos dan a conocer y nos permiten compartir nuestra riqueza con otros lugares que históricamente, por cultura y tradiciones son semejantes a los nuestros.

El estudio e investigación sobre nuestras raíces, historia, cultura, tiene que ser reconocido y premiado. Tenemos que promocionar también nuestros productos locales.

En definitiva, la dotación de efectivos, el reconocimiento, la apertura al mundo, el intercambio, los cuidados y conservación de nuestro patrimonio será la apuesta firme que nos planteamos.

Nos comprometemos a:

- 356.** | Crear comisiones específicas en cuanto a mecanismos de protección, a la hora de tomar decisiones, procedimientos de registro, inventario, selección y declaración de Patrimonio Cultural Inmaterial (PCI) en nuestro territorio.
- 357.** | Crearemos el Observatorio del Patrimonio Cultural Inmaterial Islas Baleares.
- 358.** | Elaboraremos el Mapa del Producto local de las Islas Baleares. En formato impreso, digital y APP Smartphone. Artesanía, gastronomía.
- 359.** | Fomentaremos las ferias de producción y alimentación sostenible.
- 360.** | Abriremos una línea de subvenciones y aumento del 1% cultural a 2% cultural.
- 361.** | Realizaremos el Plan de dinamización del Patrimonio cultural de las Islas Baleares
- 362.** | Crearemos el Congreso de Patrimonio del Mediterráneo.
- 363.** | Crearemos las Jornadas de Estudios de las Islas Baleares.
- 364.** | Propondremos la creación de un ente público de gestión del patrimonio, con la participación de la Universitat de les Illes Balears y de los municipios, que aglutine e impulse las tareas de investigación y divulgación desde un liderazgo público, y que cuente con un presupuesto y unos recursos humanos adecuados a la magnitud de la tarea.
- 365.** | Impulsaremos la Red de Posesiones de titularidad pública, con el objetivo de mejorar su gestión y su conservación, a la vez que se den a conocer joyas de las zonas rurales mallor-

| quinas como Galatzó, Raixa, Planicie, Son Real, etc.

- 366.** | Firme reclamación al Estado de los 'Bous de Costitx' que actualmente se encuentran en el Museo Nacional de Arqueología. Los 'Bous de Costitx' son uno de los vestigios más importantes de nuestra historia y que tenemos que recuperar como patrimonio nuestro que son.

CULTURA

Apostaremos por nuevos movimientos artísticos y socioculturales: instauraremos el Festival Steam-punk, Manga, Anime y Cómic. Un fin de semana al año dedicado a estas expresiones y a sus profesionales de las Baleares y de fuera.

Crearemos un pacto contra la precariedad laboral en las profesiones vinculadas directamente con la cultura. Revisaremos las condiciones laborales de contratación en las instituciones culturales

Somos conocedores de las dificultades que vive el mundo de la cultura, especialmente con el aumento del IVA cultural. Por eso nos hemos propuesto luchar contra la precariedad en este ámbito y, para llevarlo adelante, entre otras medidas, haremos especial mención al Estatuto del Artista.

Sabemos también que se hace necesario crear nuevos organismos para el desarrollo cultural así como proponer nuevas leyes y actualizar las que hace tiempo que no han sido revisadas.

Queremos satisfacer a los colectivos creadores de cultura, porque sabemos que hay mucha gente que escribe, o que hace música, y que necesita ver reconocido su esfuerzo. También dar voz y acercarnos a nuevas experiencias relacionadas con otros aspectos culturales que han acontecido fenómenos socioculturales como es la cultura Manga, el Anime , etc.

No podemos olvidarnos de nuestro colectivo de músicos, ni de los artistas plásticos, ni tampoco de la danza, de las artes escénicas, ni de nuestros cineastas.

Hace falta, igualmente, hacer políticas para proteger los usos, y una buena gestión de nuevas equipaciones culturales.

La cultura tiene que estar abierta al mundo, y nos tenemos que relacionar con intercambios culturales, porque queremos que la Cultura, en mayúscula, sea lo que tiene que ser, un bien común entendido como un derecho de la ciudadanía y avanzar hacia un modelo cultural no enfocado solo en las inversiones sino en las necesidades de todo el mundo.

Nos comprometemos a:

- 367.** | Desarrollar y dotar de recursos al Consejo de la Cultura.
- 368.** | Fomentaremos la creación de cooperativas dentro del ámbito cultural con el fin de garantizar la viabilidad de los emprendedores del sector.
- 369.** | Impulsaremos líneas de ayudas específicas para municipios con el fin de habilitar espacios públicos de creación, como lugares de impulso para actividades artísticas favoreciendo la autogestión.
- 370.** | Desarrollaremos medidas fiscales, administrativas y legislativas adaptadas a las particularidades de las empresas y los profesionales de la cultura de las Islas Baleares.
- 371.** | Revisaremos la Ley de Mecenazgo de 2017.
- 372.** | Revisaremos y actualizaremos leyes: Ley de Archivos, Ley de Museos, Ley de Bibliotecas.
- 373.** | Dotaremos de más personal a los museos, archivos y bibliotecas.
- 374.** | Instaremos a la Administración central a que el IVA cultural se reduzca en todos los ámbitos.
- 375.** | Fomentaremos la literatura y la escritura y por eso crearemos certámenes anuales de creación literaria a todos los niveles.
- 376.** | Impulsaremos las artes escénicas en cualquier de sus expresiones: cine, teatro, circo.
- 377.** | Favoreceremos intercambios culturales con ciudades del Mediterráneo intermediando programas que fomenten el conocimiento cultural, la lengua, música, danzas, y el patrimonio.
- 378.** | En colaboración con el Área de Bienestar Social, pondremos

en marcha un programa de voluntariado cultural, para que nadie se quede en casa sin poder asistir a cualquier actividad cultural: teatro, ópera, conciertos, exposiciones... por falta de acompañamiento a personas que necesitan asistencia.

- 379.** Instauraremos un festival de las artes “ Por amor al Arte”. Un fin de semana al año dedicado al Arte en cualquiera de sus lenguajes artísticos, con conciertos, exposiciones, Workshops, talleres, ilustración.
- 380.** La música y sus profesionales tienen que tener más apertura hacia la ciudadanía y tenemos que dar más oportunidades. Por eso crearemos certámenes y festivales que fomenten la creación musical.
- 381.** Revisaremos las concesiones a centros cívicos, galerías de colecciones y otras equipaciones de entidad privada para introducir la gratuidad y mejorar el acceso a estos espacios.
- 382.** Apoyaremos y fomentaremos la investigación y el estudio de nuestra historia. Por eso, crearemos un “Premio a la investigación histórica de las Islas Baleares”.
- 383.** Impulsar medidas para favorecer la participación de la mujer en la cultura y visibilizar su producción artística y cultural mediante la planificación de la oferta cultural atendiendo a principios de igualdad, a la diversidad de situaciones personales y familiares, e intereses de las mujeres así como a la representación equilibrada de referentes femeninos, de la cultura y creación artística.

NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA

Trabajaremos por el arraigo y la cohesión de nuestra lengua, en colaboración con entidades y plataformas comprometidas con la defensa del catalán.

La lengua propia de nuestras Islas es parte inseparable de nuestra cultura e identidad, tiene que ser un elemento cohesionador y enriquecedor de la sociedad. Desde las instituciones tenemos que potenciar su uso y su difusión a través de todas las esferas sociales, tenemos que asegurar el cumplimiento de la Ley de normalización lingüística y del propio Estatuto de Autonomía. La convivencia de las dos lenguas cooficiales es una realidad

en nuestra comunidad y tenemos que trabajar para que esta convivencia sea una oportunidad enriquecedora para todo el mundo en nuestras Islas.

Nos comprometemos a:

- 384. | Trabajar por el arraigo y cohesión de nuestra lengua, en colaboración con entidades y plataformas en defensa del catalán.
- 385. | Llevar a cabo programas de sensibilización ciudadana.
- 386. | Hacer efectivo el uso progresivo y normal de la lengua catalana en el ámbito oficial y administrativo.
- 387. | Asegurar el conocimiento y el uso progresivo del catalán como lengua vehicular en el ámbito de la enseñanza.
- 388. | Fomentar el uso de la lengua catalana en todos los medios de comunicación social.
- 389. | Continuar promocionando el turismo en catalán.
- 390. | Promocionaremos actividades culturales en catalán.
- 391. | Garantizaremos la continuidad de la celebración de la 'Setmana del Llibre en Català' en el marco del que prevé el artículo 33 de la LNL.

MEMORIA HISTÓRICA

Crearemos un Área de Memoria Histórica en la Comisión de DDHH del Parlamento Balear, con una oficina para el asesoramiento jurídico para las víctimas franquismo y de sus familiares.

Verdad, justicia, reparación. No basta con conocer nuestro pasado sino que este tiene que ser, además, reconocido. Excusarse en el primero para obviar el segundo, es el escudo bajo el cual algunos dirigentes se han venido escondiendo para no llevar a cabo políticas definitivas en materia de memoria histórica. Se han dado pasos, pero queda mucho por hacer. En nuestra comunidad todavía quedan muchos vestigios del franquismo que tienen que desaparecer por completo de los espacios públicos.

Devolver la dignidad y ofrecer el reconocimiento a las víctimas que fueron represaliadas es una necesidad. Esto supone una deuda histórica que, como sociedad democrática, no podemos continuar manteniendo.

Nos comprometemos a:

392. | Enmendar la Ley 10/2016 de personas desaparecidas durante la guerra civil y el franquismo, del Gobierno de las Islas Baleares:

a) Tramitación por vía de urgencia del proceso de contratación del personal y empresas especializadas en las exhumaciones que contempla la Ley 10/2016.

b) Impulsar la creación de un Instituto de la memoria, con laboratorio científico para las identificaciones y para guardar el banco de ADN que se genere de las víctimas y de sus familiares, así como también para la custodia de los restos exhumados que competen a la Comisión Técnica de dicha ley, con personal adecuado y suficiente, y donde poder archivar la documentación que se genere y digitalizarla para facilitar el acceso público y gratuito. Este instituto tendrá que contar con la participación para su gestión de las entidades memorialistas que contengan en sus estatutos la reivindicación de la investigación y exhumación de las víctimas.

393. | Enmendar la Ley de Memoria Democrática:

a) Artículo de la composición de la Comisión Técnica de la ley: Ampliar los miembros de las asociaciones memorialistas y de las asociaciones de víctimas, con voz y voto para cada uno de sus miembros, para equipararlos con los miembros de la Administración.

b) Introducir un artículo en la ley sobre los bienes incautados a los particulares para el retorno a sus legítimos propietarios, tal y como tienen los sindicatos y partidos políticos actualmente.

394. | Instar al Gobierno Central a la anulación de las sentencias y causas franquistas, así como también a la anulación de la Ley de Amnistía del 1978 y a la modificación de la Ley de Secretos de Estado, estableciendo un plazo de máximo 20 años.

395. | Apertura, catalogación y digitalización, con dotación de personal adecuado y suficiente, de los archivos públicos depen-

| dientes de la Administración de la Comunidad Autónoma de
| las Islas Baleares.